

ОБЩИНА

ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2005-2013

Балчик, Юни, 2005

ОБЩИНА БАЛЧИК

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

2005 - 2013 г.

Балчик
Май, 2005

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

1.ПРОФИЛ НА ОБЩИНАТА

- 1.1. ОСНОВНИ ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПРИРОДНИ РЕСУРСИ
- 1.2. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО
- 1.3. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИ ПЛАНОВЕ И РАЗРАБОТКИ
- 1.4. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ
- 1.5. СТОПАНСКИ СЕКТОР
- 1.6. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

2. SWOT АНАЛИЗ

3. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

- 3.1. ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА
- 3.2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

4. ПРИОРИТЕТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ

5.ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

6. ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН

- 6.1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА
- 6.2. МОНИТОРИНГ/НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ

ПРИЛОЖЕНИЯ

- ПРИЛОЖЕНИЕ 1
- ПРИЛОЖЕНИЕ 2
- ПРИЛОЖЕНИЕ 3
- ПРИЛОЖЕНИЕ 4

ВЪВЕДЕНИЕ

Община Балчик се стреми към икономическо съживяване, към подобряване на благосъстоянието и самочувствието на населението си. Общината е решена да отстои и обогати името си на чаровен туристически център, да създаде предпоставки за балансирано развитие на цялата си територия. Пред нея стои и предизвикателството за успешно вливане в процеса на европейската интеграция, за превръщането ѝ в равностоен партньор на европейските общини и региони.

Настоящият план¹ е основният инструмент за развитие на община Балчик. Той определя стратегическите цели и приоритети на общинската политика. Планът е отправна точка за насочване на усилията на общинското ръководство и всички заинтересовани страни за постигане на целите му.

Основните задачи на плана за развитие на община Балчик са:

- Да дефинира стратегическите цели на общинското развитие за периода до 2013 г.;
- Да очертае изпълнима стратегия за постигане на тези цели чрез определяне на основните приоритетни направления, мерки и проекти;
- Да дефинира институционалното и финансово осигуряване на плана;
- Да послужи за мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на мотивираните цели;
- Да създаде работещ ефективен “контакт” с очакваните структурни фондове на ЕС и привличането им в територията на общината²;
- Да стимулира възникването на нова ценностна система и нов подход при решаването на проблемите, ориентирани към духа на обединена Европа и принципите за устойчиво развитие;
- Да въвлече всички заинтересовани страни към изпълнението на заложените мерки и така да разшири социалната основа на стратегическото планиране и демократизацията на управлението.

Принципът на партньорство е приложен при всички етапи на разработване на плана. Активни участници са общинската администрация, деконцентрираните държавни служби на територията на общината и консултанти от Националния център по териториално развитие.

Изработването на плана премина последователно през следните фази:

- *Предварителни проучвания:* В тази фаза бяха проучени наличните документи за стратегическо планиране в общината³ и събрана актуална статистическа информация. Бяха създадени и разпространени секторни анкети за допълнителна информация от общината;
- *Междинно съгласуване и принос на партньорите:* В работни срещи с представители на общинска администрация бяха обсъдени основните проблеми на общината, стратегическите цели и приоритети;
- *Предварителен проект:* Беше предоставен за предварително обсъждане от общинската администрация и общинския съвет. След отразяване на забележките и препоръките, той беше преработен в “Окончателен проект” и представен отново за официално приемане;
- *Окончателен проект* - Настоящият проект е окончателен и е комплектован за внасяне и приемане от общинския съвет.

---

¹ Съгласно Закона за регионално развитие

² Финансирането на местни проекти от външни източници ще бъде изключително трудно, ако същите не са част от планов документ, по който има обществено съгласие

³ Стратегия за развитие на община Балчик, 2000-2006, Програма за развитието на туризма на територията на община Балчик през 2005.

Новите моменти в този план са:

- *Принципи на регионалното развитие, приложени на общинско ниво:* Наложени върху територия с мащаб на общината, целите на регионалното развитие намират сериозни “обекти” – дисбалансирано и неустойчиво развитие на селската част от общината, особено големи вътрешно-общински различия, отсъствие на условия за заетост и растеж на доходи в голяма част от селата.
- *Териториално адресирано планиране:* От позиция на общинската политика за развитие, комплексният териториален анализ на общината дава основание за ясно разграничаване на два подрайона – “крайбрежие”, и “вътрешност”, които имат различни характеристики, принципно различни проблемни ситуации, различни потребности и потенциали.
- *Мотивация на приоритетите и мерките на териториален и клъстерен принцип* (а не само на досегашния секторен принцип): Разчетите от досегашните планирани секторни мерки и проекти показват два основни дефицита – многократно превишаване на наличните/възможните ресурси и ниска ефективност (от гледна точка на стратегическите цели) поради секторния/фрагментарен характер на реализираните мерки/проекти.
- *Осигуряване на инвестиционните клъстери⁴ с пакет от “меки” (неинвестиционни) мерки*, създаващи институционална рамка и капацитет за реализация на клъстерите. Анализът на реализацията на общинските планове показва “успеваемост” в секторите, осигурени с профилирана/опитна администрация и обратно – все още слаба реализация на мерки и проектни идеи в направления, изискващи изготвяне на проектни предложения по донорски фондове и партньорства с частния бизнес и “третия сектор”.

В разработването на настоящия план е използвана цялата налична информация и компетенции на партньорите. Въпреки всичко, планът има аспекти на несигурност. Заплахите за реализацията му се коренят в недостатъчни ресурси и все още силен секторен/ведомствен подход в планирането и управлението. Това води до слаба координация на финансовите ресурси и дисбаланс в защитените приоритети.

Планът за развитие на общината е разработен съгласно Методическите указания на Министерство на регионалното развитие и благоустройството за разработване на общински планове за развитие до 2013 г.

Планът има характер на отворен документ, който може да се развива, усъвършенства и актуализира в съответствие с динамично променящите се условия и фактори.

---

⁴ Инвестиционни клъстери – пакети от разнородни инвестиционни проекти, свързани с постигане на крайна цел

1. ПРОФИЛ НА ОБЩИНАТА

1.1. ГЕОГРАФСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Местоположение и граници

Община Балчик е разположена в най-източната част на Дунавската равнина и заема югоизточната част на област Добрич. На север тя граничи с община Генерал Тошево, на изток с Каварна, на югозапад с Аксаково, на запад с община Добрич-селска и на юг с Черно море. Общата ѝ площ е 524,2 кв. км.

Релеф

Община Балчик попада в Добруджанския геоморфоложки район (Балчишко - Франгенски подрайон). Територията ѝ има ясно географско деление – брегова ивица и Добруджанско плато. *Първият район* покрива бреговата ивица и долината на Батова река. Характеризира се с височинен релеф до 150 м. над морското равнище. Морският бряг в частта при устието на Батова река е нисък, зает от дългата плажова ивица Кранево-Албена (с обща площ около 27 ха). Западно от нея е обширната гориста низина “Балтата”. В останалата част от крайбрежието, бреговият склон е по-висок, но достъпен, на места терасиран от свлачища и по тази причина - неблагоприятен за строителство. Плажовите ивици са скромни и възлизат само на около 3,3 ха.

Теренните форми на прилежащите около и в гр. Балчик територии са изключително разнообразни и специфични. Старият град е разположен върху голям амфитеатър - древно свлачище. Теренът е прорязан в посока север - юг от дълбоки оврази, както в града, така и в западна посока - вилните зони. Характерните “тебеширени” скални хълмове, дълбоките дерета и откоси му предават екзотичен облик. Плажната ивица е сравнително бедна.

Вторият географски район обхваща част от Добруджанската равнина с надморска височина 150 - 250 м. Има платовиден, леко хълмист релеф. Скатът на Добруджанското плато постепенно се отдръпва от бреговата линия, като при Балчишка Тузла е на около километър, а при долината на р. Батова – далеч по-навътре.

Черноморският шелф е различно широка, слабо наклонена стъпално понижаваща на изток подводна платформа.

Полезни изкопаеми

На територията на общината са разположени мангановото находище “Оброчище” и част от Добруджанското въглищно находище. *Мангановото находище* се намира в близост до черноморския бряг между Варна, Балчик, Оброчище и Храброво. То е високо съдържание на манган, а балансовите запаси са 111 млн. т. Рудният пласт заляга на дълбочина от 280 до 420 м. и има средна мощност от 10 м. Експлоатацията на находището е прекратена.

Добруджанското въглищно находище обхваща площ от 49 кв. км. непосредствено на север от бреговата линия на Черно море между Балчик и Каварна. Общите му балансови запаси са 1,2 млрд. т. черни каменни въглища с много добри качествени показатели. Тези запаси го определят като важен енергиен ресурс от национално значение. Поради голямата дълбочина на залегане на въглищата (под 2000 м.) и сложните хидрогеоложки и минно-технически условия, не се предприемат експлоатационни работи.

Макар и налични, *полезните изкопаеми в територията на общината имат потенциално, но не и реално стопанско значение.* Изключение правят известният *Балчишки варовик*, добиван в кариера Момчил и инертните материали от кариера Ляхово.

Климат

Територията на общината попада в Умерено-континенталната климатична подобласт - Източен климатичен район на Дунавската равнина и Черноморската климатична подобласт - Климатичен район на Северното Черноморие.

Климатичният район на Северното Черноморие се характеризира със сравнително по-високи средногодишни и сезонни температури, по-кратки периоди на заснежаване, по-ниски средногодишни суми на валежите. Средната годишна температура е 12°C. Зимата е мека, лятото е слънчево и топло. Настъпването на пролетта малко закъснява поради охлаждащото влияние на морето. Есента е по-топла от пролетта с около 2 до 5°.

Термичните условия на района благоприятствуват развитието на селскостопанските култури, включително и на някои по-топлолюбиви⁵. Морската вода (с температура през лятото до 24°), плажовите ивици и благоприятният климат са обусловили силното развитие на рекреацията и туризъм.

Липсата на високи оградни планини и близостта на морето позволяват нахлуването на северните и северозападните ветрове. През топлото полугодие преобладава морския и континентален бриз, облекчаващ поносимостта на високите температури.

Източният климатичен район на Дунавската равнина обхваща останалата част от територията на общината. Вследствие на близостта на морето, континенталният характер на климата е смекчен и се доближава до климата на Северното Черноморие. Характеризира с по-ниски средногодишни и сезонни температури, по-продължителни периоди на заснежаване. Зимата е сравнително мека, пролетта е хладна и настъпва с няколко дни по-рано от тази на крайбрежието.

Валежите са по-високи, но недостатъчни – 500-550 мм ср. г. с максимум през есента и минимум през зимата и пролетта. Засушаванията през топлия сезон нанасят щети на селското стопанство.

Преобладаващите ветрове са северозападните. Характерни за района са силните северни ветрове през зимата, които на места издухват снежната покривка и причиняват измръзване на есенните култури, а снего-навяванията по пътищата затрудняват транспорта. Това е наложило създаването на полезащитни пояси. Характерно за зимните месеци е и скрежо-образуването и обледяването, водещо до аварии в електрозахранването.

Почви

Основният почвен тип на територията на общината са богати, *слабо излужени и излужени черноземи*, предполагащи отглеждането на много земеделски култури при високи и стабилни добиви. Карбонатните, силно излужените и тежките черноземи заемат сравнително малки площи. В долината на Батова река са разпространени плодородните алувиални и алувиално-ливадни почви, най-подходящи за отглеждане на зеленчукови и фуражни култури. Хумусно-карбонатните почви, развити по крайбрежието са с ниско естествено плодородие и са подходящи за лозя.

---

⁵ Смокиня, нар, бадеми и др.

Свлачища, абразия и ерозия

Свлачищните процеси в общината пораждат един от най-сериозните проблеми пред нейното битуване и развитие. Свлачищата заемат голяма част от приморската територия, както и части от долината на р.Батова. Регистрирани са 7 свлачищни района⁶ и 9 локални свлачища⁷. Свлачищният амфитеатър при Балчик е един от най-характерните по крайбрежието, както и с най-значими щети. Повечето свлачищни процеси са проявление на естествени, природни причини, но много от тях са активизирани от неуспешна антропогенна дейност – нарушен режим на подземните и повърхностни води, течове от водоснабдителната мрежа, недоизградена канализация, несъобразено строителство. В цялата крайбрежна зона от Икантълъка до с.Кранево, а също и в долината на Батова река, не се препоръчва строителство на високи сгради и тежки съоръжения. Ефективните укрепителни работи в зоната на активните свлачища, както и превантивните дейности, следва да продължат.

С изключение на ниския бряг при устието на р.Батова, почти цялата брегова ивица е изложена на *интензивна абразия*. Благодарение на изградените дамби и буни, по-голямата част от брега между Албена и Балчик е защитена от щормовото въздействие на морето. Източно от Балчик (до Балчишка Тузла), интензивната абразия продължава и заплашва брега с мащабни свличания.

Стръмните брегове на суходолията и скалистите (и свлачищни) части от крайбрежната ивица, в голямата си част са ерозирани. Преобладава *площната ерозия*. Равнинният характер на територията, слабата лесистост и силните северни ветрове създават предпоставки за развитие на ветрова ерозия. Важна почво-защитна роля имат създадените полезащитни горски пояси и държавните защитни горски пояси. Полезащитните пояси имат и снего-задържаща роля, с което подобряват влагозапасяването на почвите и същевременно осигуряват защита на есенните посеви.

Водни ресурси

Територията на община Балчик е *бедна на повърхностно течащи води* (само долните течения на реките Батова и Кранеvsка). Районът е набразден от множество суходолия, които се пълнят с вода само при обилни дъждове и снеготопене. Речният максимум е през пролетта, а минимумът е в средата на лятото и началото на есента.

Районът в близост до Черноморското крайбрежие и Батова река е сравнително водообилен. *Подземните води* в района се черпят главно чрез каптиране на изворите. Три от тях са включени във водопроводната мрежа, а другите 35 са оставени свободно да изтичат. Ползването им за напояване е преустановено.

Крайбрежието е богато и на *минерални води*. Най-значимо е находището на *Албена* – с дебит от 103 л/с, температура 28-30°. Водата е подходяща за питейни нужди, балнеолечение и профилактика. Находищата в Балчик, Кранево и Балчишка Тузла са с дебита, съответно 6, 40 и 13,5 л/с и температура от 23° до 32°. В Тузлата има и лечебна морска кал с изчислени запаси от над 38 хил.т. Там е изграден и санаториален комплекс, но е неизползваем поради силна амортизация и липса на инвестиционен интерес за реконструкция.

Морските води са ценно природно богатство. В сравнение с водите на световния океан, черноморските се отнасят към слабо солените⁸. Рекреационните качества на морската вода се определят от благоприятния термичен режим, позволяващ удължаване на курортния сезон. Освен рекреативно, морската вода има и стопанско значение за общината.

⁶ Тузлата, Източни Караманлии, Хоризонт, Момчил, Фиш-Фиш, Балчик-тепета, Река Батова.

⁷ Пречиствателна станция, Казино “Чайка – ул.Тимок”, ул.Ехо, ул.Захари Зограф, църква “Св.Георги”, ЕСПУ-автогара, Нов плаж-буни-дамба, Почивно дело, Албена.

⁸ Концентрацията на соли е 18 г/л.

Флора и фауна

По състав, горите в общината са *широколистни*, с малки изключения в противоерозионните залесявания (с черен бор и кедър). Представени са от естествено растящи видове⁹, полезащитни пояси¹⁰ и площни залесявания. Преобладават нискостеблените гори. Тревните партери на горите и тревните площи представят богато разнообразие¹¹.

Фауната, обитаваща територията на общината се характеризира с присъствието на специфични степни елементи¹². Най-многобройната група бозайници е представена от хищниците¹³, следвана от чифтокопитните¹⁴ и гризачите¹⁵. Особено богато е разнообразието на птици – както прелетни, така и зимуващи.

Поземлени ресурси

Общата площ на територията на община Балчик е 524153 дка¹⁶, което представлява 11,1% от територията на област Добрич.

ВИДОВЕ ТЕРИТОРИИ	дка	дял
ЗЕМЕДЕЛСКИ	419256	80,0%
ГОРСКИ	64000	12,2%
УРБАНИЗИРАНИ	30749	5,9%
ТРАНСПОРТ И ИНФРАСТРУКТУРА	8205	1,6%
ДОБИВ НА ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ И ТБО	1049	0,2%
ВОДНИ ТЕЧЕНИЯ И ПЛОЩИ	894	0,2%

Земеделските територии заемат общо 419256 дка (80% от площта на общината при средно за страната 58,7%). Обработваемата земя в земеделските територии¹⁷ е с обща площ 386840 дка. Най-голям дял заемат нивите – 377570 дка (97,6% от обработваемите земи). Трайните насаждения са само 7300 дка (1,9%), ливадите – 346 дка (0,1%) и други обработваеми земи – 1624 дка (0,4%). Изградени са 3040 дка *поливни площи* за напояване от държавни водоизточници. Всички поливни площи се отчитат като годни за напояване, но на практика поливното земеделие в общината е преустановено.

Земите по §4¹⁸ са с обща площ 1624 дка - в землищата на гр.Балчик (963 дка) и на с.Кранево (661 дка). Мерите и пасищата заемат площ от 18463 дка. Заедно с обработваемата земя, те формират т.н. стопанисвана земя – общо 405303 дка, или 77,2% от територията на общината. Като пустеещи към 2004 г., се отчитат 13575 дка земеделски земи.

⁹ Келяв габър, цер, мъждрян, полски ясен, летен дъб, благуи, космат дъб, ...

¹⁰ Цер, благуи, планински ясен, гледичия, акация, шестил, клен, явор, орех, ...

¹¹ Житни тревни, острица, подбиче, мащерка, коприва, жълт кантарион, жълтоцъфтящ равнец, метличина и много други;

¹² Най-многочислени видове в района са обикновена полевка, горски и домашни мишки, жаба, кримски гущер, смок стрелец

¹³ Лисица, дива котка, язовец, чакал, златка, бялка, невестулка;

¹⁴ Благороден елен, елен лопатар, сърна, муфлон, диви свине и др.

¹⁵ Заек, катерица, лалугер

¹⁶ *Източник:* Агенция по кадастъра към МРРБ, към 31.12.2000 година” (последен баланс).

¹⁷ Общата площ на обработваемата земя във всички видове територии на общината е 388189 дка. На човек от населението се падат по 17,5 дка обработваема земя, който показател е близо три пъти по-висок от средния за страната – 6,3 дка/ч, близък до средния за област Добрич – 16,5 дка/ч, и значително по-висок от средния за Североизточния район за планиране – 9,2 дка/ч. Диференциацията на показателя само за земеделските територии в отделните землища на населените места варира в твърде широки граници, като достига и екстремни стойности. Докато в землището на гр.Балчик се падат по 3,5 дка/ч обработваема земя, на с. Оброчище – 4,7 дка/ч и т.н., то в землището на с.Тригорци показателят достига стойност 143,8 дка/ч, а на с.Карвуна – 178,5 дка/ч.

¹⁸ От Преходните и заключителни разпоредби на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи

Горските територии включват площта на Държавния горски фонд, в т.ч. полезащитните горски пояси и заемат 64000 дка (12,2%, при средно за страната 33,6%). Залесената част от горските територии, заедно с горите, създадени върху земеделски земи, е 60417 дка, или 11,5% от територията на общината. С най-голям дял гори (30-40%) са землищата на селата Рогачево, Кранево, Църква и Оброчище. Основната част са горските полезащитни пояси. Останалите гори са с малки площи и разпокъсани между обработваемите земи. Лошите почвени и атмосферни условия по стръмната крайбрежна ивица не позволяват развитие на пълноценни гори, въпреки усилията за залесяване. Водещата курортно-туристическа функция на общината е предопределила и основното предназначение на горите – “защитни и рекреационни” (64%) и “защитени територии” (4,1%). Горите се стопанисват от Държавно лесничейство “Балчик”¹⁹. Основно направление в лесоустройствената политика е подобряване на стопанисването и увеличаването на горите с особени функции.

Балансът на територията се допълва от 5,9% “населени места и други урбанизирани територии” (19369 дка населени места, 356 дка курортни комплекси, 2703 дка вилни зони, 1245 дка промишлени и складови зони, 6073 дка застроени терени извън регулация и 1003 дка гробища и извън-селищни паркове), 0,2% “водни течения и площи”, 0,3% “територии за добив на полезни изкопаеми и депа за отпадъци” и 1,6% “територии за техническа инфраструктура” (при средно за страната 0,6%).

Вследствие на възстановяването на собствеността върху земеделските земи²⁰ и горите²¹, на територията на общината са установени следните видове собственост:

- *Частна собственост* са 328994 дка, или 62,8% от общата територия на общината, в т.ч. 328860 дка земеделски земи и 134 дка имоти в населените места;
- *Държавна собственост* са 110061 дка (21,0%)²²;
- *Общинска* е собствеността върху 55680 дка земя – 46745 дка общински поземлен фонд²³, както и полските пътища и прокари, депата за отпадъци, общинската пътна мрежа и др.;
- *На религиозни организации* е собствеността върху 2330 дка земеделски земи.

В групата “*друга собственост*” (27088 дка) са включени земеделски земи, преобладаващата част от населените места и другите урбанизирани територии, част от водните площи и от териториите за добив на полезни изкопаеми.

Една от възможностите за провеждане на целенасочена политика от общината е рационалното използване на земеделските земи, чиято собственост не е възстановена по реда на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ). Разпределението на поземлените ресурси *по видове територии и собственост* е дадено в Приложение.

Защитени територии

Под режим на защита има три категории защитени територии²⁴ - поддържан резерват, природен парк и защитени местности.

Поддържаният резерват “Балтата” е разположен на площ 197,7 ха, а буферната му зона е 163,4 ха. Обявен е през 1961 г. с цел опазване на естествена лонгозна гора с принадлежащата ѝ флора и фауна. Намира се в землището на с.Оброчище. Резерватът е

¹⁹ В него се включва и горският фонд на общините Каварна и Шабла;

²⁰ В изпълнение на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ);

²¹ По Закона за възстановяване на собствеността върху горите и земите от горския фонд (ЗВСГЗГФ);

²² Това са земите на Държавния горски фонд; Държавния поземлен фонд, част от територията на населените места и териториите за добив на полезни изкопаеми, преобладаващата част от териториите на водните течения и водните площи, републиканската пътна мрежа, и др.

²³ Включващ ниви, трайни насаждения, мерите и пасищата, имоти в населени места;

²⁴ *Източник:* Национална база данни за защитените територии, МОСВ

уникален в световен мащаб - 16 вида от растенията в него и буферната зона са с природозащитна стойност. В Червената книга са включени 7 вида, като три от тях са защитени, а останалите са редки видове. В резервата растат 116 лечебни растения, живеят 140 вида птици, от които 44 са включени в Червената книга.

На територията на община Балчик попада и малка част от *Природния парк "Златни пясъци"* – 26,2 ха в землището на с.Кранево (цялата му площ е 1320,7 ха). Паркът е обявен за защитена територия през 1943 г. с цел запазване на растителни и животински съобщества и характерни земни образувания и пейзажи, имащи висока научна и културна стойност.

Защитени местности са "Долината на дроплите"²⁵ (3620,0 ха в землищата на селата Дропла, Змеево и Кремена) и "Находище на обикновен божур" (46,3 ха в землището на с.Църква).

Обобщение

Най-важните елементи на природното богатство на общината са *морето, неговото крайбрежие и високопродуктивните обработваеми земи*. Природните условия и ресурси, както и тяхното историческо усвояване, са довели до обособяване на две съвсем различни по характер и развитие части от територията на общината – крайбрежна и вътрешна ("буферна"). Крайбрежната е разнообразна по релеф, с подчертана динамика на природните процеси и висока степен на антропогенно присъствие. В контраст, частта от Добруджанската равнина е с едностранен профил на едроплощно земеделие и малко население в просторни села, което определя периферния характер на тази територия. *Балансът в развитието на общината и съхраняването на природното равновесие следва да се гради върху обмена и функционалното взаимодействие между двете зони при запазване на спецификата им.*

1.2. КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Елинско, римско, турско, възрожденско и съвременно присъствие са напластявали култура и ценности. Високата културно-историческа и познавателна стойност на уникални паметници от античната и средновековната българска епоха, превръщат архитектурно-археологическите резервати на община Балчик в поле за изследвания, база за туристически продукти, "културен гръбнак" на настоящите поколения и "мост" за прехвърляне на ценности към бъдещите.

От особено значение са паметниците в активната курортна зона в близост до крайбрежието. Те са обект на познавателен туризъм и "гарнитура" на ваканционния туризъм, балнеолечението и отдиха. По значимост и брой²⁶, паметниците на архитектурното и археологическото наследство, поставят Балчик на едно от първите места в страната.

По-значимите разкрити паметници и културни факти в гр.Балчик са:

- ✓ *Землено-каменното укрепление в кв.Хоризонт* – паметник на културата с национално значение от 1994 г., разположен върху 1300 дка и съставен от 4 свързани укрепления. Проучванията са недовършени и възпрепятствани от застроените жилищни територии, попадащи върху част от укреплението. По тази причина и експонирането е незадоволително.
- ✓ *Крепост* – преустроена през средновековието антична крепост Дионисополис, разположена в централната част на Балчик върху 120 дка; добре запазена е само източната част на крепостната стена;

²⁵ Единственото в страната обиталище на дропли;

²⁶ Балчик има над 300 единични и групови паметника на културата, съсредоточени в града и околностите му.

- ✓ *Средновековни селища* – върху платото на хълма Джени баир (36 дка) и върху Сусам баир (23 дка);
- ✓ Некрополи – 4 броя²⁷, датирани от VIII до XIII в.

В селата Кранево, Оброчище, Рогачево и Храбово също са разкрити древни селища, крепости и некрополи. Повечето са от епохата на средновековието, като шест от тях са разположени върху останки от античната епоха. Подобни археологически находки са разкрити и в много други села на общината²⁸.

Архитектурните паметници са съсредоточени в гр.Балчик (113 броя). Най-голямата забележителност на Балчик е *архитектурно-парковият комплекс “Двореца”*. Освен дворцовият комплекс²⁹, тук е съхранена най-голямата и богата ботаническа градина на Балканите с над 3000 редки и екзотични видове. Направени са предложения за обявяване на градината в защитена територия, за да се съхрани и предпази от инвестиционен натиск.

Основните проблеми пред опазването, експонирането и валоризирането на КИН в община Балчик са:

- Хронични финансови дефицити и недостатъчно квалифицирани кадри за проучване, консервация, експониране и опазване;
- Висока степен на разрушаване на античните паметници и нарушаване на тяхната среда;
- Липса на институционален синхрон в действията по опазване (НИПК, министерство, община);
- Слаба експонируемост и нищожни приходи от социализацията на КИН (основен източник за поддържането);

Насоките за съхранение на КИН са:

- Постигане на координация в действията на НИПК и местните органи по ТСУ при усвояване на историческа среда за съвременни функции;
- Ограничаване на урбанизацията в исторически запазени ландшафти;
- Разширяване на териториите със защитен режим – включване на всички запазени исторически среди с висока културно-историческа, познавателна и атрактивна стойност;
- Консервиране и експониране на археологическите обекти; активно кандидатстване с проекти по донорски фондове;
- Активна реклама и маркетинг на КИН, включване в специализирани туристически продукти и като допълнение, в тези на ваканционния морски туризъм.

Културно-историческото наследство е “инфраструктурата на приемствеността”. Ресурсите на държавата и общините са несъизмеримо по-малки от потребностите на многократно декларираното желание за “опазване и съхранение”. Желанието за допир на съвременниците до тези ценности и съхраняването им за идни поколения, би могло да се осъществи само чрез тяхното атрактивно експониране и валоризация. Историческата, познавателната и атрактивната стойност на балчишките културни пластове е значима и всепризната. За съжаление, работите по проучване, консервация и експониране все още не са доведени до формиране на завършени туристически продукти, професионална реклама и продажби. Това е пътят за набиране на средства, съхранение и обогатяване на тези непреходни ценности.

²⁷ До летището (VIII-IX в., 115 проучени гроба), в кв.”Левски” (VIII-IX в.),

²⁸ Гурково, Тригорци, Сенокос, Брястово, Соколово, Безводица, Змеево, Дропла

²⁹ На румънската кралица Мария, построен по проекти на италиански архитекти в периода 1924-1931 г.

1.3. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Стратегия за регионално развитие на община Балчик 2000-2006 г.

Този стратегически планов документ е създаден в контекста на следната проблемна картина:

- ✓ Значително намаляване на икономическата ефективност във всички сфери;
- ✓ Силно намаляване на приходите от данъци;
- ✓ Нарастване на безработицата;
- ✓ Намаляване на продуктивността и качеството на земеделските земи;
- ✓ Незавършен процес на реструктуриране на промишлените предприятия;
- ✓ Остаряла техническа инфраструктура;
- ✓ Разширяване на свлачищата.

Доказана е необходимостта от постигане на “оживен растеж в икономиката”. Разчита се на *две приоритетни направления* в развитието на общината – **туризъм** (заедно със съпътстващите го дейности) и **селско стопанство**.

Стратегическите цели са:

1. Оживяване на растежа в икономиката;
2. Намаление на безработицата;
3. Стабилизиране на социално-икономическите процеси в населените места на общината

Основните мерки и проекти са ориентирани към три сфери – туризъм, селско стопанство и инфраструктура:

Туризъм

- Разработване на Стратегия за развитие на туризма в община Балчик;
- Преодоляване на сезонността на туризма чрез обогатяване на туристическото предлагане – делови и конгресен туризъм, ловен туризъм, културно-познавателен туризъм, селски туризъм;
- Доизграждане на туристическата инфраструктура;
- Повишаване на качеството на туристическите услуги чрез квалификация на кадрите;
- Подобряване на санитарно-хигиенните условия в обектите;
- Подобен маркетинг и реклама за запазване и разширяване на позициите на международния туристически пазар;
- Обвързване на туризма с екологията и селското стопанство;
- Подобряване на екологичното състояние и овладяване на свлачищата.

Селско стопанство

- Разработване на стратегия за селското стопанство;
- Изготвяне на “централизиран производствени програми”;
- Изграждане на селскостопански борси и тържища;
- Насърчаване на животновъдството;
- Създаване на подходящи складови бази за съхранение на продукцията;
- Подобряване на транспортните връзки – сухопътни и морски;
- Подобряване на условията на труд.

Инфраструктура и околна среда

- Изграждане на ПСОВ и довеждащ колектор Балчик – I етап;
- Укрепване на свлачищата и борба с ерозията (аварийно укрепване на свлачища “Източно дърво” и “Циганско дърво”, укрепване на “Западно дърво”, брегоукрепителна Дамба)
- Доизграждане на канализацията на гр.Балчик;
- Доизграждане на канализацията на с.Кранево;
- Изграждане на канализация на с.Оброчище;
- Изграждане на ново регионално депо за ТБО (за общините Каварна и Балчик);
- Реконструкция на пристанище Балчик;

Отсъствието на мониторинг и оценка на стратегията не позволява прецизен анализ на изпълнението ѝ. Емпирични данни от предварително проучване съдържат факти за работа на общината и по трите основни цели.

Структурният анализ на този документ разкрива следните недостатъци:

- Липсват мерки за институционално и информационно обезпечаване на реализацията;
- Липсват мерки за изграждане на общински капацитет за изработване на проектни предложения и привличане на финансиране от алтернативни източници;
- Липсват мерки, подкрепящи тези с инвестиционен характер;
- Стратегията е затворена в територията на общината - липсват мерки за между-общинско сътрудничество;
- Стратегията е “обречена” да бъде изпълнявана само от общината – липсват мерки за партньорства; общината е само “регистратор” на частните инициативи;
- Мерките, вписващи се в правомощията, законовите задължения и ресурсите на общината не са разграничени ясно от тези, чието прилагане зависи от по-горните нива на управление или от инициативите на частния сектор;

Наложени върху фона на актуалното състояние на общината, целите за “оживена икономика”, “намалена безработица” и “стабилизирани села” отново биха могли да се мотивират. Необходимо е обаче допълване и прецизиране на целите, както и радикална промяна в подхода и принципите за планиране, за да се постигне по-висока реализуемост на новия стратегически документ.

1.4. ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

1.4.1 Демографска характеристика

Населението на община Балчик наброява 22161 д. (2003 г.) – 10,6% от населението на областта. В демографското развитие на общината се наблюдават няколко етапа през последните 50 г.: нарастване на населението до средата на 70-те години на миналия век; намаление за периода 1975-1992 г. и *задържане*³⁰ – за периода между последните две преброявания (1992-2001 г.). Населението на гр. Балчик нараства до 1985 г. и след това се стабилизира в диапазона 12-13 хил.д.

Селското население на общината е с тенденция на намаление от 60-те години на миналия век. През последното десетилетие се наблюдава рязка положителна промяна, довела до прираст за периода 2002-2003 г. Нарастването вероятно се дължи на ре-миграция на население от по-високите възрастови групи.

В град Балчик е съсредоточено 55,7% (12348 д.) от населението на общината и през последните 5 г. не се наблюдават съществени изменения. По броя на населението си, повечето села са от категориите “много малки”³¹ и “малки”³². Изключение правят селата Оброчище (2412 д.)³³, и Соколово (1047 д.)³⁴. Близко до долната демографска граница на средните села е и с.Кранево (952 д.). В община Балчик е разположен и к.к.Албена - селищно образувание с национално значение.

Възрастовата структура на населението е по-благоприятна от тази за областта, района и страната. За периода 1999-2003 г., се очертава постепенно намаление на броя и дела на младите хора под 15 г. Контингентите от 15 до 64 г. и лицата на 65 и повече години нарастват като относителен дял и абсолютен брой. Съотношението между трите основни възрастови групи за общината (0-14 г.: 15-64 г.: 65+) е (15,8: 69,6: 14,6%). Делът на младите генерации е по-висок от този на възрастните хора (*фиг. 1*). Възрастовата структура по населени места има значителни различия.

³⁰ За разлика от областта като цяло, където населението постепенно намалява.

³¹ До 250 жители;

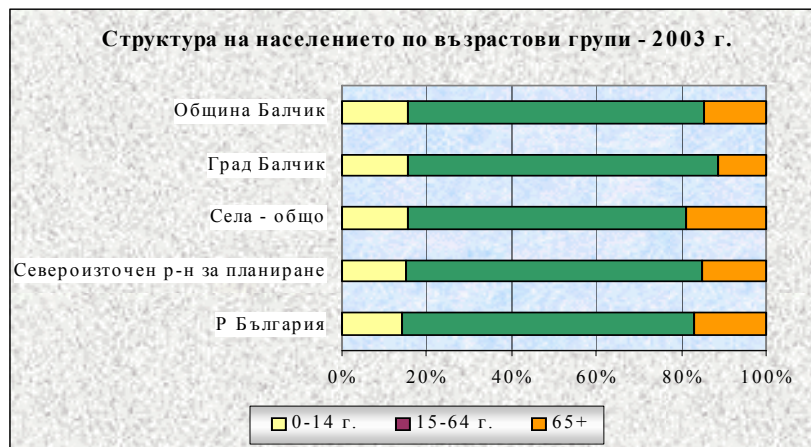
³² От 250 до 1000 жители;

³³ Попада в категорията “големи села” – 2000-5000 жители;

³⁴ Попада в категорията “средни села” – 1000-2000 жители;

Град Балчик е с благоприятна възрастова структура - има висок дял на контингентите 15-64 г. (72,9%), които са основен източник за формиране на трудовите ресурси. Делът на младите хора е също висок (15,8%), а този на възрастните (11,3%) – сравнително нисък. Селското население е с трайна тенденция на застаряване, която е по-силно изразена в много малките и малките села. Почти обезлюдено е с.Брястово - 4 жители към 2003 г. Средно за селското население на общината, съотношението между трите възрастови групи е 15,8: 65,4: 18,8%.

Фиг.1

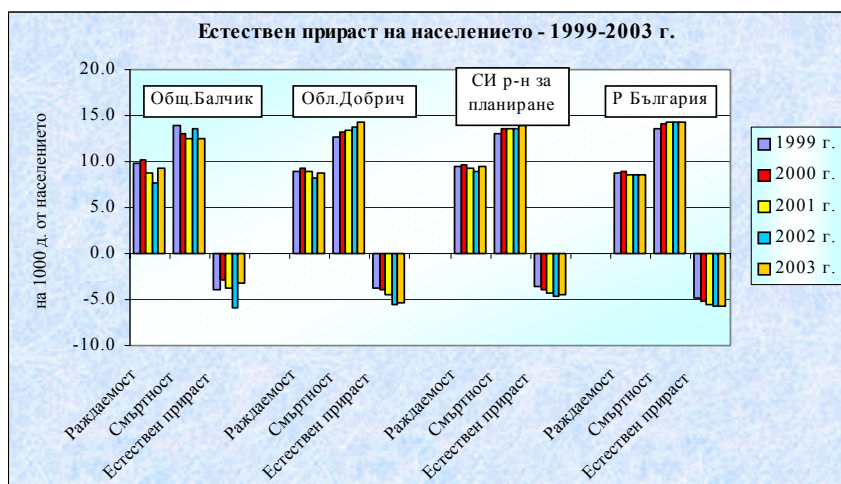
Съотношението между мъжете и жените е почти изравнено, с лек превес на жените. На 100 мъже се падат 101 жени (средно за област Добрич – 104, за Р България - 106). Аналогична е ситуацията за градското и селското население на общината. За периода 1999-2003 г. не са настъпили съществени изменения.

Естественото движение е един от основните компоненти, оказващи влияние на динамиката на населението и неговата възрастова структура. През 2003 г., в общината са родени 203 деца. За последните 5 години, броят на родените е в границите 170-230 деца.

Коефициентът на раждаемост (живородени деца на 1000 д.) през 2003 г. е 9,2‰ – над средния за областта (8,8‰) и страната (8,6‰).

Смъртността е с по-високи стойности (от раждаемостта) - през последните 5 години, тя е в границите 12,5-14,0‰. *Естественят прираст* на населението е отрицателен. За последните 5 г. той е в диапазона от -2,9‰ (2000 г.) до -5,9‰ (2002 г.), като през 2003 г. неговата стойност е -3,4‰ (фиг.2).

Фиг.2

Механичният прираст е положителен. През 2003г., в общината са осъществени 625 заселвания и 502 изселвания. В сравнение с предходните години, механичното движение на населението не показва големи различия. За периода 1999-2003 г. преобладават заселванията, с изключение на 2001г., когато механичният прираст е отрицателен. Характерно за област Добрич и Североизточния район за планиране е, че механичното движение на населението е с отрицателни стойности за целия период.

Образователното равнище бележи ръст. За периода между последните две преброявания (1992-2001 г.) е налице абсолютно и относително нарастване на лицата с висше, висше-специалист (полувисше) и средно образование. Подобна тенденция има в областта, района и страната. Преобладаващата част от лицата с високо образователно равнище са в гр. Балчик.

Фиг.3

Тенденциите в развитието на населението през последните години са: задържане на населението, положителен механичен и неголям отрицателен естествен прираст, нормална възрастова структура (диференцирана по населени места), повишаване на образователното равнище.

1.4.2 Заетост и безработица

Икономически активните лица в община Балчик са 11015 д. (2004 г.). Коефициентът на *икономическа активност* е 59,0%³⁵ - по-висок от средния за страната (55,3%) и Североизточния район за планиране (СИРП - 57,5%) (%) и сходен с този за област Добрич (59,3%).

Заетост

Коефициентът на заетост³⁶ за община Балчик (35,9% - 2003 г.)³⁷ е по-нисък от средния за област Добрич (37,6%), за страната (42,4%) и за СИРП (40,2%). За основна причина се счита сезонността в основни отрасли – туризъм и селско стопанство През последните 3 години, броят на заетите лица нараства от 6135 д. (2001г.) на 6699 д. през 2003 г. В общественния сектор са заети 28,3% (1893 д. – 2003 г.) от общо заетите, а в частния сектор – 71,7% (4806 д.). За периода 2001-2003 г. се наблюдава нарастване на заетите в третичния (услугите) и първичния сектор (селско, горско, ловно и рибно

³⁵ Съотношение между икономически активните лица и населението на 15 и повече навършени години;

³⁶ Съотношение между броя на заетите лица и населението на 15 и повече навършени години;

³⁷ Данни на териториалната статистика

стопанство) и запазване на заетите във вторичния³⁸. Структурата на заетостта през 2003 г. е както следва:

- Първичен сектор – 566 д. (8,4% от общо заетите),
- Вторичен – 1744 д. (26,1%);
- Третичен – 4389 д. (65,5%); заетите в частни хотели, ресторанти и търговия преобладават (55%);

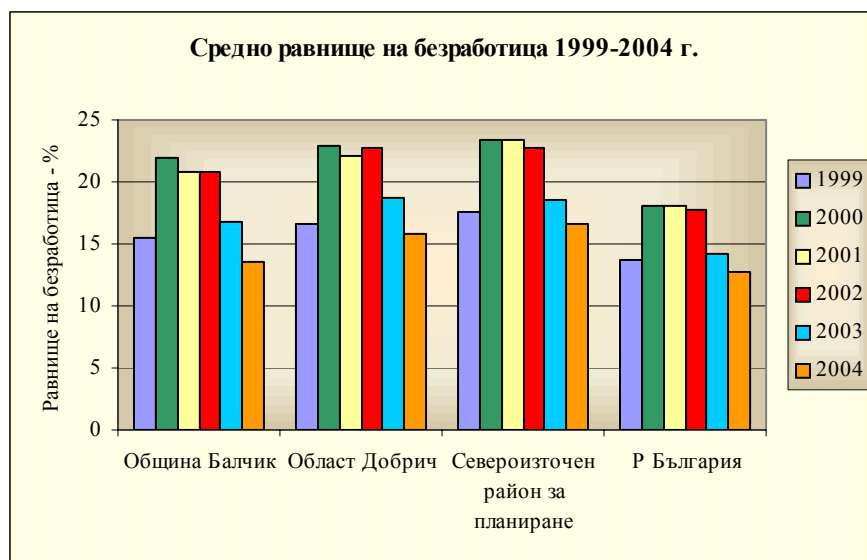
Безработица

Средногодишното равнище на безработица в община Балчик (13,51%, 2004 г.) е високо от средното за страната (12,67%) и по-ниско от средното за област Добрич (15,87%) и СИРП (16,59%) (фиг.4).

Регистрираните безработни през 2004 г. в общината са 1489 (ср.год.брой). От тях, до 29 г. са 418 д. (28,1%). Високата безработица сред младежите е тревожен проблем за общината. Основните причини се коренят в разминаването между предлагането (професионален профил и брой на дипломираните лица) и търсенето в локалните пазари на труда. Отсъствието на квалификация, специалност и професия са също част от проблема.

Делът на продължително безработните лица³⁹ е 47,0% - по-нисък от този за областта (53,1%) и страната (52,9%). Тези лица се отнасят към “групите в неравностойно положение”. Постепенно те губят трудовите си навици, квалификация и мотивация. Шансовете им за започване на работа прогресивно намаляват. Решение се търси чрез включване в редица национални и регионални програми за заетост.

Фиг. 4

Повече от половината безработни (52,6%) са жени. Без специалност и професия са 74% от регистрираните безработни, с работническа професия са 16,4%, а специалистите - 9,6%. Ниската квалификация и образование (69,6% от безработните са с основно и по-ниско образование) са основният фактор на безработицата.

Активното включване на безработни в националните и регионални програми за заетост и обучение⁴⁰ облекчава, но не решава проблема.

³⁸ Добивна и преработваща промишленост, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода, строителство;

³⁹ С регистрация за повече от една година;

⁴⁰ НП “От социални помощи към осигуряване на заетост”, НП “Възобновяване и опазване на българската гора”, НП “Опазване на реколтата”, НП “Помощ за пенсиониране”, програма “Красива България”, регионални програми за заетост на безработни младежи до 29 г., безработни лица с трайно намалена работоспособност и др.

Основните проблеми в сферата на заетостта и безработицата са:

- неравномерна заетост (сезонност),
- висок дял на продължително безработните;
- висок дял на лицата с ниско образование, без специалност и професия.

1.4.3 Образование и професионално обучение

Предучилищно образование

Предучилищното образование в общината (2004/2005г.) включва 14 детски градини, посещавани от 726 деца в 34 групи. Спрямо предходната учебна година, посещаемостта е намаляла с около 4%. Коефициентът на записване през 2004/2005 е 92 %, срещу 90 % за предходната учебна година. Проблем е осигуряването на финансови средства за обновяване на материално-техническата база.

Общо и професионално образование

Училищната мрежа в общината включва 12 училища, от които 9 общински и 3 държавни. В тях се обучават общо 2439 ученика.

През учебната 2004/2005 г., *общообразователните училища*⁴¹ (3 в града и 6 в селата⁴²) са представени от 1 начално училище (НУ), 6 основни (ОУ) и 2 средно-образователни училища (СОУ).

Учаци се в общообразователни училища в община Балчик

По класове	2001/2002	2004/2005	Индекс 2004/2001
общо	2370	2183	92.1
I-IV	1086	927	85.4
V-VIII	1021	907	88.1
IX- XII	263	349	132.7

Източник : Община Балчик и НСИ

От статистическите данни е видно, че през тригодишния проследен период, учениците са намалели с близо 8%. Намалението в началните класове е почти двойно по-голямо, което обуславя трайна негативна тенденция. Положителен факт е нарастването на нетния коефициент на записване⁴³. Около 39 % от завършилите средните училища продължават образованието си във ВУЗ.

Положителен елемент в общообразователните училища е прогресивното нарастване на изучаващите чужди езици, като през настоящата учебна година, 60,1 % от децата изучават по един и 23,3 % - по два чужди езика. Доминира изучаването на английски език (60,4 %). Проблем е изучаването на английски език в селата, поради липса на достатъчно учители (в настоящият момент има само 4).

В училищата на Гурково, Дропла и Соколово има 9 слети паралелки, което поставя под въпрос качеството на образованието. Състоянието на сградния фонд е добро. От основен ремонт се нуждае училището в село Дропла. Оборудването е добро и осигурява възможности за нормален учебен процес.

Функциониращи кабинети по информатика има в 5 училища⁴⁴. Предстои създаването и оборудването на компютърни кабинети и в останалите. Ново-възникващ проблем за общината е осигуряването на квалифицирани преподаватели по информационни технологии.

⁴¹ Финансират се от общината

⁴² с. Оброчище (ОУ), Стражица (СОУ), с.Соколово (ОУ), с. Сенокос (ОУ), с. Дропла (ОУ), с.Гурково (НУ)

⁴³ За начално образование - 95 %, срещу 93 % през предходната година; прогимназиално образование - 93 % срещу 92 % през предходната година и средно образование - 91 %, срещу 90 % през предходната година;

⁴⁴ Общият брой на компютрите в училищата е 50, което прави 2.3 компютъра на 100 ученика

Проблемът с интеграцията на ромските деца съществува и в община Балчик. Проблемът със сигурността в училищата е нерешен докрай. Необходимо е да се подобри охраната, особено през нощта.

Професионалното образование е представено гимназия “Алеко Константинов” - за кадри в обслужващата сфера. През учебната 2003/2004 г. в нея се обучават 256 ученика (с 8% повече от предходната).

Специалните училища са представени от помощно училище в с. Кранево и основно санитарно училище в гр. Балчик.

Обобщение

Капацитетът на училищата напълно задоволява сегашните нужди на общината. Сградният фонд и оборудването са в сравнително добро състояние и осигуряват нормален учебен процес. Това не изключва необходимостта от обновяване и модернизация. Проблемът с компютъризацията е почти решен, но не и този с подготвени учителски кадри. Професионалната гимназия подготвя кадри “за обслужващата сфера” (предимно хотелиери и ресторантьори), но насоките за разнообразяване на туристическото предлагане създават необходимостта от откриване на нови специалности в сферата на туризма (гидове, аниматори, рекламни агенти, консултанти по специални интереси). Намаленият контингент ученици и сегашното наличие на много слети паралелки пренася проблема за реструктуриране на селските училища и в новия планов период.

Насоките за подобряване и развитие на образователната система на общината се изразяват в:

- подобряване на материално-техническата база;
- реструктуриране и оптимизация на мрежата от училища и детски градини;
- повишаване квалификацията на педагогическите и управленски кадри;
- изграждане на компютърни кабинети и достъпен интернет във всички училища;
- осигуряване на селските училища с учители по английски език;
- интегриране в образователния процес учениците от ромски произход;
- работа по международни, национални и регионални проекти;
- повишаване качеството на педагогическия и административен контрол;
- създаване на възможности за непрекъснато обучение през целия живот;
- разкриване на нови професии и профили.

1.4.4. Здравеопазване

Здравеопазването в общината е осигурено с добре развита мрежа от лечебни заведения. Болничната помощ се осигурява от модерно много-профилно заведение със 120 легла в 6 клинични отделения (МБАЛ - Балчик" ЕООД). Базата е с много добри пространствени условия, с болнични стаи от боксов тип, включени в единна система за наблюдение. Обслужва се от 17 висококвалифицирани лекари.

Лечебните заведения за *извън-болнична помощ* са представени от Медицински център Балчик (15 лекари), Център за спешна медицинска помощ (5 лекари), медико-диагностична и медико-техническа лаборатория, микробиологична лаборатория, 14 общо-практикуващи лекари⁴⁵ и 10 стоматолози.

Състоянието на материалната база е добро. Сериозен проблем остава навременното осигуряване на здравна помощ в по-отдалечените села. В допълнение, достъп до здравни услуги е проблем за 4536 лица които нямат здравни осигуровки (2221 в Балчик и 2315 в

---

⁴⁵ Включително в 6 от по-големите села - Кранево, Дропла, Соколово, Сенокос, Гурково и Оброчище;

селата). Общината не разполага с нормативни и финансови инструменти за решаване на този проблем, но би трябвало да потърси свои решения.

Обобщената оценка е, че системата на здравно обслужване в община Балчик е сравнително добре организирана, материално и кадрово обезпечена.

1.4.5 Култура и спорт

Основни средища на културното развитие и духовното обогатяване на населението в общината са читалищата⁴⁶. Селските читалища са рядко посещавани, библиотеките им са с остарял книжен фонд. Многообразна дейност развиват само читалищата в града. Там е концентрирана и останалата част от културния живот на общината.

В градския комплекс от храмове и паметници на културата се включва *Градския исторически музей*⁴⁷, *Етнографския музей*⁴⁸, *Възрожденски комплекс* и археологически обект “Крепостта” с руините на късно-античния и ранносредновековния град.

Художествената галерия в Балчик представя постоянна експозиция от картини на стари майстори и съвременни художници, авторски и тематични изложби, отзвучи от пленери, посветени на “Белия град”. Поместена е в красива и стилна сграда, строена в началото на ХХ век. Под нейна егида са Международният фестивал на модерното изкуство “Процес-пространство” (юни); пленера “Художници – Балчик – Любов” (юли).

Културният календар на града е изпълнен с множество прояви с местно, национално и международно значение. По-значимите са: Празниците на културата, Международния детски конкурс за сценично изкуство “Усмивките на морето”, Седмицата на морето; Националните празници на културата “Албена”.

Като цяло, културният живот на общината е представен от елитните професионални среди. Активните и стойностни прояви са ориентирани към гост-туристи в активния сезон. Инфраструктурата в културната зона е недостатъчна и морално остаряла.

Спорт

Спортната база на общината е с два ясно разграничени стандарта и профила. Представителният спортен комплекс на к.к. “Албена”⁴⁹ съдържа всичко необходимо за професионално и любителско практикуване на широк диапазон летни спортове. Яхтеното пристанище на Балчик е добра база за водни спортове и атракции. Край гр. Балчик започва изграждането на голф игрище с вилно селище.

Останалите спортни обекти са предимно затревени стадиони за футбол⁵⁰ в посредствено състояние. Като цяло, възможностите (и стремежите) за спортуване на местното население са ограничени до тези, предоставени от морето.

Насоките за възстановяване и развитие на спорта в общината са:

- Целогодишно използване на базата в к.к. “Албена” от спортни отбори;
- Провеждане на повече спортни състезания с международно участие и стремеж за превръщането им в ежегодни турнири;
- Модернизация на спортните бази;
- Осигуряване на достъп на хора с увреждания до спортните бази;
- Организиране на акции за спонсориране и съпътстващи инвестиции в спортни съоръжения.

⁴⁶ Две в гр. Балчик и по едно в селата Стражица, Гурково, Дропла, Змеево, Сенокос, Соколово, Оброчище и Кранево (без зрителна зала)

⁴⁷ С уникална нумизматична колекция и експозиция от образци на античната и средновековната култура;

⁴⁸ Настанен в красива реставрирана къща на балчишки търговец житар;

⁴⁹ Три затревени стадиона, от които 2 със съблекални, мултифункционална спортна зала за 40 вида спорт, 15 тенис корта, конна база, предстоящо въвеждане в експлоатация на хокейно игрище с изкуствена трева;

⁵⁰ Два в град Балчик, 4 в с. Оброчище, по 1 в селата Дропла, Соколово, Сенокос, Стражица, Гурково и Змеево;

1.5. СТОПАНСКИ СЕКТОР

1.5.1 Развитие на икономиката – структура, процеси, проблеми

Балчик е сред общините, имащи структурна значимост в икономическото развитие на черноморския регион. Още по-съществено е значението ѝ за икономиката на областта. Измерено с показателя “приходи от продажба на човек”⁵¹, нивото на община Балчик е значително над средното за областта (с близо 50 %) и продължава да е на 1-во място през 2003г. Основен фактор за развитието на общината са богатите природни ресурси и действително благоприятното географско положение. Това определя водещото значение на *туризма и селското стопанство* за икономическата структура на общината.

През 2003 г., промишлено-икономическият комплекс на общината реализира нетни приходи от продажба в размер на 153631 хил.лева, което е 15.8% от приходите на областта.

Нетни приходи от продажби на предприятията на един жител (лв.)

	2000	2001	2002	2003
Балчик спрямо България	89%	82%	83%	62%
Балчик спрямо областта	190%	197%	193%	148%

Източник: ТСБ и НСИ

Секторна и отраслова структура

Структурата на *наетите лица* по основни икономически сектори беше представена в раздел “човешки ресурси”. Връщането към темата е необходимо за анализ и на икономическите аспекти.

Секторната структура на наетите лица показва водещото място на услугите с 65.5%, което е следствие на специализацията и традициите на местната икономика и трудови ресурси. В индустрията са ангажирани 26% от наетите лица (около 10 пункта под средното за страната). Делът на наетите в аграрния сектор (8.4%) е два пъти над средния за страната и е обясним с разположението на общината в плодородния добруджански регион.

В бъдеще е целесъобразно да се търси разнообразяване на заетостта (алтернатива на туризма), за да се отговори на новите предизвикателства и тенденции в пазара на труда (произтичащи от глобализацията и динамиката на световната икономика).

Обяснимо водещо място в отрасловата структура на общината заема под-сектор “Хотели и ресторанти” с 30.8% от наетите лица (само в Албена са заети над 1500 души-3/4 от общия брой на наетите). На второ място с 18.8% се нарежда преработващата промишленост, а на трето - селското стопанство с 8.4% от наетите (нарастване с 2% спрямо 2001г.).

Като положителна тенденция може да се отчете нарастването на общия брой наети - с 9% спрямо 2001 г. Най-съществено е увеличението в “Операции с недвижимо имущество” (над 5 пъти), “Хотели и ресторанти”, “Селско стопанство” и “Транспорт”.

Относителен дял на наетите лица в икономиката през 2003 г. в %

	Аграрен сектор	Индустриален	Услуги
Община Балчик	8.4%	26.1%	65.5%
Р България	4%	38%	58%

Източник: ТСБ – Добрич

⁵¹ Въпреки намалението спрямо последните години

Приходи

Общата сума на регистрираните *приходи* в община Балчик през 2003 г. е 153631 хил.лева, което е с 10% повече спрямо 2001 г., но с 20% по-малко в сравнение с 2002 г. Основна част от тези приходи се формират в сектора на услугите - над 75% (близо 50% от "Албена" АД).

При формирането на *нетните приходи по отрасли* през 2003 г., с водещо значение е под-сектор "Хотели и ресторанти", даващ над половината от приходите, с основно значение и тежест на к.к. "Албена" (над 85% от под-сектора). Селското стопанство допринася 13.8% от приходите. Отраслите, свързани с туризма и обслужването (търговия и транспорт) допринасят съответно с 11% и 7.9% към общата сума.

От останалите отрасли, с по-съществено значение са Строителството (3.9%) и Преработващата промишленост (3.0%).

Спрямо 2001 г., най-съществено е увеличението на приходите в Строителството - (160%), което се дължи на видимата му експанзия по цялото черноморското крайбрежие. В Преработващата промишленост, Селското стопанство и Бизнес услугите, нарастването е почти двойно. Въпреки, че запазва водещите си позиции, *Търговията и обслужването* бележи съществен спад в последните години. Регистрираните приходи през 2003 г. са близо два пъти по-малко в сравнение с 2001 г., което е показателно за намаляващата ефективност на туристическата индустрия.

Структура на икономиката на община Балчик през 2003 година

Отрасли	Нетни приходи от продажби		Наети лица		Брой активни фирми	
	Хил. лв.	%	Брой	%	Брой	%
Общо	153631		6694	100%	757	100%
Селско, ловно и горско стопанство	21147	13,8%	561	8,4%	45	5,9%
Добивна промишленост	..	..	152	2,3%	..	..
Преработваща промишленост	4555	3,0%	1261	18,8%	36	4,8%
Снабдяване с електро и топло-енергия, газообразни горива и вода	..	..	175	2,6%	..	..
Строителство	6043	3,9%	156	2,3%	19	2,5%
Търговия, ремонт и техническо обслужване на автомобили, мотоциклети, стоки за бита, др.	16963	11,0%	352	5,3%	301	39,8%
Хотели и ресторанти	80662	52,5%	2063	30,8%	115	15,2%
Транспорт, складиране, съобщения	12187	7,9%	331	4,9%	145	19,2%
Финансово посредничество	..	..	13	0,2%	..	..
Операции с недвижимо имущество, бизнесуслуги	860	0,6%	73	1,1%	29	3,8%
Държавно управление и охрана	..	..	251	3,7%	..	..
Образование	..	..	585	8,7%	6	0,8%
Здравеопазване и социални дейности	2857	1,9%	475	7,1%	26	3,4%
Други обслужващи дейности	524	0,3%	246	3,7%	32	4,2%

Източник: Териториално статистическо бюро и НСИ

Развитие на МСП

Общият брой на активните стопански субекти, опериращи в община Балчик през 2003 г. е 757. Това е с 4% повече спрямо 2001г. Гъстотата на фирмите в общината е 34.1 на 1000 при 31.6 за България. Равнището на предлаганите бизнес услуги е крайно незадоволително, независимо че се наблюдава ръст през последните години. Наетите лица

в бизнес услугите в общината за 2003 г. са 38,8 на 10 хил. жители, при 183 на 10 хил. за страната.

Делът на заетите в МСП е изключително голям (99.3%), което се обяснява с липсата на големи предприятия и големия брой само-наети в сектора на услугите. Най-голям е делът на микро-предприятията (92.7%), но най-голямо е увеличението в броя на новосъздадените малки предприятия. Характерно за общината е липсата на голямо предприятие (над 250 заети). Броят на фирмите с повече от 50 заети лица е едва десет.

Разпределението на активните фирми по отрасли не претърпява съществено изменение през последните години. По-съществено нарастване на активни субекти се забелязва в Селското стопанство и Строителството. Обяснимо е водещото място на отраслите от сектора на услугите (специализацията на общината в туризма). С близо 40% от активните фирми, на първо място е Търговията и обслужването, следвани от Транспорта (19.2%) и Хотелиерството (15.2%), което бележи спад в броя на фирмите си с близо 20%. Делът на фирмите от селското стопанство е почти 6%, а този на преработващата промишленост е под 5%.

Брой на фирмите според броя на заетите

1.1.1 Общо	2001	%	2002	%	2003	%
Микро (до 10 заети)	725		659		757	
Малки (от 11 до 50 заети)	682	94,1%	607	92,1%	702	92,7%
Средни (от 51 до 100 заети)	36	5,0%	41	6,2%	44	5,8%
Междинна група (от 101 до 250 заети)		0,0%	6	0,9%	5	0,7%
Междинна група (от 101 до 250 заети)	4	0,6%	3	0,5%	5	0,7%

Източник: Териториално статистическо бюро

При формирането на нетните приходи от продажба, с най-голям дял (44.4%) са малките предприятия (до 50 заети). Те бележат и най-голям ръст в общия обем. Съществен ръст на приходите се забелязва и при фирмите от междинната група, но въпреки това, приносът им към общия обем остава под 20%. Малките предприятия допринасят с 32.2% към сумата на нетните приходи, но губят позициите си на водещи за местната икономика. Това може да се обясни с преминаването на част от микро-фирмите в горната категория, което може да се третира като стабилизиране на икономическите им позиции.

В общината липсва изградена структура, която да ускори трансфера на нови технологии в производството и да повиши неговото технологично равнище. Развитието на информационните и комуникационни технологии също изостава значително, което намалява шансовете на общината за динамично развитие в перспектива. Това налага необходимостта от изграждането им и създаване на умения у местното население и бизнеса за тяхното използване.

Нетен размер на приходите според големината на предприятията

Видове предприятия	2001	%	2002	%	2003	%
Всички единици	68594		98756		78845	
Микро до 10 заети	33919	49,4%	50316	50,9%	25394	32,2%
Малки от 11 до 50 заети	25619	37,3%	35495	35,9%	35004	44,4%
Средни от 51 до 100 заети		0,0%	6474	6,6%	5742	7,3%
Междинна група от 101 до 250 заети	9056	13,2%	6471	6,6%	12705	16,1%

Източник: Териториално статистическо бюро (без к.к Албена)

Инвестиционна активност

Инвестициите в община Балчик (като в повечето черноморски общини) през последните години са значителни, насочени най-вече в строителството на нови сгради за нуждите на туризма. Това се потвърждава и от долната таблица, показваща разходите за

ДМА. Не са много общините, които могат да отчетат два пъти по-големи разходи на човек спрямо средните за България. Основен принос има интензивното строителство. Ниската ефективност на тези инвестиции възпрепятства еднозначната им положителна оценка, съдейки само по количеството.

През 2003 г., разходите за придобиване на ДМА възлизат на 44695 хил.лева, което е с 7% по-малко спрямо 2001 г. и с 20% повече спрямо 2002 г. Основна част от тези разходи (56%) продължават да бъдат строително-монтажните работи (СМР). Разходите за придобиване на машини и оборудване покриват дял от 33.4%, което е с 50% повече спрямо разходите през 2001 г. Липсват данни за направените разходи за придобиване на земя, но се констатира нарастване на интереса към закупуване, при това не само по крайбрежието. Това е предпоставка за намаляване на контраста между двете зони на общината (крайбрежие и вътрешност) и постигане на устойчивост в тяхното развитие.

През периода 2001-2003 г. се забелязва стабилизиране и дори намаляване на разходите за СМР, за сметка на увеличените инвестиции в машини и оборудване, което е предпоставка за повишаване ефективността и конкурентността на местната икономика. Независимо от увеличението, средногодишните разходи за машини и оборудване остават под средните за страната.

Разходи за придобиване на материални дълготрайни активи по състав

	Разходи за ДМА община Балчик (хил.лв.)			Средногодишни разходи за ДМА за периода 2001-2003 г на човек от населението (лв)		
	2001 г.	2002 г.	2003 г.	Община Балчик	Североизточен район	Р.България
Общо	47663	36579	44695	5820	1869	2852
Сгради и строително-монтажни работи	26791	20836	25011	3279	719	1007
Машини, оборудване и транспортни средства	9404	5010	14924	1324	902	1514
Други разходи	638	671	947	30		

Източник: Териториално статистическо бюро

Индустрия

Индустрията в община Балчик е с минимално значение. През 2003 година тя допринася с 3% към нетните приходи на общината и ангажира 18.8% от наетите лица. Въпреки увеличените си стойности (почти двойно увеличени приходи спрямо 2001 г.), индустрията остава с твърде незначително влияние за общинската икономика.

Добивна индустрия

Добивната индустрия в общината е представена от две варовикови кариери - "Момчил" (обрязан камък, чакъл) и "Ляхово" - взривена скална маса. Въпреки малкото си значение за общинската икономика (155 наети), това са единствени поделения на добивната индустрия в цялата област. Няма данни за произведените приходи, но дялът на наетите лица е малко над 2%, като се е увеличил почти двойно през последните години (2001-2003). Този факт показва стабилизация и благоприятна перспектива пред отрасъла. Потенциал за далечно бъдещо развитие на отрасъла е разработването на въглищния басейн, който е доказан, но отложен за експлоатация поради голямата дълбочина, сложни геоложки условия и неприложимост на наличните технологии.

Преработваща индустрия

Основните под-сектори на преработващата индустрия в община Балчик са хранителната и текстилната индустрия. Развитие им е обусловено от природните условия (развит аграрен сектор) и установени традиции. В тези под-сектори се формират основна част от приходите и се ангажират около 85% от наетите в сектора.

От останалите производства, по-значими са метало-обработката и електротехническата индустрия. Водещи предприятия в тези производства са “Геомашремонт” (за производство и ремонт на оборудване за геологията) и “Елпромтермо” (за производство на електропечи). Заетостта в тези производства е скромна.

Мнението на бизнеса

За целите на анализа беше направена не-представителна анкета за проучване мнението на бизнеса в община Балчик. По-голямата част от анкетираниите фирми работят в сферата на индустрията и строителството. Голяма част са с ДМА над 500 хил.лева, въпреки че само две са с персонал над 250 души. Преобладаващи сред анкетираниите са малките предприятия, главно съсредоточени в преработващата индустрия.

Относно намеренията за увеличаване на персонала, 67% от запитаните възнамеряват да наемат нови работници. В близката година 56% от анкетираниите фирми възнамеряват да назначат до 10 нови работници (тази готовност е заявена изцяло в сферата на строителството). Нито една от фирмите не възнамерява да увеличи персонала си с повече от 20 души. С изключение на 1 фирма, всички анкетирани изявяват намерение да увеличат заплатите, като преобладаващата част от тях предвиждат да го направят до 1 година.

Повечето анкетирани фирми реализират печалба през изминалата година (75%) – най-вече в строителството, търговията и туризма. Стабилните позиции и перспективата за ЕС са основни фактори за оптимизъм пред предприятията от общината. В близката година, 85% от фирмите възнамеряват да инвестират в ново оборудване, а в обучение на своя персонал, положителни намерения имат над 90%, което показва разбирането им за важността на тези фактори за техния успех. Като цяло (55%), анкетираниите имат информация за пред-присъединителните и структурните фондове на ЕС. Но това ниво на осведоменост не кореспондира с усилията за оползотворяване на донорски фондове. Едва 3 от анкетираниите фирми са кандидатствали с проекти.

Над половината от анкетираниите заявяват, че покриват изискванията и стандартите за качество на ЕС, а едва 30% от тях реализират износ.

В мненията за проблемите пред развитието на бизнеса се открояват “нелоялна конкуренция” (53%) и “държавна бюрокрация” (37%). Най-голямо е негативното проявление на тези фактори сред анкетираниите в туризма. Често посочвани са и “недостиг на финансови средства”, “недостиг на квалифицирана работна ръка” и “високи данъци”. Очакваното съдействие от местната власт се свързва основно с подобряването на информационните услуги и административното обслужване на бизнеса.

Преобладаващите мнения за *приоритетните сектори за развитие* и инвестиции в общината се фокусират в туризма и строителството. Макар и по-малка, подкрепа за приоритетно развитие получават и хранително-вкусовата индустрия и металообработката. Поради малкия брой анкетирани представители от аграрния сектор, той е с малък дял на подкрепа, въпреки, че е един от водещите в момента отрасли.

Изводи

- Водещо значение в общинската икономика има сектора на услугите (75% от приходите и 65% от наетите);
- Огромно влияние на к.к. “Албена” за общинската икономика (над 50% от приходите и над 20% от наетите); необходимо е планирането на алтернативи, за да се избегнат сътресения при евентуален срив в пазарите за тази дестинация;
- Слабо влияние и участие на преработващата промишленост във формирането на общинската икономика (3% от нетните приходи)
- Намаляване нивото на икономическо благосъстояние на населението в общината според показателя “нетни приходи на човек”;

- Въпреки значителните инвестиции в общината, няма високопродуктивни, създаващи нова заетост и стандарт производства;
- Преобладава делът на микро- и малките фирми, които са насочени към сектора на услугите; тези фирми са с голям процент самонаемане и ниска добавена стойност;
- Непълноценно се използват “даровете на морето” (“аквастопанства”-риболов, миди,...);
- Непълноценно се използва пристанищната инфраструктура (морска индустрия);
- Задълбочава се изолацията на вътрешните части от територията на общината;
- Непълноценно се използват квалифицираните човешки ресурси (недостатъчно възможности за заетост, несъответствия между квалификация и търсене в пазара на труда);
- Слабо навлизат информационните и комуникационни технологии;
- Недостатъчно добри производствено-търговски отношения с близко разположените центрове Варна и Добрич.

1.5.2. Туризъм

Най-удачната съдба на Балчик е предначертана от румънската кралица Мария с изграждането на един от най-чаровните “Зелени дворци на Европа”. “Оазис на екзотична красота и спокойствие”. Това послание на Балчик и балчишкото крайбрежие е трансформирано в добре усвоен туристически ресурс.

Рекреационни ресурси

Балчишкото крайбрежие притежава както общите за цялото черноморие условия и ресурси, така и специфика, придаваща му екзотика и допълнителна атрактивност. Южната част на близо 18-километровата брегова ивица разполага с просторни *плажове* и горист “тил” (Краневско-Батовския плаж, 270 дка, 5,3 км дължина), а северната предлага богато релефно разнообразие от ерозирани скални стени и “уютни” плажни тераси (Фиш-Фиш, Овчаровски, Двореца, Балчик, Тузлата, с обща дължина 1,7 км и площ – 33 дка).

Минералните води са другата природна щедрост – в Албена (103 л/сек., 30⁰), Кранево (5,4 л/сек, 23⁰), Балчик (6,0 л/сек, 22⁰) и Балчишка Тузла (13,5 л/сек, 32⁰, в допълнение с 38 хил.т. лечебна кал). Възможността за обогатяване на основния туристически продукт с балнеолечение и профилактика е добре оползотворена само в к.к.Албена.

Защитените територии⁵², ловното стопанство, лесопарковете и зоните с разнообразен релеф във вътрешността са също фон, среда и ресурс за туризъм.

Състоянието на околната среда в активната туристическа зона (3-4 километровата ивица) е добро. Ограниченията, породени от активните свлачища почти по цялото крайбрежие, са го предпазили от строителната експанзия. Рекреационният капацитет на бреговата ивица⁵³ е около 40000 човека.

В допълнение към природните, общината разполага с богати антропогенни ресурси – културно-историческото наследство. Най-силно присъствие има гр.Балчик с неповторимата си природна “сценография”, съхранените архитектурни напластявания и Дворцовия комплекс. Значими културно-исторически факти са разположени и в почти всички села на общината (все още не-експонирани).

На тази база, доминиращият морски ваканционен туризъм се обогатява от балнеолечение и културно-познавателен туризъм. Макар и с по-скромни мащаби,

⁵² Поддържан резерват “Балтата”, частта от Природен парк “Златни пясъци”

⁵³ Определен от Териториално устройствен план на община Балчик, 1996

ресурсите дават възможност за ловен и селски туризъм. Още неизползван е потенциалът за алтернативен туризъм в “буферната” зона. Това са три зони, обхващащи по няколко села⁵⁴.

Туристическа индустрия

Туризмът е основната опора в икономиката на общината. Заедно със съпътстващите услуги (търговия и транспорт), той формира около 65% от приходите и 40% от заетостта в общината. Основният продаван продукт е морски ваканционен туризъм, допълнен с балнеолечение и анимиран с културно-познавателни програми. Сезонното присъствие на потребители, удвояващи броя на местното население, е още неоползотворен фактор за активизиране на аграрния сектор и хранителната индустрия.

Средства за настаняване

Легловата база е съсредоточена в к.к.Албена, с.Кранево, гр.Балчик и вилните зони⁵⁵. Към 2004 г., тези локализации са предлагали общо 27222 легла в стандартни и семейни хотели, квартири, вили, почивни станции, къмпинги и бунгала. Разпределението по видове подслон и локализации е представено в долната таблица:

Средства за настаняване в община Балчик

	ОБЩО	Балчик	Кранево	Албена
ХОТЕЛИ	80	20	18	42
Легла в хотели	19109	1735	3426	13948
СЕМЕЙНИ ХОТЕЛИ	24	11	12	1
Легла в сем. хотели	675	274	381	20
САМОСТОЯТЕЛНИ СТАИ	600	355	245	0
Легла в самост. стаи	4660	1735	2925	0
КЪЩИ	13	5	8	0
Легла в къщи	214	80	134	0
ПОЧИВНИ СТАНЦИИ	18	4	1	13
Легла в почивни станции	1244	265	183	796
БУНГАЛА	14	6	6	2
Легла в бунгала	760	300	325	135
КЪМПИНГИ	1	0	0	1
Легла вкъмпинги	560	0	0	560

Източник: Общинска администрация, Балчик

Освен, че предлага 57% от цялата леглова база (общо 15439 легла, от които 13948 в хотели), к.к.Албена демонстрира стабилно и много добро функциониране. Пълното обновяване, повишената категория на хотелите и обогатените туристически продукти позволяват отстояване и гъвкаво приспособяване към конкурентните пазари. Извън сезона на морския ваканционен туризъм, комплексът развива конферентни, балнеолечебни и други функции (конферентен център и 3 хотела с целогодишно функциониране). Комплексът печели много и от близостта на поддържаения резерват “Балтата”, но същевременно са допуснати нарушения и застрояване в буферната му зона. В активния сезон, това туристическо “предприятие” наема над 2000 човека персонал, от които, около 600 от община Балчик. Рекреативни и спомагателни функции вече се развиват в близките села Оброчище и Рогачево.

Курортът Балчик (градът, заедно с курортните и вилните си зони) предлага около 4000 легла, предимно в хотели и частни квартири. Забележима тенденция е увеличаването

⁵⁴ Рогачево – Оброчище - Църква; Царичино- Брястово – Гурково; Безводица – Пряспа – Дъбрава.

⁵⁵ Овчаровски плаж (338 дка), Сборно място (315 дка), Фиш-Фиш (195 дка), Изгрев (350 дка), Бели скали (262 дка), Момчил (300 дка), Кулака (298 дка), както и незаконно застроени – Овчаровски плаж – юг, Две чешми, Сухите лозя, Орехите, Ак Бунар, Поляните (край Кранево)

на малките семейни хотели. Нова инвестиционна инициатива е изграждането на голф-селище "Панорамика - Балчик" върху площ от 986 дка. Това ще бъде стъпка към нов модел за развитие на туризма – стремеж към елитните пазарни сегменти, щадящо усвояване на природните ресурси, повишена ефективност и в краен резултат – устойчив туризъм.

Курортът Кранево бележи повече количествено развитие. Застрашен е от стихийно строителство, преуплътняване, еднообразно предлагане и намаляване на привлекателността си. Към 2004 г. са регистрирани около 7400 предлагани легла, предимно в хотели, квартири и къщи. Стандартът е сравнително нисък, а ориентацията е към вътрешния и руския пазар. Предлагането на допълнителни услуги и анимация е крайно ограничено.

Като цяло, *туристическото предлагане в общината още няма ясно дефинирана маркетингова стратегия*. Натовареността на легловия капацитет е неравномерна, като най-голям брой нощувки се концентрират в летния период- м. юли и август.

Пълняемост на легловата база - 2003 г.

	пълняемост	капацитет	нощувки
ХОТЕЛИ	26%	5877528	1547318
КЪМПИНГИ	13%	204400	27408
ДРУГИ ПОДСЛОНИ	7%	56575	3705

Източник: НСИ, 2003 г.

Недостатъчно развитото продуктово “меню” обуславя подчертана сезонност и сравнително ниска средногодишна пълняемост. За сравнение, стойността на този показател за община Балчик е 26% при 50% за област Варна и 35% за страната. Предлагането на допълнителни услуги вече има признаци на обогатяване.

Други форми на туризъм

Условия за ловен туризъм има ловното стопанство на Балчик. Браконьерството, интензивното земеделие и недостатъчните грижи за дивеча са довели до силното му намаляване. Частните собственици (на земи и гори) и общините нямат икономическа заинтересованост от наличието на достатъчно количество дивеч. Основният ползвател на ресурса по туристическа линия е Съюзът на ловците и риболовците в България чрез договори с тур-оператори. Престоите са краткотрайни (2-5 дни) и с ясно изразена сезонност в зависимост от ловните сезони. Предлагането на другите видове туризъм, в съчетание с ловния, почти не се практикува.

Условия за развитие на *лечебен туризъм* има в калолечебния и морски курорт “Балчишка Тузла”. Наследената материална база (калолечебница, санаториум, поликлиника и бунгала) е крайно амортизирана и негодна. Курортът е с потенциал за възстановяване и ново развитие при обогатени функции, високи стандарти и “щадящи” модели на застрояване.

Изводи и насоки за развитие

- Община Балчик ще се обляга основно на морския туризъм и в бъдещото си развитие;
- Количествено, туристическата база на общината е достигнала пределите на разумния капацитет на територията; бъдещото развитие трябва да се фокусира върху качествените характеристики на туристическите продукти (разнообразие, стандарт, сезонност) и средата;
- Сегашната туристическа индустрия страда от подчертана сезонност, едностранчиво предлагане, не-координирано информационно обслужване, ниска натовареност на легловия капацитет и ниска ефективност;
- Общината още няма консолидирана и ясна стратегия за развитие на туризма (има само серия от едногодишни програми);

- Общината е по пътя към елитните сегменти на туристическите пазари (благодарение на разумна частна инициатива); моделът “голф-селище” може да се обогати с предлагане и в “туристически чифлици”;
- Общината има потенциал и за алтернативни форми на туризъм (както по крайбрежието, така и във вътрешността); необходима е координирана политика в няколко сфери – устройство на територията, инфраструктури, екология, инвестиционен маркетинг, туристически маркетинг;
- Кранево, Албена и вилните зони изпитват натиска на строителната експанзия; инвестиционните инициативи могат и трябва да се пренасочат към други модели и към вътрешността;
- Въпреки богатството на КИН, то не е валоризирано пълноценно; необходима е “агресивна” политика по привличане на средства и ускорени действия по проучване, консервация и експониране;

1.5.3 Аграрен сектор

След туризма, селското стопанство е втората по значение икономическа опора за общината. Природните условия са изключително благоприятни за развитието на диверсифициран и ефективен аграрен сектор, но в действителност растениевъдството е моно-профилно, а животновъдството – слабо и натурализирано. Макар и експлоатирани, морските аквакултури и морския риболов са далеч под оптималното оползотворяване на този ценен ресурс.

Растениевъдство

Над 77% от територията на общината е заета от земеделски земи (405 028 дка). Около 93% от тях са плодородни ниви (373 601 дка). Основна култура е пшеницата, следвана от слънчоглед, царевица и бобови. Първите три култури заемат 73,5% от обработваемата земя. Фуражните култури са с незначителни и намаляващи площи. Добивите са високи, стабилни и с високо качество. Стопанските субекти са представени от кооперации (обработващи 58,3% от нивите), арендатори (37,9%) и частни земеделски стопани (3,8%). Преобладаващото производство е върху окрупнени площи, с добра агро-култура и сравнително обновен машинен парк. Пшеницата от района е утвърден търговски продукт с добра реализация, но както навсякъде, доходността на тази култура е ниска.

Трайните насаждения са слабо застъпени и заемат само около 2% от земеделските земи (8 862 дка). Представени са от овощни видове (ябълки и праскови) и лозя (предимно винени, разположени по крайбрежието). Повечето са изоставени. Нови масиви не се създават. Подобна е и картината на *зеленчукопроизводството* – крайно редуцирано производство поради загубените възможности за напояване, трудоемкостта и високата себестойност. Добивите от трайни насаждения и зеленчуци са далеч под местните потребности, особено в туристическия сезон.

Съхранената природна среда в района и гарантираният пазар (от туристическото присъствие) са чудесни предпоставки за развитие на биологично земеделие (при възстановени възможности за напояване).

Хидромелиорации

Поливното земеделие в община Балчик е история. Напояваните земи до 1990 г. са били 2,1 % от обработваемата земя - основно в долината на р. Батова. Напоителна система “Батова” е “съживявала 4000 дка плодородна земя (лозя, овощни градини, фуражни култури). Други 3200 дка са били напоявани от малки напоителни системи от сондажни кладенци.

Поливното земеделие е една от решаващите предпоставки за изграждане на ефективен и конкурентноспособен аграрен сектор. Макар и с ограничени площи възможности, поливните съоръжения и площи в общината би трябвало да се възстановят. Допълнителен мотив е създаването на шанс за устройването на “туристически чифлици” (навлизаща новост в туристическото предлагане) и развитието на биологично земеделие (и като част от туристическа анимация).

Животновъдство

Животновъдството е дребно, съсредоточено в частния сектор и полу-натурализирано. Статистическата картина е следната:

Животновъдство в община Балчик 2003-2004 (видове животни)

Видове животни	2003	2004	индекс 2004/2003
Говеда общо	1790	1890	105.6
в т.ч крави	1054	1120	106.3
Овце общо	7390	7200	97.4
в т.ч. овце майки	5210	5300	101.7
Кози общо	5410	4620	85.4
в т.ч. кози майки	3860	3000	77.7
Свине общо	4320	3000	88.0
в т.ч свине майки	315	355	112.7
Зайци	1770	1650	93.2
Пчелни семейства	1825	2000	109.5

Източник: Общинска администрация - Балчик

Традиционни за общината са говедовъдството, овцевъдството и свиневъдството. В момента броят на отглежданите животни и производството на животинска продукция са намалели многократно в сравнение с предишни години. Говедовъдството се развива изцяло в дребни (с1-3 крави) и няколко средни ферми (5-10 крави). Функционират две мандри – в с. Сенокос и с. Царичино.

Подобни са и характеристиките в отглеждането на останалите животни (овце, кози, прасета, зайци, птици). Те допълват фонда на малките натурални и полу-пазарни стопанства. Отсъствието на условия за спазване на хигиенните стандарти при пазарно-ориентирана продукция е стагниращ фактор разширяване и специализация на тези стопанства.

За отбелязване е наличието в с. Безводица на частна ферма за отглеждане на щрауси, чиято продукция (яйца и месо) се пласира на външен пазар.

Пчеларството също е застъпено и носи характеристиките на описаните по-горе производства – дребно, полу-натурално. Произведеното количество мед през 2004 г. е 33 тона. Отсъствието на близко предприятие за разфасовка и търговия с пчелен мед и пчелни продукти, както и за преработка на восък и производство на восъчни основи, затруднява контрола върху качеството и пазарната реализация на меда.

Животновъдството е далеч от оптималния си капацитет. Продукцията се затваря в кръговете на натуралната микро-икономика. На този фон, основният извод е, че конкурентноспособността на аграрния сектор е ниска. Без целеви субсидии, фермерите не могат да постигнат себестойност, кореспондираща на изкупните цени на преработвателите. Последните носят риска на пазарната реализация и конкуренция. Те са ориентиърът и корективът за производителите на суровини. Нереализирани резерви за повишаване на ефективността на сектора са научно обслужване, породният състав, агро-технологииите и агро-мениджмънта.

Научното обслужване на аграрния сектор е незадоволително. На територията на общината няма изградено научно звено. Единственото звено с подобен капацитет е Добружанския земеделски институт по отглеждане на пшеница (в община Генерал Тошево). Секторът не разполага и с мрежа от продуктови организации, защитаващи интересите на производителите. Изхождайки от сравнително ниската технологична съоръженост, сериозното изоставане от критериите за ефективност (налагани от преработвателите и пазарите), както и комплексните изисквания за качество на ЕС, укрепването на *организациите на производителите* се превръща в един от решаващите фактори за конкурентноспособността им в новите условия.

Пазар на земята

Транзакции

Пазарът на земеделски земи в общината е атрактивен. Търсенето е по-активно от предлагането. За 2004 г. са сключени 486 сделки за 7 724 дка. Средната пазарна цена за 2004 г. е 247 лв/дка. Цените са в диапазон от 120 до 800⁵⁶ лв/дка. Прогнозите са за стабилно развитие на пазара на земеделски земи при запазване интереса към сделките в близост до крайбрежието. Очакванията за продължаващо покачване на цените обясняват изчаквателната позиция на много от собствениците на земя.

Арендни отношения

През 2004 г. в община Балчик са сключени 2705 арендни договора за 80 534 дка земеделска земя от 44 арендатори. Най-много наета земя е отчетена в землищата на гр. Балчик, с. Соколово, с. Гурково, с. Храброво и с. Царичино. Все още голяма част от собствениците на земеделски земи предпочитат да реализират собствеността си чрез получаване на рента, а не чрез покупо-продажба.

Проблемът с разпокъсаната собственост е на дневен ред и в община Балчик. Необходимо е да се разширят административните и организационни облекчения за доброволното okрупяване на земеделските имоти и насърчаване на арендуването им.

Основни изводи

Положителните аспекти на сектора се изразяват в :

- Благоприятни почвено климатични условия за отглеждане на характерните за общината земеделски култури;
- Стабилни добиви с високо качество на растителната продукция;
- Традиции и опит в земеделието;
- Наличие на стабилни стопански субекти - земеделски кооперации, крупни арендатори и производители (в растениевъдството).

Неблагоприятните страни са :

- Слабо, разпокъсано и неефективно животновъдство (натурализирано);
- Неефективно производство, нарушена връзка между наука, производство и пазар;
- Ниско ниво на организираност на производителите, липса на действени организационни структури на местно ниво;
- Липса на стокова борса;
- Голям брой разнородни собственици и ползватели на земеделски имоти;
- Разрушени мелиоративни съоръжения, неизползван потенциал на поливните площи;

---

⁵⁶ В землищата на с. Кранево, с. Оброчище, с. Рогачево, с.Църква, където основната цел на покупките е смяна на предназначението за застрояване;

Перспективи за развитие на селското стопанство са в сферата на :

- Възстановяване на напоителните системи и напоителните полета;
- Възстановяване на зеленчукопроизводството;
- Създаване на масиви от трайни насаждения;
- Създаване на нови лозя с подходящи за почвено-климатичните условия сортове;
- Доставка на съвременни земеделски машини и технологии;
- Изграждане на съвременни животновъдни ферми;
- Подобряване на научното обслужване, информираността и културата в сектора;
- Подобряване на пазарната инфраструктура;
- Укрепване на организациите на производителите;
- Стимулиране на биологичното земеделие – повишаване на осведомеността, запознаване с нормативната база, научните постижения и добрите практики;
- Интегриране на аграрния сектор с туризма – по линия на потребление на продуктите, инфраструктурите, експонирането на ферми и технологии (като част от познавателен туризъм по специални интереси и рекреация);

1.6. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ОКОЛНА СРЕДА

1.6.1 Транспортна инфраструктура

Първокласният път I-9 (с европейска категоризация E87) е *основният обслужващ път* за общината. Той обслужва крайбрежното направление: *Румъния /Дуранкулак/-Балчик-Варна-Бургас-Малко Търново - Турция*. Пътят обслужва главно туристическите потоци по крайбрежието и преките връзки с регионалния център Варна. От общо 30 км участък в територията на общината, половината е в добро състояние, а останалата – в средно.

Другите пътни направления са ориентирани към областния център Добрич и обслужват територията “в дълбочина”. Това са второкласните пътища П-27 (*Балчик-Соколово-Сенокос-Добрич, 26,6 км*) и П-71 (*Оброчище-Батово-Стефаново-Добрич, 7 км*). При необходимост, път П-27 би могъл да бъде най-кратката пътна артерия за сухоzemно прехвърляне на товари от пристанище Силистра към пристанище Балчик и обратно.

Северозападното направление на общината се обслужва от прекатегоризирания от IV в III клас път 9002 (*Царичино-Дропла-Генерал Тошево*), с обща дължина 23,6 км, от които половината са в средно, а другата половина - в лошо експлоатационно състояние. Третокласният път III-902 (*Оброчище - Кичево - КК "Св. Константин" – Варна*) само започва на територията на общината, но по цялото си протежение преминава паралелно на първокласния път I-9 в тил и успешно се използва за поемане на товарното и транзитното движение, особено в летните месеци.

Общата дължина на републиканската пътна мрежа в община Балчик е 91,4 км, като по-голямата част от нея е в добро състояние, но 17,8% (основно бившия четвъртокласен път), са в лошо състояние. Заедно с добрата пространствена организация и гъстота ($174\text{км}/1000\text{км}^2$)⁵⁷; може да се твърди, че *изградеността на републиканската пътна мрежа в общината е добра*.

Общинската пътна мрежа включва 108 км бивши четвъртокласни пътища и 28 км местна пътна мрежа, обслужваща главно вилните зони. Гъстотата на пътната мрежа за общината е $193\text{ км}/1000\text{ км}^2$. Тя е по- висока от средната за областта (177) и средната за страната (162). От общо 22 населени места, 15 се обслужват от общински пътища, изградени предимно с асфалтова настилка. И общинската пътна мрежа е със сравнително добра оценка, като само 20% от нея са в лошо експлоатационно състояние.

⁵⁷ Равна на средната за страната и малко по-висока от средната за областта-171/1000;

Обобщение

Като цяло, пътната мрежа в общината е добре развита и в относително добро състояние. Достъпността до областния център, както и до регионалния център Варна не е проблем, особено от крайбрежната част на общината, която се обслужва от първокласния път. Поради по-лошото състояние на бившия четвъртокласен път 9002, има известни затруднения за придвижване до общинския център от най-далечната, северозападна част на общината. Отделни участъци от общинските и особено местните пътища, са в лошо състояние и се нуждаят от ремонт и реконструкция.

Пристанище Балчик е част от пристанищен комплекс Варна. Изградено е и функционира от 1969 г. Нареща се на трето място по големина сред пристанищата по Черноморското ни крайбрежие. Разполага със 165 м кейове, оборудвани с два 5-тонни портални крана. Пристанището може да приема до 2 малки кораба (5000-6000т.). За обработване на товарите се използват 1932 кв.м. открити складови площи, граничен контролно-пропускателен пункт и 250 м вътрешен път. Товарите от и за пристанището се превозват с автомобилен транспорт. Профилирано само като товарно, през пристанището се осъществява само износ. Пътническото движение по море се обслужва от морска гара Балчик. Извършва се с хидробуси до КК "Златни пясъци" и "Св. Св. Константин" до Варна, от където се осъществява връзката с Южното Черноморие. Основният пътнико-поток е туристически и е намалал чувствително. От 1983 г. в град Балчик е изградено Яхтено-рибарско пристанище с капацитет за 70 яхти. Пристанището е собственост на община Балчик и се стопанисва от нея.

Транспортната инфраструктура на общината е много добра предпоставка за бъдещото ѝ развитие. Товарното пристанище има възможност за обслужване на очакваното нарастване на товарите за износ (жито), а яхтено-рибарското пристанище се вписва чудесно в перспективите за развитие на туризма.

1.6.2 Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяване

Питейната вода в община Балчик се добива от два водоносни хоризонта чрез каптирани извори и сондажни кладенци. Водоснабдяването на населените места и курортните комплекси се осъществява от водоснабдителни групи "Балчик", "Оброчище", "Дропла" и множество местни водоизточници. Самостоятелно водоснабдяване имат селата Кранево, Оброчище и Църква. Някои села като Гурково и Тригорци се водоснабдяват чрез отклонение от магистралния водопровод от Шабленските сондажи към Добрич, пресичащ община Балчик от изток на запад. Населените места се водоснабдяват от помпените станции /ПС/ Балчик 1 и 2, Царичино, Дропла, Кранево, Рогачево, Оброчище, Църква, Гурково, Дъбрава и ПС Албена (за к.к. *Албена*). По-голямата част от населените места и к.к. *Албена* имат селищни водоеми с достатъчен обем, но за град Балчик е необходимо завършването на водоема при ПС Царичино, който да служи като денонощен изравнител.

Всички населени места в община Балчик са водоснабдени, няма населени места с режим във водоснабдяването, но *относителният дял на полезно използваната от общата подадена вода непрекъснато намалява, поради лошото състояние на водопроводната мрежа.*

Външната водопроводна мрежа за общината е с обща дължина 283 км, като около 70% от нея е с азбестоциментови тръби. Вътрешната мрежа е 202 км, като азбестоциментовите тръби са над 80 % от общата дължина. Водоснабдителната мрежа е изградена основно в периода 1953-1960г и гумените уплътнители на свързките на тръбите са крайно износени, което е причина за *чести аварии и големи загуби на вода.*

Подмяната на водопроводите е основният проблем за водоснабдяването на населените места.

Друг проблем е масовото пре-отреждане на земеделски земи в имоти за жилищно или друго строителство, което изисква изграждане на съответната водоснабдителна и канализационна инфраструктура, тъй като до тях няма никаква. Недостатъчен е и капацитетът на водоизточниците.

Канализация

Изградена канализационна мрежа има само в курортните селища по крайбрежието – гр. Балчик, с.Кранево и к.к. *Албена*.

Към този момент, общо за града е изградена 47 % от канализацията. На север от града е разположена съществуващата пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ), която има само механично стъпало и е с капацитет от 68 л/с. В непосредствена близост до нея се намира площадката за новата пречиствателна станция, която е в процес на строеж. Схемата за пречистване е класическа - механическо и биологично стъпало и два основни потока за пречистване. Площадката на новата ПСОВ (предвидена между буни 211 и 212 с усвояване на терен от морето) е на север от града, на разстояние около 800 м. Приемник на пречистените води се явява Черно море (II категория приемник). ПСОВ-Балчик е предвидено да пречиства отпадъчните води, формирани изцяло в града, които имат чисто битов характер.

В к.к. Албена е изградена канализационна мрежа, отвеждаща отпадъчните води от комплекса до ПСОВ "Албена" (западно от комплекса) с биологично пречистване и водно количество 116 л/с. В село Кранево степента на изграденост е едва 35%, а легловата база е за 10 000 д. В останалите населени места няма изградена канализационна мрежа и пречистване на отпадъчните води. В повечето случаи се използват септични и попивни ями или отпадъчните води свободно се изпускат в деретата, което води до замърсяване на подземните води и провокира свлачищни процеси.

Необходимо е доизграждане на канализационните мрежи в Балчик и Кранево, както и изграждане на нови канализационни мрежи и съоръжения за новите жилищни и вилни имоти по крайбрежието.

1.6.3 Енергийна инфраструктура

Електрозахранването на общината се осигурява от общата електроенергийна система на страната посредством трансформаторните подстанции 110/20кв - п/ст Балчик и п/ст Албена, във всяка от които инсталираните трансформаторни мощности са 2x 25 ква. Подстанция Балчик е включена двустранно в системата 110 kV, като има връзки с подстанция "Каварна" и подстанция "Златни пясъци" (през подстанция "Албена").

Населените места се захранват от 20 броя изводи 20 кв от подстанциите, като електроразпределителната мрежа е добре развита, с изградени 230 бр трансформаторни постове с общо 109 000 ква инсталирана трансформаторна мощност.

Като цяло, електроенергийната мрежа е оразмерявана за товари, по-големи от сегашните и има възможности за допълнително натоварване, поне що се отнася до "тила"на общината, но по крайбрежието интензивното ново строителство налага разширяването ѝ. *Необходимо е изграждане на нови трансформаторни постове* (мачтов тип) за вилните зони "Белите скали", "Сборно място", "Изгрев", "Момчил" и селата Кранево и Рогачево (със съответните въздушни и кабелни електропроводи СН и НН). Разширяването на мрежата налага и *изграждането на възлови станции - в.с."Кранево 2" и в.с. "Рогачево"*. Освен това, е необходима и поетапна *реконструкция на мрежата НН* за отделните квартали на Балчик и вилните зони, а също и за селата Кранево и Рогачево.

По отношение на електропреносната мрежа 110кв, в момента се прави цялостна преоценка на изградеността на системата ВН в района и необходимостта от нови мощности или допълнителни връзки на 110 кв за повишаване сигурността на захранване.

В общината няма *алтернативно енергоснабдяване* - не са изградени вятърни електроцентрали, липсва газоснабдителна мрежа за битови и обществени потребители.

1.6.5 Съобщителна инфраструктура

Община Балчик се обслужва от една цифрова АТЦ "Сименс", монтирана в кк "Албена", с изнесени абонатни стъпала (RSU) в с. Кранево и гр. Балчик и от пет броя крайни аналогови АТЦ в селата с общ капацитет 10 000 номера. Действащите телефонни постове през 2004 г са 8503, като 7276 от тях са цифрови. Всички крайни централи са включени към цифрова АМТЦ - Варна, чрез която имат входяща и изходяща връзка с националната съобщителна мрежа. Чрез възлова АМТЦ - Балчик се осъществява връзка със селищата в Добричка област. Изградената кабелна мрежа в общината и монтираният капацитет в централите дават възможност да се удовлетворят почти 100 % от исканията за телефонни постове, като телефонната плътност достига 38 тел п/100д и е по-висока от средната за областта (35) и за СИРП (35,7). Въпреки това, съществуват определени териториални диспропорции - в селата Оброчище, Преспа, Безводица, телефонната плътност е около два пъти по-ниска, а в селата Бобовец, Ляхово и Храброво не е развита телефонна мрежа. В същото време, в селата Рогачево и Царичино телефонната плътност е около два пъти по-висока, а в Кранево достига до 73 тел.п./100д. За град Балчик плътността е 48 тел.п./100д.

Модернизирането на съобщителната инфраструктура в общината напредва бързо, като степента на цифровизация достига 85,6% (много по-висока от средната за страната – 35). Инсталираният цифров капацитет позволява откриване на цифрови номера за бизнеса и населението с разширяване набора от услуги: монтиране на ISDN телефонен пост; интернет-връзка по комутируема и некомутируема телефонна линия; цифрови и аналогови селищни и между-селищни наети телефонни линии и др.

Всички селища от община Балчик имат покритие от мрежата на Мобилтел и Мобиком. Монтирани са над 200 фонокартни апарати на фирмите Мобика и Булфон. Дейностите на съобщителната система се осъществяват от пощенските станции. В центъра на гр. Балчик има поща, а в кв. "Балик" има пощенски клон. Пощенската станция в кк "Албена" работи целогодишно, изградена самостоятелно, в собствена сграда. Мрежата от пощенски станции в селата е добре развита и задоволява нуждите на населението. Обикновено пощите са в една сграда с АТЦ и кметството и са собствени обекти.

Въпреки, че изградеността на съобщителната инфраструктура е добра, свързана основно с изпреварващото съоръжаване на крайбрежните курортни селища, телефонната мрежа в някои населени места не е развита и за по-голяма част от населението се предлага само традиционната гласова телефония. Модерни съобщителни услуги се предлагат главно в общинския център, курорта Албена и Кранево.

1.6.6 Състояние на околната среда

Наблюдението и контролът върху състоянието на околната среда се провежда по компоненти на средата и фактори, съгласно специализираната и обновена по стандартите на ЕС законова рамка.

Като цяло, районът е екологически чист. За това допринася силно редуцираното индустриално производство, добрият мениджмънт в локализациите с големи антропогенни натоварвания (Албена и гр.Балчик) и естествената проветривост на района.

Състояние на атмосферния въздух

Общината се отличава с нисък потенциал на замърсяване на атмосферния въздух. На територията ѝ липсват източници и условия за създаване на трайна зона на замърсен атмосферен въздух. Автотранспортът, особено през активния туристически сезон, изхвърля в атмосферата главно въгледороди, азотни и серни окиси и оловни аерозоли. Разрастването на автомобилните потоци, остаряването и износването на голяма част от моторните превозни средства, представляват неблагоприятна перспектива за влошаване на екологическите характеристики на въздуха в прилежащите на пътни артерии райони.

Друг източник на замърсяване на атмосферния въздух е битовия сектор в населените места, който през отоплителния период отделя в атмосферата прах, серен двуокис, сажди.

Поради липса на големи източници на атмосферно замърсяване, на територията на общината не е установено систематично измерване на концентрациите на основните вредности в атмосферния въздух. Наблюдения се извършват само чрез мобилни станции за емисионен контрол на РИОСВ – Варна.

През 2001 г. в гр.Балчик са правени замервания на серен диоксид, азотен диоксид и оловни аерозоли. За серния диоксид концентрациите са под допустимите. Мониторингът за азотния диоксид сочи, че регистрираните най-високи среднодневни концентрации са 16% от ПДК и не крият здравен риск. Замерванията за праха показват *силна запрашеност във всички пунктове.*

Състояние на водите

Недоизградените канализационни системи на Кранево и гр.Балчик, както и липсващите такива в останалите селища и селищни образования, са безспорен източник на замърсявания на плитките подпочвени води. В крайбрежната зона, този дефицит се превръща и във фактор за активизиране на свлачища. Безпроблемен в това отношение е само к.к.Албена.

Замърсяване на акваторията на Добруджанското черноморско крайбрежие. От данните на периодични изследвания се констатира, че от к.к.Албена до нос Шабла се забелязва устойчива тенденция към *превишаване концентрацията* на нитратен азот, а в някои случаи, и на амониев азот, перманганатна окисляемост и БПК-5. Показателите нарастват от юг на север, което показва влияние върху замърсяването от източници извън обсега на общината. Това може да се обясни с посоката на морските течения, идващи от североизток от акваторията, намираща се в близост до делтата на Дунав.

Към общото фоново замърсяване на морето се прибавят и локални изхвърляния на непречистени или частично пречистени отпадъчни води, които имат незначително участие за влошаване качествата на морската вода.

Състояние на почвите

Потенциален източник на замърсяване на почвата с органични вещества са торищата на животновъдните ферми, които доскоро са съществували. Потенциална опасност от замърсяване са и депата за битови и промишлени отпадъци. В повечето населени места и особено около тях, безразборно се изхвърлят битови, строителни и други отпадъци, а районите на законно отредените сметища не са в добър вид.

Крайбрежната ивица се замърсява с битови отпадъци (от туристическа дейност) и с окислен нефт. Замърсяването с него е епизодично и се дължи на пренос от северното водно течение, аварии или незаконно изпускане на трюмни води от преминаващи кораби.

Сериозна заплаха за почвите е и изявената в района ветрова ерозия.

Твърди отпадъци

Средногодишното количество на генерираните и депонирани *битови отпадъци* в общината е около 45000 м³. Организирано сметоизвозване има в 6 населени места.

Отпадъците от гр. Балчик и с. Стражица се извозват от ОП “БКС”, а отпадъците от селата Кранево, Оброчище, Църква и Рогачево - от лицензирана фирма. КК”Албена” самостоятелно извозва отпадъците си. Състоянието на техниката и контейнерите е добро.

Депото за ТБО на общината е изградено през 1974 г., в землището на гр.Балчик. В момента е с изчерпан капацитет. Състоянието му е лошо и не отговаря на действащата нормативна уредба. Заетата площ с битови отпадъци е 170 дка, общата площ на имота е 288 дка. На сметището е изградена площадка (32 м²)за разделно събрани отпадъци. Поради равнинния терен и силните ветрове, отпадъците се разпиляват и замърсяват прилежащите територии.

Освен регламентирани депа в селата (общо на площ от 148 дка), съществуват и 19 *нерегламентирани сметища* върху площ от 35 дка (в т.ч. и няколко в гр.Балчик). Те подлежат на поетапно закриване и рекултивирание.

Количеството на депонираните *строителни отпадъци* за 2004 г. е 15000 т. Източници на *промишлени отпадъци* са ПСОВ “Балчик”и ПСОВ “Албена” (1317т.), “Евроманган “ АД – с.Църква – черни и цветни метали – 347 т.

През 2004 г. са генерирани *опасни отпадъци* от: “Евроманган” АД - с.Църква оловно-кисели батерии и акумулатори – 0,1т., алкални батерии – 0,95т., болнични отпадъци от “МБал-Балчик” ЕООД – 3,56 т. и от “МЦ Балчик” ЕООД – 0,8 т.

Най-важните *проблеми*, произтичащи от съществуващото състояние на управлението на твърдите битови отпадъци на територията на община Балчик са:

- организираното сметоизвозване не обхваща по-голямата част от селата;
- лоша организация на събиране и транспортиране на отпадъците;
- недостатъчна квалификация на работещите по екологичните проблеми;
- слаба екологична култура и мотивация на населението за опазване на околната среда;
- голям брой *нерегламентирани сметища*, в т.ч. и в активната туристическа зона;

Въпросът с третирането на твърдите отпадъци в общината още не е намерил своето пълно решение. Проблемите с третирането на отпадъците ще се решат с реализирането на разработваната от община Балчик *Програма за управление на отпадъците*, неразделна част от която е и дългосрочен план за действие. В програмата следва да се включат конкретни мерки за решаване на посочените проблеми - поетапно въвеждане на организирано сметосъбиране, извозване и депониране на ТБО за цялата община. Дългосрочното депониране на отпадъците ще се реши със създаването на регионално депо.

Шум

На територията на общината не са правени изследвания и измервания за шумово натоварване. Основен източник на шум е автомобилния транспорт. Той създава здравен риск особено в някои пунктове със значително натоварване и висок интензитет на движение на моторните превозни средства. По градация след транспортния шум е битовия, и на най-ниско ниво - шума от строителни дейности.

През летния курортен и туристически сезон се увеличава значително транзитния автомобилен трафик по път I-9 (Е 87), което води до създаване на акустичен дискомфорт на териториите, прилежащи на пътя. В перспектива се очаква увеличаване на транзитния поток, което ще доведе до увеличение на шумовите нива.

Основни констатации

- Съхранена природна среда;
- Недовършена канализация в гр.Балчик и с.Кранево, стартирала в с.Оброчище, напълно изградена само в Албена;
- Изградени ПСОВ само в к.к.Албена и гр.Балчик, където се строи и втора;
- Прогресивно увеличаване на увеличаване на автомобилния трафик и риска от замърсяване на въздуха; не се извършва системен мониторинг;

- Градското депо за ТБО е с изчерпан капацитет и не отговаря на съвременните стандарти; повечето села не са обхванати от организирано сметосъбиране;
- Съществуват множество нерегламентирани сметища и стари замърсявания;
- Техниката за сметосъбиране и сметоизвозване е в добро техническо състояние, но не е достатъчна за нуждите на общината;
- Поставено е начало на система за разделно събиране на битови отпадъци;
- Таксиметровите и голяма част от личните автомобили работят с пропан-бутан;

2. СИНТЕЗИРАН АНАЛИЗ (SWOT)

Прилагането на този аналитичен инструмент позволява:

- пределно синтезирано представяне на една комплексна картина на общината;
- изграждане на предварителна представа за решимостта на разкритите проблеми;
- насочване към приоритетните сфери на развитие;
- насочване към приоритетните проблеми за решаване.

Силни страни и възможности	Слаби страни и заплахи
Териториална структура, природни ресурси и КИН – наличие, проблеми, използваемост	
<ul style="list-style-type: none"> - Пристанищен град с добра достъпност по суша до Варна и Добрич; - Развита селищна мрежа с добре изявен център; липса на сериозни релефни препятствия; - Силно съчетание от море, бряг, минерални води и климат, обуславящи трайно развитие на туризъм и рекреация; - Висок био-климатичен потенциал;разнообразен почвено-климатичен и релефен комплекс, благодатен за поли-профилно селско стопанство; висок дял плодородна земя; - Обилност на подпочвени води (югозападната част); възможност за възстановяване на напоителните системи; - Съхранена чистота на въздуха и почвите; възможност за увеличаване на горите със защитни и рекреационни функции; - Защитени територии (резерват Балтата), девствена природа (Тузлата), атрактивни ландшафти (гр. Балчик); - Наличие на богато КИН с възможност за валоризация в туризма; неотразима привлекателност на гр.Балчик – възможност за утвърждаването му като <i>уникален</i> център на културно-познавателен туризъм; - Наличие на туристически ресурс и във вътрешните територии – възможност за развитие на алтернативен туризъм; 	<ul style="list-style-type: none"> - Общината няма план за устройствено адаптиране към планираната черноморска магистрала – за връзки, контактни зони, инвестиционни полета; - Общината носи загубите, ограниченията и рисковете на множество свлачищни зони; - Интензивна брегова абразия и ерозия; - Вятърна ерозия в земеделските райони; неудобства и рискове за есенниците, за движението, за електрозахранването; - Наличие на територии с изявена “периферност”; - Оскъдни повърхностни водни течения, засушавания; - Ниска лесистост на територията (3 пъти под средната за страната); - Неоползотворен ресурс за балнео- и калолечение (Тузлата); - Неоползотворени възможности за напояване, разрушени напоителни системи; - Още не-социализирано КИН; - Инвестиционен натиск, заплашващ с компрометиране рекреационните ресурси и природния баланс; - Наличие на много “визуални замърсители” (сметища), създаващи лош имидж на общината.
Човешки ресурси и социален сервиз	
<ul style="list-style-type: none"> - Сравнително благоприятна възрастова структура на населението; - Нарастване дела на населението с високо образование; - Добре развита мрежа на образованието, вкл. професионално училище; 	<ul style="list-style-type: none"> - Формиране на отрицателен естествен и механичен прираст; - Намаляващо благосъстояние на населението (съдейки по “приходи от продажби”); - Застаряване на селското население; - Миграция на младите хора; апатия, слаба

<ul style="list-style-type: none"> - Добра квалификация на преподавателски кадри; - Квалифицирани трудови ресурси – в туризъм и аграрен сектор; - Добре развита социална инфраструктура, адекватна на образователните, здравните, културните и други социални потребности на населението; - Богат културен календар, възможност за включване в анимацията на туристически продукти; 	<ul style="list-style-type: none"> предприемчивост и социална креативност; - Ниско образователно равнище в селата; липсват условия за пълноценна жизнена кариера на млади хора в селата; - Делът на високо-образованите е под средния за областта; - Намаляващ дял на реално заетите от активното население; преобладаваща сезонна заетост; - Високо равнище на безработицата при групи с ниска квалификация и образование, при младите хора и ромите; - Изразена тенденция за намаляване на учениците в общообразователните училища; селският проблем “училища в криза” се пренася във времето; - Наличие на голям брой слети и маломерни паралелки в селски училища – предпоставка за ниско качество на образованието; - Проблеми с интегрирането на деца от малцинствените групи; - Недостиг на учители по чуждо-езиково обучение; - Хроничен дефицит на средства за поддържане и обновяване на съществуващата инфраструктура (на здравеопазване, образование, култура); - Инфраструктурата на културата и спорта (за местното население) е оскъдна и посредствена; същото се отнася до съответните дейности; - Периферната мрежа на до-болничната помощ е неразвита; социалните заведения и услуги са недостатъчни; - Много хора са без здравни осигуровки, без свободен достъп до медицински услуги;
---	--

Стопански сектор

<ul style="list-style-type: none"> - Добре развита туристическа индустрия, стабилен структурен отрасъл, опора за бъдещо развитие на общината (к.к. “Албена”, гр. Балчик); - Значителни инвестиции – над средното за страната, районна и областта; - Наличие на пристанища – търговско и яхтено – възможност за обновяване чрез концесии; - Силно развито растениевъдство, стабилни добиви с високо качество на продукцията; - Традиции и опит в земеделието; - Наличие на стабилни стопански субекти - земеделски кооперации, крупни арендатори и производители (в растениевъдството); - Възможност за утвърждаване на туристическата дестинация Балчик в европейски мащаб; - Възможност за обновяване на пристанищната дейност – безконфликтен комплекс за търговия и туризъм; - Възможност за създаване на безмитна зона (като граница на ЕС); - Възможност за привличане на инвеститор за развитие на високотехнологични производства; - Възможност за промяна в туристическия модел – към качество и разнообразие; - Възможност за навлизане в елитните сегменти на туристическите пазари – строи се голф- 	<ul style="list-style-type: none"> - Силна зависимост от туризма - необходимо е планирането на алтернативи, за да се избегнат сътресения при евентуален срив; - Малък дял на приходите и заетостта в индустрията; липса на производства с висока добавена стойност; - Слаба ориентираност на преработвателната индустрия към аграрния сектор; - Непълноценно се използват квалифицираните човешки ресурси (недостатъчно възможности за заетост, несъответствия между квалификация и търсене в пазара на труда); - Концентрация на инвестициите предимно в сектора на туризма; - Туристическата индустрия страда от подчертана сезонност, едностранчиво предлагане, не-координирано информационно обслужване, ниска натовареност на легловия капацитет и ниска ефективност; - Общината още няма консолидирана и ясна стратегия за развитие на туризма; - Краево, Албена и вилните зони изпитват натиска на строителната експанзия; заплаха от компрометиране; - Въпреки богатството си, КИИ още не е валоризирано пълноценно; - Непълноценно се използват “даровете на
--	---

<p>селище; възможност и за новостта “туристически чифлици”;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Възможност за развитие на алтернативен туризъм и във вътрешността, “стъпил” върху природно и културно наследство и интегриран с аграрния сектор; - Възможност за пълно оползотворяване на Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС (чрез партньорства и качествени проекти); - Възможност за развитие на конкурентен аграрен сектор и хранително-вкусовата промишленост, обвързани в Добрички клъстер “храни”; възможност за развитие на биологично земеделие; - Възможност за изграждане на съвременни животновъдни ферми; - Възможност за възстановяване на напоителните системи и напоителните полета; - Възможност за възстановяване на зеленчукопроизводството; - Възможност за създаване на масиви от трайни насаждения, в т.ч. лозя; - Възможност за интегриране на аграрния сектор с туризма – по линия на потребление на продуктите, инфраструктурите, експонирането на ферми и технологии (като част от познавателен туризъм по специални интереси и рекреация); 	<p>морето” (“аква-стопанства”-риболов, миди,..);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Непълноценно се използва пристанищната инфраструктура (морска индустрия); - Задълбочава се izolацията на вътрешните части от територията на общината; - Слабо навлизат информационните и комуникационни технологии; - Недостатъчно добри производствено-търговски отношения с близко разположените центрове Варна и Добрич. - Незадоволително състояние на бизнес инфраструктура; липса на стокова борса; - Липса на устроени нови зони за инвестиции; неизползвани възможности на селските територии за изнасяне на производства; - Неефективен аграрен сектор; неоползотворен потенциал за поливно и биологично земеделие; бариерата “раздробена собственост”; слабо животновъдство; - Нарушена връзка между наука, производство и пазар в аграрния сектор; ниско ниво на организираност на производителите; - Недостатъчни знания и информация на бизнеса да подготвя проекти по фондовете на ЕС; - Заплаха от невъзможност да се постигне балансиран растеж на общинската икономика; - Заплаха от слабо усвояване на Структурните фондове поради недостатъчен административен капацитет за подготвяне на качествени проекти.
<p>Техническа инфраструктура и екология</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Пристанище Балчик е третото по големина по черноморско крайбрежие; - Наличие на яхтено-рибарско пристанище; - Близост до летище Варна; - Добра изграденост на пътната мрежа; - Всички населени места са централно водоснабдени, без режим на водоподаване; - В Балчик и Албена функционират ПСОВ; - Модерни съобщителни услуги за курортните селища; - Добре развита електроенергийна мрежа; - Съхранена природна среда; като цяло, районът е екологически чист; - Техниката за сметосъбиране и сметоизвозване е в добро техническо състояние; - Поставено е начало на система за разделно събиране на битови отпадъци; - Таксиметровите и голяма част от личните автомобили работят с пропан-бутан; 	<ul style="list-style-type: none"> - Амортизирана водоснабдителна мрежа; - Затруднения при водоснабдяването на новите терени за строителство; - Недоизградена канализация в Балчик, Кранево и крайбрежните вилни зони; - Неразвита съобщителна инфраструктура в няколко села; - Отсъствие на алтернативно енергоснабдяване; - Неоползотворен ресурс на ВЕИ; - Прогресивно увеличаване на автомобилния трафик и риска от замърсяване на въздуха; не се извършва системен мониторинг; - Градското депо за ТБО е с изчерпан капацитет и не отговаря на съвременните стандарти; - Повечето села не са обхванати от организирано сметосъбиране; - Сметоизвозващата техника е недостатъчна за нуждите на общината; - Лоша организация на събиране и транспортиране на отпадъците; - Запращеност на въздуха в селищните територии (от лоша хигиена и състояние на улиците); - Регистрирани преносни замърсявания на морската акватория; - Замърсявания на почви от стари торища и нерегламентирани сметища; замърсяване на брега от битови отпадъци и окислен нефт; - Недостатъчна квалификация на работещите по екологичните проблеми; - Слаба екологична култура и мотивация на населението за опазване на околната среда;

Представената синтезирана картина на общината съдържа мозайка от "плюсове" и "минуси", позволяваща формулирането на следната "диагноза":

- Ресурсните предпоставки, позитивните процеси и изявените намерения за развитие доминират;
- Започнати са градивни действия към перспективни промени в туристическото предлагане и развитие на устойчив туризъм (гольф-селище, Дамбата);
- Повечето проблемни аспекти са идентифицирани отдавна и към тях са насочени мерки (техническа инфраструктура, екология, социална инфраструктура);
- В същото време, насочените и разполагаемите ресурси (финансови и човешки) се оказват недостатъчни за осезателни позитивни промени в споменатите сфери; необходимо е повече време и по-голяма концентрация на ресурси;
- Социалната сфера остава с нерешени мащабни проблеми (безработица, де-социализация, дефицити в здравеопазване, образование, култура, спорт);
- Миграцията на младите и квалифицираните, увеличаващото се бреме на неизбежните социални разходи и ниската (или несъответна квалификация), спъват и ще продължат да бъдат най-трудно компенсиращият се дефицит в общината – този на достатъчен качествен човешки ресурс;
- Развитието на стопанския сектор съдържа огромни предизвикателства - привличане на инвестиции, намиране алтернатива, равностойна на туризма, постигане на конкурентноспособност и намаляване на рисковете от моно-профилно развитие;
- Желаното стабилизиране и на икономиката (включително и тази на селата), подобрените инфраструктура, социални услуги и жизнена среда, са отправните точки за формиране на критериите за развитие на общината във всички сфери.

Основният извод е, че община Балчик може и трябва да развие “мъдра” икономика, облегната на повече “опори” - устойчив туризъм, плодородните земи, морето и неотразимата привлекателност на крайбрежието си (не само за туризъм).

3. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БАЛЧИК

Основният извод от анализа се трансформира в отправна точка и база на стратегията за развитие на общината. Само диверсифицирана икономика може да компенсира сегашните рискове от прекомерно “облягане” на туризъм. Това не означава забавяне на неговото развитие, а напротив – качествени подобрения във всичките му аспекти (разнообразяване, стандарти, нови пазари, нови локализации, ефективност). В същото време, острите социални проблеми не могат да чакат ефектите от съживена икономика. Към тях трябва да се насочат незабавни мерки, да се привлекат значителни ресурси.

През следващия период на развитието си общината ще се сблъска и с едно ново предизвикателство - засилена *конкуренция* за привличане на капитали и намиране на пазари (породена от *глобализирането на световната икономика* и в частност, от сливането с пазарите на ЕС). Това се отнася в пълна сила и за туристическия сектор. Оцеляването на местните туристически продукти и производители става все по-зависимо не само от нови технологии и конкурентноспособна продукция и услуги, а и от нова, по-висша форма на коопериране и взаимодействие - създаването на мрежи и клъстери (индустриални, туристически, информационни, транспортни). Ключови ресурси стават информацията и професионалната култура на работната сила.

Не по-малко предизвикателство е пренастройването на общината за развитие в съзвучие с основните принципи на *политиката за сближаване на ЕС*, а именно: повишаване на конкурентноспособността, изграждане на информационно общество и икономика на знанията, смекчаване на социалните и териториални контрасти, устойчиво развитие. Към постигането на тези цели е насочен и целият комплекс от интервенции по линия на Структурните фондове и Фонд “Кохезия”¹. Съгласуването на целите на общинското развитие с тези на политиката за социално-икономическо сближаване на ЕС и предвиждането на мерки, вписващи се в регламентите на Структурните фондове, ще създаде възможност за максимална финансова осигуреност на плановите документи по линия на европейските фондове.

Община Балчик се нуждае от значително *ускоряване на социално-икономическото си развитие*² при *разнообразяване на туристическите продукти и внасяне на нови икономически дейности* (модерна преработваща индустрия във вътрешността и високотехнологични производства по крайбрежието). Общината следва да мобилизира целия си потенциал (природно-ресурсен, човешки и инвестиционен) и така да насочи развитието си, че в максимална степен да оползотвори възможностите за финансиране (национални и европейски) и да преодолее рисковата си икономическа позиция³.

Необходимо е и прилагане на *интегриран подход за развитие на територията*. Това означава подходящо съчетаване на политиките и мерките, въздействащи върху инфраструктурния, човешкия, иновационния и природно-културния потенциал на общината. Сериозни дефицити в основните фактори на производството⁴ ще забавят този процес. Това налага прилагането на подход, който от една страна да концентрира комплексно въздействие върху основни приоритети, а от друга – да води до балансирано изграждане на материалните и социалните предпоставки на развитие върху цялата територия на общината.

¹ “Кохезия” = сближаване, намаляване на различията в социално-икономическото развитие на страни, райони, области, общини, селища.

² Въпреки, че общината реализира приходи от продажби с над 50% от средните за област Добрич.

³ Произтичаща от прекомерното “облягане” на туризъм;

⁴ Инвестиционен капитал, инфраструктури, човешки ресурси;

Основната цел и стратегическите приоритети в развитието на общината са формирани на основата на анализа и като отговор на посочените по-горе предизвикателства.

Последните тенденции в развитието на общината показват (макар и колебливо) подобрене на икономическите дейности като цяло. Видими позитивни ефекти се очакват от новите инвестиции в туризма, инфраструктурите и обновителните проекти в гр.Балчик. Сравнени с потребностите и повишените стандарти, мащабите на инфраструктурните проекти са малки. На този фон, потребностите от “коригиращи” и подкрепящи публични намеси в развитието на общината са се увеличили. Необходимо е ново градиране на приоритетите, териториално насочване на мерките и подобрена координация, за да се постигнат трайни и осезаеми промени в желаните насоки.

На тази основа, стратегията за развитие на община Балчик за периода до 2013 г. ще бъде *подкрепяща* по отношение на предпоставките за реформиране и развитие на основните икономически сектори (туризъм, селско стопанство и индустрия), *агресивна* – по отношение на изграждането и обновяването на инфраструктурите, *стабилизираща* – по отношение на желания териториален баланс в развитието на общината и протичането на социалните процеси⁵.

3.1. ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Визията е обобщена представа/желание на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. Местните хора искат сигурен поминък, достъпни и качествени услуги, надеждни комуникации. Искат да има какво да предложат на децата си, да ги задържат до себе си. Макар и скромен, дори този хоризонт на желанията би бил трудно реализуем от гледна точка на пазарната среда и конкуренция в утрешна обединена Европа. Необходимо е да се поставят нови цели и критерии на развитието, да се пречупи инерцията на старото мислене и прекомерно облягане на държавата и туризма. Това го могат младите и образованите – хората, носещи в себе си високите критерии и готовност да се конкурират. Те са стратегическият ресурс за развитие на община Балчик.

От друга страна, скокът в посока на мечтаното развитие изисква определено време и много усилия на общинската администрация, социално-икономическите партньори и цялата местна общност. Десетилетия наред община Балчик се е облягала на туризъм, много-профилно селско стопанство, добивна и преработваща индустрия. Много от икономическите “опори” са загубени⁶. Навременната им подмяна с нови е другият елемент във визията за развитие на общината. Възможните нови опори⁷ изискват чиста среда и съвременна инфраструктура (в т.ч. комуникации). Те също трябва да станат елемент на визията на общината.

Времето на свръх-концентрация (на инвестиции, услуги и хора) в града отмина. Основната цел на европейската (и националната) регионална политика е ‘икономическо и социално сближаване’, т.е. премахване на резките различия между стандартите на средата и на живота. Независимо от ограничените ресурси и огромни потребности на гр. Балчик и крайбрежието, целеви публични инвестиции трябва да се насочат и към селските райони.

⁵ Системите на социалния сервиз (образование, здравеопазване, култура и спорт), заетостта и благосъстоянието на гражданите.

⁶ Интензивното животновъдство, добивът на манган, преработката на селскостопанска продукция, поливното земеделие, трайните насаждения, капацитета на машиностроенето;

⁷ Преработваща индустрия, “внесени” високотехнологични производства, модерно животновъдство, биологично земеделие, алтернативен туризъм;

Те съдържат потенциал за желаното реструктуриране, за намиране на алтернативни икономически опори на общината.

Залог за конкурентноспособност е активното сътрудничество и коопериране на община Балчик с Варна и съседите от Добруджа, с отварянето ѝ към Европа и света. Това с особена сила важи за реализирането на аспирациите за *утвърждаване на Балчик като център и модел за устойчив туризъм*, както и силно желано място за живеене⁸.

Горните постановки отразяват мнения на местната общност⁹, надстроени с виждания на консултанта. На тази основа е формулирана визията за развитие на общината:

“Община Балчик – просперираща зона на мъдра¹⁰ икономика, стъпила върху устойчив туризъм, плодородни земи, морето и неотразимата привлекателност на крайбрежието си, зона, осигуряваща сигурност, богата духовност, съхранена околна среда и висок жизнен стандарт на своите граждани.

3.2. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Визията очертава крайния желан резултат от усилията на всички в развитието на общината. Обективните фактори и *стимули* за такова развитие са:

- Наличието на много неусвоени туристически ресурси и шансът да се развият в нов, устойчив модел за поли-валентен устойчив туризъм;
- Наличието на богати ресурси и реализуеми възможности за изграждане на модерен и балансиран аграрен сектор с ефективна преработваща индустрия;
- Наличие на търговско-пътническо и яхтено пристанище; удобна близост до регионалния (Варна) и областния (Добрич) центрове;
- Перспектива за преминаване на “туристическата” магистрала Черно море;
- Силна привлекателност на балчишкото крайбрежие – сега оползотворена за рекреация и отдых, близка възможност и за бизнеса на високите технологии;
- Добра степен на изграденост на енергийната, съобщителната и водостопанската системи в общината;
- Обективното съществуване на природни условия и ресурси за изграждане на алтернативна икономическа база на общината;
- Натрупан опит и традиции в развитието на обслужващите и аграрните отрасли (дори и в машиностроенето), независимо от миграцията на младите и квалифицираната работна сила.

⁸ Отзиви на британски туристи: “... in a few years Balchik could be a very desirable place to live if some European money is invested there” (... след няколко години Балчик би могъл да стане много желано място за живеене, ако там се инвестират малко европейски пари); “...Balchik is definitely the best place to stay if you want to be calm and to forget your problems” (... определено, Балчик е най-доброто място за пребиваване, ако искаш да си спокоен и да забравиш проблемите си).

⁹ Социологическо проучване на НЦИОМ, 1-8.09.2004 г., 430 интервюта в 31 гнезда;

¹⁰ Изявяваща се в туризъм, но широко стъпила върху всички останали ресурси (материални, духовни и дори емоционални), без да създава конфликти за основните дейности. По този начин икономиката си създава жизненост и устойчивост, минимизира риска от срив при евентуално западане на туризма (всеизвестен е фактът, че туризмът е един от най-динамичните отрасли, но и най-рисковият).

Паралелно се отчитат и факторите, *задържащи развитието*:

- Колебливо икономическо развитие (спад 20% през 2003/2002), едностранчиви инвестиции, прекомерна зависимост от туризъм;
- Едностранчиво развит аграрен сектор с малка принадлежна стойност на излизащата от общината продукция;
- Подчертана сезонност на заетостта, рефлектираща характера на водещите отрасли;
- С изключение на туризма, недостатъчна “отвореност”, ограничени връзки с европейски и световни пазари, с центрове на иновативна и предприемаческа дейност;
- Липса на добре екипирани пространства, способни да внесат необходимия нов импулс в развитието и обновяването на икономиката, в постигане на териториален баланс в развитието на цялата община;
- Ограничени човешки ресурси с необходимата квалификация; миграция на млади и квалифицирани хора;

Чрез визията си, общината е приела предизвикателството да диверсифицира икономиката си и е очертала ясна картина на очакваното бъдеще. Това предполага огромни усилия за мобилизиране на всички свои ресурси и привличане на външни. Това предполага още подреденост в действията и следване на подходяща стратегия. Това е стратегия, комбинираща позиция на *подкрепа* за очертаващите се опори на преструктуриращата се икономика с активна, *агресивна* позиция по отношение на инфраструктурите и *стабилизираща* позиция по отношение на демографските процеси и развитието на селските райони.

Прилагането на такава стратегия предполага изграждането на жизнен икономически комплекс и достатъчно приходи за ре-инвестиране в хората и жизнената им среда.

Затова:

Основната стратегическа цел на развитието на община Балчик в периода до 2013 г. е:

ДА ПОСТИГНЕ СТАБИЛНИ ТЕМПОВЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИ РАСТЕЖ И ВИСОКИ СТАНДАРТИ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА ПРИ СЪХРАНЕН ЕКОЛОГИЧЕН БАЛАНС

Основната цел съдържа две неотделими сфери: “*икономически растеж*” и “*жизнена среда*”. Първата е двигател на развитието, а втората осмисля усилията на хората, реализирали това развитие. Задължително условие е целта да се преследва успоредно и едновременно в двете сфери.

Първата част на стратегическата цел “*Стабилни темпове на икономически растеж*” е решаваща, но не трябва да се преследва “на всяка цена”, а да се постигне от обновена, конкурентноспособна, природо-щадяща икономика. Икономика, оползотворяваща човешките и природните ресурси на общината. Икономика, приоритетно ориентирана към *устойчив туризъм и модерен аграрен сектор*, но и към *високи технологии*. Икономика, разчитаща на нови инвестиции чрез активно привличане/насърчаване. Икономика, само-укрепваща се чрез коопериране и сътрудничество в бизнес мрежи и кластери.

Другата сфера на целта е “*високи стандарти на жизнената среда*”. Отчитайки констатациите от анализа, това всеобхватно понятие може да се сведе до характеристиките/стандартите в няколко основни аспекта – технически инфраструктури, околна среда, жилища. Това не изключва усилията за подобряване на стандартите в социалния сектор (заетост и доходи, образование, култура, спорт, здравеопазване, социални жилища, социални грижи). Те се третират като равностойни по значимост, но силно зависими от резултатите по основната стратегическа цел.

Конкретните *измерители* за постигане на основната цел са:

Икономика:

- ✓ Ръст на приходите от продажби (поради отсъствие на статистическа информация за БВП на общинско ниво); при окончателно приемане на общинския план е желателно да се заложи конкретна величина на този показател (препоръчителната е поне 7%);
- ✓ Ръст на местните и чуждестранни инвестиции “на зелено” в нови производства и технологии, както и в обновяване/разширяване на съществуващи производства;
- ✓ Ръст на реализирания износ (в стойностно изражение);

Жизнена среда:

- ✓ Трайни стандартни параметри на питейната вода (във всички селища);
- ✓ Намалено наднормено съдържание на въздушни замърсители в града и по крайбрежието;
- ✓ Трайно премахнати нерегламентирани сметища;
- ✓ Километри общински пътища в лошо състояние;
- ✓ Километри улична мрежа в лошо състояние;
- ✓ Брой стандартни обитавани жилища на 1000 човека;
- ✓ Брой жилища без основни благоустройствени елементи (ток, вода, канал);
- ✓ Брой жилища с енергиен сертификат;

Допълнителни измерители за постигнатото по основната цел, са:

- ✓ относителният дял на заетите (в общото трудоспособно население);
- ✓ индекса на човешкото развитие;
- ✓ брой студенти и учащи се (дял от общото население);
- ✓ интензитет на културния живот в общината.

С изпълнението на основната стратегическа цел се очаква и осезателно увеличаване на доходите и покупателната способност на населението.

Реализацията на основната цел е невъзможна без конкретизация на няколко нива – приоритетни сектори, специфични цели към развитието на тези сектори, мерки/програми към всяка от целите и накрая, конкретни проекти или проектни идеи за прилагане на всяка от мерките.

4. ПРИОРИТЕТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Освен компонентите, съдържащи се в основната цел (***“икономика”*** и ***“жизнена среда”***), планът адресира мерки и към още два аспекта на общинското развитие – ***“човешки ресурс и социално сближаване”*** и ***“административен, проектен и финансов капацитет”***. Изграждането, задържането и привличането на качествен човешки ресурс е съдбоносно за постигане на желаното развитие. Премахването на острите проблеми, породени от бедност и безработица, е стратегическа задача по две причини – безспорна необходимост от пряка и незабавна помощ към маргиналните групи и шанс да се привлекат средства от структурните фондове на ЕС и за тази цел. Компонентът ***“капацитет”*** е от изключителна важност за приложимостта на плана. Той се третира в широк аспект и обхваща: инструменти за управление/въздействие чрез ресурси на местната власт (недвижимости, финанси), специализирана общинска администрация по стратегическо планиране, разработване и управление на проекти, развитие на партньорства с бизнеса и нестопанския сектор, информация и мониторинг.

От своя страна, първият компонент на основната цел (***“икономика”***) се разделя на три структурни/приоритетни сфери – ***“устойчив туризъм”***, ***“щадяща индустрия”*** и ***“балансиран аграрен сектор”***. Така се дефинират общо ***шест приоритетни сфери на плана за развитие*** на община Балчик:

Приоритет 1. Развитие на устойчив нуризм

Приоритет 2. Създаване на диверсифицирана, високопродуктивна и екологично чиста индустрия, щадяща богатите природни ресурси

Приоритет 3: Развитие на балансиран аграрен сектор, интегриран с хранително-вкусова индустрия и туризъм

Приоритет 4. Изграждане на качествена жизнена среда с модерни инфраструктури и съхранена околна среда

Приоритет 5. Развитие на човешките ресурси и социално сближаване

Приоритет 6. Укрепване на институционалния и административен капацитет на общината за подобряване процеса на програмиране и управление на развитието

По същество, горният пакет от приоритетни сфери на развитие представлява пълна приемственост със заварените стратегически приоритети на общината, тъй като включва цялото им съдържание, като го допълва с нови идеи и насоки:

1. Оживяване на растежа в икономиката;
2. Намаление на безработицата;
3. Стабилизиране на социално-икономическите процеси в населените места на общината

За всяка от приоритетните области на плана за развитие са адресирани специфични цели и мерки, следващи логиката на основната цел:

ПРИОРИТЕТ 1: РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ

Настоящият период от развитието на туризма в общината е възходящ. Повечето инвестиции са концентрирани в този сектор. В същото време, туристическата индустрия страда от подчертана сезонност, едностранчиво предлагане, не-координирано информационно обслужване, ниска натовареност на легловия капацитет и ниска ефективност. Общината още няма консолидирана и ясна стратегия за развитие на туризма.

Преобладаваща черта в настоящото развитие на туризма е *количественото нарастване, а не качеството*. На този фон се лансира следният пакет от подкрепящи и реформиращи специфични цели и мерки:

Специфична цел 1. Планово, организационно и информационно усъвършенстване на туристическия сектор

Мярка 1. Изработване на общинска стратегия за развитие на туризъм

Мярка 2. Създаване на специализирана устройствена схема за развитие на туризъм в общината

Мярката е необходима за овладяване на инвестиционната експанзия и разумно пренасочване на инвестиционните инициативи към нови подходящи локализации и форми.

Мярка 3. Подобряване на организацията на информационното обслужване на туристите

Мярката включва поддържане на туристическите информационни центрове (Балчик, Албена, Кранево), обновяване и обогатяване на информационните материали, повишаване на качеството на обслужване.

Мярка 4. Подобряване на рекламата и маркетинга на туристическите продукти

Мярката включва:

- Реализиране на единна програма за визуална информация, ориентация и реклама на туристическото предлагане в общината (желателно е да се разшири и до мащабите на областта);
- Изработване на нови рекламни материали – справочници, пътеводители, карти, брошури, указателни знаци;
- Обновяване и поддържане на WEB страница на общината с актуална информация за туристическото предлагане;
- Инициране и провеждане на туристически семинари, изложби, презентации и конкурси;
- Организиране на промоции на нови туристически продукти;
- Участие в туристически изложения и борси;
- Провеждане на маркетингови проучвания за определяне на приоритетните пазари на местните туристически продукти;

Специфична цел 2. Диверсификация на туристическите продукти

Разнообразяването на туристическото предлагане се търси в две насоки – навлизане в елитните сегменти на туристическите пазари и разширяване на предлагането (включително и териториално).

Първата насока е подсказана от инвестиционна инициатива за изграждане на голф-селище. В тази връзка се планират подкрепящи мерки:

Мярка 1. Административно съдействие за изграждане на голф-селище

Мярка 2. Обучение на местен персонал за поддържане на голф-игрището

Мярка 3. Осигуряване на довеждаща инфраструктура до голф-селището

Мярка 4. Подобряване на околния ландшафт чрез допълнително залесяване и озеленяване

Втората насока се фокусира във валоризиране на богатото природно и културно наследство **чрез развитие на алтернативен туризъм**. Това е една от целите и недоизползваните възможности както по крайбрежието, така и във вътрешността на общинската територия. Усилията трябва да се насочат към създаване на продаваеми туристически продукти и туристически “новини”, изграждане на туристическа инфраструктура, квалификация на кадри, специализирана информация, активен маркетинг, регионално и национално коопериране, информираност и адекватно поведение на местното население, благоустрояване в планираните дестинации.

Възможностите за многократно увеличение са реални, но на първо време, присъствието на туризъм в структурата на селските икономики би трябвало да се третира като създаващо имидж и подпомагащо основните дейности, а не като техен заместител

или компенсатор. За някои домакинства в селските райони, продаването на туристически услуги може да стане и осезаема икономическа опора.

Екологизацията, естетизирането и устройването на пространствата, през които ще преминават и в които ще пребивават посетители/туристи, са заложи в съответните секторни мерки (виж Приоритети “инфраструктура и екология” и “аграрен сектор”).

Мярка 5. Създаване на туристически продукт “Археологически училища на терен”

С тази мярка се постигат два паралелни ефекта:

- Проучване, съхранение и експониране на археологически обекти (чуждестранни професионални археолози и любители–туристи плащат, за да правят разкопки и проучвания);
- Валоризиране на КИН като елемент на по-широкообхватни туристически продукти (за масовия интерес).

Мярка 6. Информирание на населението за възможните инициативи и достъпните финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги

Мярката е необходима както за осигуряване на инвестиционни полета, така и за координирани действия по сектори “инфраструктура” и “селско стопанство”.

Мярка 7. Професионална промоция и реклама на туристически продукти, базирани на сегашното предлагане

Мярка 8. Маркетингово проучване на подходящи локализации за изграждане на “туристически чифлици”

Това е нова форма на туристическа инфраструктура, интегрирана с природа и представително фермерство.

Мярка 9. Възраждане на движението “образцово село” под новата егида “село за туризъм”

Мярка 10. Създаване на общинска програма за алтернативен туризъм (обвързана с общинската стратегия)

Специфична цел 3. Подобряване и доразвитие на туристическата инфраструктура

Основният пакет от мерки за подобряване на техническите инфраструктури в активната туристическа зона са заложи в Приоритет 4.

Мярка 1. Изготвяне на експертна оценка за състоянието на съществуващите туристически обекти и довеждащата инфраструктура

Мярка 2. Съдействие при изграждане на нови туристически обекти и обновяване на съществуващите

Мярка 3. Разработване на проекто-предложения за включване в програми за развитие на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината

Специфична цел 4. Екологизация на туризма в общината

Темата “екология” е “червена нишка” в целия план. Във всеки от приоритетите тя е застъпена от съответната гледна точка.

Мярка 1. Организиране на информационна кампания за новите тенденции и философията на устойчивия туризъм

Във фокуса на посланието стои простата истина, че рекреацията и туризма живеят само в лоното на съхранена природа. Целта е да се смени моделът на туристическо усвояване и предлагане, за да се удължи животът на тази туристическа дестинация. Това означава да се намали екстензивното развитие (сврѳх-урбанизиране), да се премахне натискът върху защитени територии и ценни ландшафти, да се избегнат големите обеми и тежки инфраструктури. Паралелно се посочват алтернативите.

Мярка 2. Опазване, поддържане и развитие на зелените площи и “меката инфраструктура”

- Създаване и поддържане на зелени площи в района на Двореца, входните артерии на гр.Балчик, подхода към Албена, с.Кранево, с.Оброчище (около църквата);
- Поддържане на алея “Двореца”, алея “Дамба”;
- Изграждане на алея “Ехо”;
- Изграждане на вело-пѳтеки и вело-паркинги;
- Възстановяване и поддържане на осветлението по туристическите алеи;
- Изграждане, обновяване и поддържане на санитарни възли по туристическите алеи и в гр.Балчик;
- Проектиране на зони за търговски обекти и информационен център по алея “Двореца”;
- Допълнително залесяване в активната туристическа зона.

Мярка 3. Инвестиционен маркетинг за привличане на инвеститори в “хотели с девет звезди”

Това са алтернативни средства за подслон, предлагащи стандарт 4 звезди и още 5 за средата си – съхранена и култивирана Природа. Една от формите вече е създаващ се факт (гольф-селище). Другата подсказана форма е тази на “туристическите чифлици”. Третата е добре позната и “поовехтяла” – ваканционни селища.

ПРИОРИТЕТ 2: СЪЗДАВАНЕ НА ВИСОКОПРОДУКТИВНА И ЕКОЛОГИЧНО ЧИСТА ИНДУСТРИЯ, ЩАДЯЩА БОГАТИТЕ ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Основната специализация на местната икономика в областта на туризма е подходящо да бъде допълнена с развитие на промишленост, която оползотворява като щади ценните природни ресурси на общината, с висока добавена стойност и относително ниска трудоемкост, с оглед осигуряване на трудов ресурс за туризма.

Новата промишленост следва да диверсифицира местния пазар на труда, като създаде възможност за ангажиране на висококвалифицирани кадри (местни и привлечени), чрез развитие на високотехнологични производства и производства, оползотворяващи местните природни ресурси и предимства, като по този начин предотврати зависимостта на местната икономика и заетост само от развитие на туризъм. Реализацията на подобни мерки ще намали задълбочаващата се изолация на вътрешните части от територията на общината и непълноценното използване на даровете на морето и пристанищната инфраструктура.

Мярка 1: Създаване на условия за развитие /вносяне на високотехнологични производства

Община Балчик разполага с уникални предимства, привлекателни за интелектуален труд - природна среда, висока транспортна достъпност, близост до “научно-технологичен център” като град Варна, собствен “имидж” на община с културен потенциал и традиции, т.е. предпоставки, които могат да помогнат за привличане на високотехнологични производства.

За община Балчик би било достатъчно развитието на малка част от тези дейности, които имат по-скоро подкрепящ характер и спомагат за повишаване атрактивността на общината и формирането на “научно звено” в нейната икономика. За целта е целесъобразно създаването на малък Високотехнологичен парк, който да концентрира в себе си тези дейности и потенциал. Ако е нужно може първоначално да се прибегне до привличането на квалифицирани кадри от други райони (Балчик, София и т.н), които в последствие да останат и създадат традиции и “име” на общината.

За изпълнението на тази мярка следва да се реализират дейности, свързани с:

- определяне на потенциални инвеститори в сегменти от производства, към развитието на които общината ще се ориентира, в т.ч. развитие на фармацевтична промишленост. За целта следва да бъде извършено предварително инвестиционно проучване;
- привличане и насърчаване на инвестиции за изграждане и развитие на технологични производства;
- създаване на малък Високотехнологичен парк в гр.Балчик, отреждане на терен и изграждане на високотехнологичен парк за настаняване на производствата,
- маркетингане на условията на общината за привличане на инвеститори;
- изграждане на “научен сектор” в области, свързани с развитието на високотехнологичните производства;
- насърчаване развитието на публично-частното партньорство при развитието и трансфера на нови технологии.

Мярка 2: Развитие на морска индустрия

Разположението на общината и изградените предпоставки създават условия за развитие на морската индустрия, включващи дейности по:

- разширяване дейността на пристанището чрез отдаване на концесия и по-тясно обвързване на неговата дейност с производствената специализация на района (преди всичко изнасяне на земеделска продукция);

- подкрепа за развитието на аквакултури и рибарството;
- изграждане на мощности, свързани с морските дейности, в т.ч. оборудване на морски съдове;
- развитие на дейности и услуги, подкрепящи морския бизнес, в т.ч. изграждане на школа по морски спортове, морско образование и др.;

Мярка 3: Развитие на преработваща промишленост и преди всичко – хранително-вкусова промишленост

Като пропуск за местната икономика се приема липсата на достатъчно развита и разнообразна преработваща промишленост, главно ХВП. Добър ресурс за промяна и попълване на тази празнота са богатите природни ресурси и традиции във вътрешността на общината (с. Сенокос), особено в зърнопроизводството и животновъдството. Друг плюс за развитие на тази промишленост е близостта до областния център Добрич, който се е специализирал в производства, основаващи се на растителни и животински продукти. Затова е целесъобразно да се използват по най-добрия начин тези ресурси и предимства, за което е нужно създаването на нови по-добри условия за производствата от хранително – вкусовия подотрасъл с възможност за прерастването им в “кълъстер” или включването им към този кълъстер в Добрич.

Необходимите действия за целта са:

- Анализ на нуждите на пазара и съпоставянето му с местните ресурси и потенциални възможности;
- Създаване на местни браншови организации и сдружения, които да защитават интересите на местните производители;
- Създаване на модерен индустриален парк в района на с.Сенокос, който да събира и преработва голяма част от местните ресурси;
- Организационни и институционални предпоставки за включване към регионални кълъстери на храни в региона.

Мярка 4: Участие в регионални кълъстери и бизнес мрежи

Кластерите са свързани производства благодарение на териториалната им близост и подкрепящата ги инфраструктура.. Свързаните предприятия развиват нова култура на взаимно сътрудничество, проявяват активност в прилагането на иновации и постигат сериозна конкурентноспособност. Успехът на регионалните кластери се дължи на *съвместния мениджмънт и маркетинг*, събирането и предоставянето на стратегическа и технологична информация в рамките на създадените от тях мрежи, възможностите за създаване на подходящи обучителни програми за човешките ресурси и др.

За тяхното възникване и развитие местните и регионалните власти играят важна роля. Те могат да инициират програми за развитие на кълъстери и да бъдат активен участник в изпълнението на тези програми. Предвид естествените дадености и предимства община Балчик има възможности за създаване на кълъстери или включване в регионални кълъстери в областите “морска индустрия”, “производство на храни”, “туризъм” и “високи технологии”. Други придружаващи кълъстера субекти са изследователски звена и образователни институции, регионална търговско-промишлена палата, стопанска камара, браншови сдружения на производители, агенции и асоциации за регионално и местно икономическо развитие и др. В тази насока важно предимство за общината е близостта до научния и квалификационен център на Североизточна България – Балчик, а така също

колежа по туризъм в Албена. В бъдеще е нужно по-тясно сътрудничество и “изпреварващо” коопериране в дейности, които са приоритетни за общината.

За целта е необходимо да се разработи програма с участието на общината за клъстериране на общинската икономика, която да включи:

- Изграждане на клъстер “Туризъм”;
- Включване в регионален клъстер “Морска индустрия”;
- Развитие или включване в регионален клъстер “Храни”;
- Включване в регионален клъстер “Високи технологии”.

Мярка 5: Развитие на подходяща бизнес и информационна инфраструктура

Все още инфраструктурата на бизнеса и информационното общество е дефицит в развитието на общината. Те предстоят да бъдат изградени в периода на действие на общинския план. Дейностите, които ще реализират тази мярка, включват:

- Разработване на програма за изграждане на бизнес и информационна инфраструктура, като общ “чадър” за обслужване на бизнеса, туристите и гражданите на общината;
- Изграждане общински туристически информационен център;
- Изграждане на местен агро-бизнес-център;
- Изграждане на местен бизнес-център;
- Доизграждане на инфраструктурата на информационното общество;
- Развитие и предоставяне от общинска администрация на он-лайн услуги на бизнеса и населението.

ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВИТИЕ НА БАЛАНСИРАН АГРАРЕН СЕКТОР, ИНТЕГРИРАН С ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВА ИНДУСТРИЯ И ТУРИЗЪМ

Добруджанската част на община Балчик има утвърден аграрен профил със структурно значение за икономиката ѝ. развитието на общината ще се обляга на него и през новия планов период. Оценен от позицията на съвременните критерии и изисквания на ЕС, аграрният сектор на общината съдържа много недостатъци и в същото време, неизползвани потенциали.

Целите и мерките се насочват в 2 основни направления:

- **преодоляване на недостатъците** - ниска добавена стойност, слаба организираност и пазарна инфраструктура, слабо присъствие на научно обслужване;
- **разширяване на комплекса от дейности (оползотворяване на ресурси)** – модерно животновъдство, възстановяване на трайните насаждения (лозя, овощни градини), възстановяване на поливното земеделие и зеленчукопроизводството, създаване на модерни преработвателни мощности за растителна и животинска продукция, екологизация на всички аграрни дейности, включване на алтернативния туризъм като съпътстваща дейност (допълнителни доходи и “култивираща” поведението на всички), създаване на клъстер “храни” (или включване към подобен).

Наред с пазарно ориентирани производства и услуги, общината носи бремето на много бедни натурални и полу-пазарни стопанства. Подпомагането им и извеждането на част от тях до нивото на пазарно-ориентирано производство е също част от целевия пакет за развитие на аграрния сектор и селските райони на общината като цяло.

Крайната цел в развитието на аграрния сектор и селските райони на община Балчик е да се постигнат нови качества – конкурентноспособност, интензификация, устойчивост, собствена “физиономия”.

На тази основа се залагат следните специфични цели и мерки:

Специфична цел 1: Оптимално използване на природните ресурси

Мярка 1: Развитие на модерно животновъдство

Мярката включва подпомагане в:

- Изготвяне на бизнес планове и проекти за създаване на модерни ферми;
- Осигуряване на компетентна информация за подходящи породи, изисквания за качество, пазарни конюнктури;
- Административна подкрепа в изготвяне и реализация на инвестиционните проекти;
- Изготвяне на устройствени проекти и осигуряване на базова инфраструктура;

Мярка 2: Подмяна и увеличаване на трайните насаждения (лозя, овощни градини)

- Максимално оползотворяване на възможностите на САПАРД;
- Консултантска помощ по изготвяне на проекти за кандидатстване;
- Съдействие за комасация на необходимата земя;
- Маркетингане на възможностите за привличане на инвеститори.

Мярка 3: Възстановяване на поливното земеделие

- Инициране на публичен проект за обновяване и разширяване на напоителните полета и съоръжения;
- Информационна, методическа и организационна помощ за създаване на сдружения за напояване;
- Осигуряване на достъп до научно-приложните разработки за оптимизиране на напояването (информационно-съветваща система);
- Актуализиране и картиране на микрорайоните, подходящи за поливно земеделие.

Мярка 4: Екологизация на земеделието

- Разпространение на информация за изискванията и предимствата на биологичното земеделие;
- Организационна помощ за сертифициране и регистрация на биологични ферми;
- Организиране на базари за продукти от биологични ферми.

Популяризирането се реализира чрез масово достъпни информационни материали за добри практики и консултации (в агро-бизнес центрове). Стимулирането става по две направления – по-изгодна пазарна реализация на продукцията и леснодостъпно осигуряване на компост за наторяване. Мярката е в пряка зависимост от осигуряване на условия за поливно земеделие.

Мярка 5: Подобряване на достъпа до земеделските стопанства и естетизиране на ландшафта

- Изграждане, отводняване и стабилизиране на селскостопански пътища;
- Устройване на полски чешми, крайпътни залесявания, заслони, места за почивка.

Тази лека инфраструктура ще има двойствено използване – от стопаните и от посетители – туристи/пътници.

Мярка 6: Изготвяне/актуализация на земеустройствени проекти и схема за микро-райониране на културите

Приоритетно се планират и проектират районите, подходящи за Мерки 2, 3, и 5. Тези проекти са необходима основа както за доброволна комасация, така и за устройване на полската инфраструктура. Наред с това, новите земеустройствени проекти ще ревизират и подобрят системата на ветрозащитните пояси. Общината се нуждае и от актуална, масово достъпна схема за микро-райониране на културите според почвено-климатичните условия.

Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на човешките ресурси в аграрния сектор

Мярка 1: Осигуряване на масов достъп до актуална информация и повишаване на научното обслужване в аграрния сектор

Информацията включва пазарните конюнктури, съвременни технологии на растениевъдство, животновъдство, съхранение и преработка, възможности за финансиране на аграрни дейности, консултации, обучение, сортове и породи.

Специална програма към този информационен масив се посвещава на изискванията на ЕС за качество на продукцията. Достъпът до тази информация се осигурява чрез интернет сайт, агро-бизнес центъръра, кметствата. Мярката се реализира като единна система за информация и съвети в земеделието.

Мярка 2: Укрепване на съществуващите и създаване на нови бранишови организации на производители (зърнопроизводители, животновъди, овощари, пчелари,)

Освен крупните частни стопани, мярката обхваща земеделските кооперации и дребни производители. Сегашното “застраховане” на дребните производители с разнородно производство трябва постепенно да премине към тясна специализация, пазарна ориентация и редуциране на рисковете с нормални застрахователни инструменти.

Мярка 3: Подкрепа на млади фермери

Младите фермери ще имат възможност за директна финансова помощ от структурен фонд на ЕС. Необходимо е да им се помага в изготвяне на бизнес планове и проекти за кандидатстване. Мярката предвижда и включване в обучение, съвети, административни улеснения.

Мярка 4: Подкрепа на натурални и полу-пазарни стопанства за превръщането им в пазарно-ориентирани

Преобладаващите дребни производители са с ориентация към натурално стопанство и спорадична ориентация към пазарна реализация на продуктите. Макар и неефективна, тази форма на микро-икономика е основната опора/компенсатор на селската бедност и безработица. Досегашните програми¹¹ за подкрепа в аграрния сектор се оказват неприложими за тях. При директна и лесно достъпна помощ, много от тези малки стопанства биха могли да се изведат до пазарна ориентация и специализация. При изготвен бизнес-план за развитие на такова стопанство, фермерът би могъл да получи именно такава помощ.

Специфична цел 3: Подобряване на качеството и маркетинга на земеделските продукти

Мярка 1: Подпомагане на фермерите да се приспособят към нарастващите изисквания на стандартите на ЕС

Освен информацията и съветите по Мярка 2.1, фермерите ще имат възможност да получат и пряка финансова помощ за привеждане на качеството към наложените стандарти.

Мярка 2: Изграждане на сезонно земеделско тържище и борса

Основен мотив е поемането на пиковото търсене в “пулсиращото” потребление на крайбрежната зона и директната реализация на продукцията на местните производители. За целта *не* е необходимо изграждане на постоянна база. Достатъчно е да се осигурят:

- инфраструктурно съоръжена площадка;
- мобилни павилиони (фургонен тип);
- коопериране със стационарните борси във Варна и Добрич;

По този начин се създава мрежова, мобилна структура на тържищната и борсовата търговия, реагираща на сезонността както в черноморския туризъм, така и в селскостопанските производства. В допълнение, сезонните борси ще облекчат движението по трасетата на интензивните туристически потоци.

Специфична цел 4: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селските райони

Тази цел преследва паралелно няколко желани ефекта:

- *регионален* – намаляване на диспропорциите в развитието на областта;
- *икономически* – увеличаване на добавената стойност в аграрния сектор и от там – ефективността и конкурентноспособността му;
- *социален* – облекчаване на бедността и увеличаване на заетостта в селата.

Мярка 1: Подпомагане на частни инициативи в създаване на микро-предприятия (сувенири, екобрикети, пакетиране на храни)

Подходяща форма е създаването на бизнес инкубатори, настанени в адаптирани общински фондове, които не се използват по първичното си предназначение.

---

¹¹ Като например САПАРД

Мярка 2: Подпомагане на частни стопани в адаптиране на къщите си за приемане на гости-туристи

Мярката е реализируема както по пред-присъединителни фондове (САПАРД), така и по бъдещите структурни фондове. Необходимата публична подкрепа се изразява в проучване и информиране за възможностите, обучение за предоставяне на непрофесионални услуги в туризма, помощ при изготвяне на проекти за кандидатстване, включване в туристически продукти.

Специфична цел 5: Присъединяване към регионален клъстер “Добрички храни”

Предвиждат се пакет от организационни мерки, осигуряващ последователно изграждане на бизнес мрежа и клъстер в сферата на хранителната индустрия. Разчита се на пазарните позиции и пробив на сегашните утвърдени производители в Добричкия район (на месни, млечни и растителни продукти). Постепенно се присъединява и секторът на преработените плодове и зеленчуци, както и съпътстващите предприятия.

Мярка 1: Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция

Мярка 2: Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорства

Мярка 3: Оползотворяване на държавните целеви фондове за институционално изграждане на клъстери

Мярка 4: Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращи фирми в сектора

Мярка 5: Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към клъстер “храни”

Местната администрация, макар и с твърде скромни правомощия да осигури някакви съществени преференции за развитие на бизнеса, има много важно значение за възникване и развитие на регионалните клъстери. В нейната власт е да инициира програма за развитие на клъстера и да бъде активен участник в изпълнението на тази програма (в партньорство с добричките).

Специфична цел 6: Развитие на алтернативен туризъм (тази цел е включена в първия Приоритет; тук се залага отново, но от позициите на стремежа към интегриран аграрен сектор)

ПРИОРИТЕТ 4. ИЗГРАЖДАНЕ НА КАЧЕСТВЕНА ЖИЗНЕНА СРЕДА С МОДЕРНИ ИНФРАСТРУКТУРИ И СЪХРАНЕНА ПРИРОДНА СРЕДА

Специфична цел 1. Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура в активната туристическа зона

Мярка 1. Изграждане на нова, подмяна и реконструкция на съществуваща водоснабдителна инфраструктура

- Изграждане на водоснабдителна мрежа за ново-отредените терени за строителство по крайбрежната зона;
- Ремонт и реконструкция на водоснабдителната мрежа в гр. Балчик;
- Доизграждане на водоснабдителната мрежа в с. Кранево;
- Завършване на водоем за питейна вода с обем 5 000 м³ при ПС Царичино.

Мярка 2. Доизграждане на канализационната инфраструктура в крайбрежната зона

- Доизграждане на канализацията в гр. Балчик;
- Доизграждане на канализацията в с. Кранево;
- Изграждане на нова ПСОВ и довеждащ колектор в гр. Балчик;
- Изграждане на канализационни мрежи и съоръжения за всички вилни зони по крайбрежието;

Мярка 3. Предотвратяване и ограничаване на свлачищните процеси

- Завършване укрепването на “Източно дере”, гр. Балчик (върху него ще се положи довеждащия колектор от новия град до ПСОВ);
- Укрепване свлачище “Западно дере”, гр. Балчик;
- Укрепване свлачище “Циганско дере”, гр. Балчик;
- Довършване на брегозащитното съоръжение “Дамба”(свързващо гр. Балчик с к.к.Албена).

Мярка 4. Ремонт и реконструкция на общинската пътна мрежа

- Доизграждане, ремонт и поддържане на местната пътна мрежа, обслужваща вилните зони;
- Поддържане добро експлоатационно състояние на пътища, водещи до интересни обекти за посещение;

Мярка 5. Разширяване и поддържане на техническите параметри на електроенергийната мрежа

- Изграждане на възлови станции 20/20 кв - в.с.”Кранево 2” и в.с. “Рогачево”;
- Изграждане на нови трансформаторни постове (мачтов тип) за вилните зони “Белите скали”, “Сборно място”, “Изгрев”, “Момчил” и присъединяването им към мрежата средно напрежение (СН);
- Изграждане на нови трансформаторни постове в гр. Балчик и селата Кранево и Рогачево (със съответните кабелни връзки и въздушни електропроводи СН);
- Реконструкция на мрежата ниско напрежение (НН) за отделните квартали на Балчик и вилните зони, а също и за селата Кранево и Рогачево.

Мярка 6. Усъвършенстване и развитие на съобщителната инфраструктура

Продължаване процеса на модернизация на телекомуникационната мрежа и разширяване предлаганено на съвременни съобщителни услуги

Увеличаване на броя на обществените места за достъп до информационни и комуникационни технологии и Интернет /телецентрове/
Доизграждане и развитие на GSM мрежата

Специфична цел 2. Доизграждане и развитие на техническата инфраструктура, стимулираща балансирано териториално развитие на общината

Мярка 1. Оптимално усвояване потенциала на добре развитата транспортна инфраструктура за перспективното развитие на общината

- Обновяване на пристанище Балчик и разширяване на дейността му (след отдаването му на концесия);
- Подобряване параметрите на републиканската пътна мрежа;
- Поддържане в добро експлоатационно състояние на общинската пътна мрежа, обслужваща отделните населени места в общината;

Мярка 2. Доизграждане и реконструкция на амортизираната водопроводна мрежа в общината

- Изграждане на водопроводи за допълнително водоснабдяване на села от общината;
- Подмяна на амортизирани мрежи и съоръжения на водопроводната мрежа;
- Проучване и изграждане на допълнителни водоизточници.

Мярка 3. Доизграждане на канализационната инфраструктура в общината

- Изграждане канализация в с.Оброчище;
- Изграждане канализация в с.Рогачево;
- Изграждане на канализационен колектор с.Рогачево и с.Оброчище до ПСОВ “Албена”;
- Изграждане канализация в населени места с население над 500 жители.

Мярка 4. Повишаване на енергийната ефективност и поддържане техническите параметри на електроенергийната мрежа

- Разработване на програма за енергийна ефективност с проекти за саниране на обществени сгради, повишаване ефективността на уличното осветление и др.;
- Разработване на програма за използване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ);
- Поддържане на електроразпределителната мрежа СН в общината;
- Ремонт и реконструкция на електроснабдителната мрежа НН в селата.

Мярка 5. Доизграждане и развитие на съобщителната инфраструктура

- Подобряване на телекомуникационното обслужване в малките населени места на основата на нови цифрови телефонни централи;
- Осигуряване на далекосъобщителни услуги в икономически изостаналите райони на общината;

Специфична цел 3. Трайно подобряване на екологичното състояние на общината

Балансът в околната среда на община Балчик е крехък и уязвим. Важността на екологичното състояние се умножава от водещите туристически функции. Аспирациите и реалните възможности за навлизането им “в дълбочина” внасят нова задача пред опазването на околната среда – усилията да се насочат към цялата територия, а не само по крайбрежието. Мерките по тази комплексна цел са свързани както с инвестиционни дейности (доразвитие и обновяване на инфраструктурите, пряко свързани с опазване на околната среда – канализации, пречиствателни съоръжения, депа за твърди отпадъци,

укрепителни съоръжения, зелени площи, залесявания и т.н.), така и с програмни, организационни, мониторингови, контролни и образователни дейности.

Мярка 1. Екологичен мониторинг - изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата

Ефектът на тази мярка ще се засили, ако “служебното” начало се преодолее и информацията своевременно се оповестява. Това е път към информираност, обществени инициативи и изграждане на екологично съзнание.

Мярка 2. Твърди отпадъци – премахване на нерегламентираните сметища, организиране на събирането, депонирането и третирането на твърдите отпадъци

Действията по тази мярка са разнородни – от административни санкции и инвестиции до възпитателни/образователни кампании.

- Изработване и приемане на общинска програма за управление на твърдите отпадъци, в т.ч. битови и строителни;
- Изграждане на регионално депо за ТБО за общините Каварна, Балчик и Шабла;
- Регламентиране на депа за строителни отпадъци;
- Изграждане на площадки за компостиране на биоразградими отпадъци;
- Поетапно въвеждане на организирано сметосъбиране и сметоизвозване за всички населени места в общината;
- Въвеждане на система за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци;
- Премахване на нерегламентираните сметища и рекултивация на нарушени терени;
- Засилване на контрола и недопускане на повторно замърсяване на почистени територии;
- Закупуване на допълнителна техника за събиране и извозване на ТБО, както и на специализирани съдове за отпадъци;

Мярка 3. Екологични проекти по донорски фондове

Активно участие на общината в изготвяне на проекти в национални и международни програми, финансиращи дейности за подобряване състоянието на околната среда.

Мярка 4. Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии

Мярка 5. Екологично поведение на населението и туристите

Образователни, обучителни и информационни програми за повишаване на екологичната култура и мотивация на населението и туристите за опазване на околната среда.

ПРИОРИТЕТ 5. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И СОЦИАЛНО СЪБЛИЖАВАНЕ

Изграждането, задържането и привличането на качествен човешки ресурс е съдбоносно за постигане на желаното развитие. Паралелно с това, премахването на острите проблеми, породени от бедност и безработица, е също стратегическа задача.

Реализацията на този приоритет се свързва с провеждането на трайна политика за подобряване на заетостта, качеството на социалната сфера и предлаганите социални

услуги. До голяма степен, приоритетът е насочен към укрепването на човешкия потенциал, развитието на социалния сервиз и повишаване на жизнения стандарт. Като цяло това рефлектира върху подобряването на атрактивността и качеството на живот в общината. Общият ефект от провеждането на посочените дейности се свързва с повишаването на заетостта, доходите, жизненото равнище, а от друга страна, води до утвърждаването на по-високо ниво на услугите в сферата на здравеопазването, образованието, културата.

Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция

Община Балчик не е сред общините с високо равнище на безработица¹². Активните мерки на пазара на труда следва ефективно да се съчетаят с политиката на общината в областта на подкрепа на предприемачеството и МСП, както и изграждането на нова образователна инфраструктура с много-профилно предназначение. Партньорство със заинтересованите институции в общината (за реализирането на мерки за увеличаване заетостта в различни области, съобразени с конкретните икономически и социални условия на територията на общината, както и за извършване на общополезни дейности, които ще обновят облика ѝ, ще имат добър социален ефект).

Дейности:

- Информирание на работодателите и безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана в Националния план за действие по заетостта;
- Усъвършенстване на системата за работа с работодателите, с цел максималното им обхващане и насърчаване за използване на предлаганите от ДБТ услуги по заетостта, съобразно ситуацията на пазара на труда;
- Успешно прилагане на новия процесен модел в дейността на ДБТ, с цел повишаване качеството на обслужване както на търсещите работа лица, така и на работодателите;
- Усвояване на нови техники и методики за работа, насочени към всеобхватно и качествено обслужване на търсещите работа лица;
- Изграждане на информационна система за търсената от инвеститорите работна сила и съответно предлаганите специалисти;
- Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси;
- Помощ за индивиди за самонаемане;
- Подкрепа за професионално обучение на предприемачи и самонаети;
- Адаптиране на съществуващата и създаване на нова образователно-квалификационна инфраструктура с много-целево предназначение;
- Създаване на работни места в секторите с растеж;
- Даване на шанс за младите хора;
- Действия за увеличаване устойчивото участие на жените в пазара на труда;
- Действия за засилване на социалната интеграция на хората в неравностойно положение, в т.ч. хората, изложени на социално изключване, малцинствата и хората с увреждания;
- Модернизация на системите за социална защита, така, че да стимулират поддържането на заетостта;
- Действия за подобряване на социалната подкрепа и социалните услуги;

¹² Безработицата в община Балчик (13,51%) е само един пункт над средната за страната (12,67%).

- Програми за подкрепа на диалога между публичните и частни органи свързани със заетостта
- Развиване на връзки между социалните и икономическите партньори и мониторинг на нуждите на пазара на труда.

Специфична цел 2: Повишаване на качеството на човешкия капитал

Дейности:

- обновяване на сградния фонд и оборудването на училищата;
- своевременно реструктуриране (закриване) и рязко намаляване на слетите паралелки;
- интеграция на децата от етническите малцинства;
- мотивиране а учителите за възискателност и качествен учебен процес;
- включване на информационните и комуникационните технологии в училищата;
- развиване на връзки между социалните и икономическите партньори и мониторинг на нуждите на пазара на труда.

Специфична цел 3: Подобряване на здравните услуги и свободния достъп до тях

Дейности:

- Провеждане на общинска политика за намаляване броя на здравно неосигурените лица, особено в селата;
- Създаване на условия за привличане на медицински специалисти в непривлекателни селски райони на общината;
- Подобряване на координацията между лечебните заведения;
- Участие в международни проекти и здравни мрежи.

Специфична цел 4: Развитие на културата, спорта и младежките дейности

Мярка 1. Развитие на културата, опазването и експонирането на културно-историческото наследство

Дейности:

- Осигуряване на инвестиции за обновяване на културните институции;
- Опазване, експониране и социализиране на културно-историческото наследство;
- Насърчаване на предприемачеството в сферата на културата, обвързване с културен туризъм;
- Създаване на партньорства между общинската власт, културните институции, неправителствения сектор и бизнеса за насърчаване на художественото творчество и обогатяване на културния календар на общината

Очакваните ефекти са:

- ✓ превръщане на общината в активен субект със собствена културна политика,
- ✓ съхраняване на местната културна идентичност в цялото ѝ многообразие,
- ✓ стимулирано художествено творчество,

- ✓ приобщаване на децата и младежите към общозначимите ценности и активното им участие в културните процеси,
- ✓ популяризиране постижения в сферата на художественото творчество,
- ✓ валоризирани културни дейности, осигурени приходи за възпроизводството им.

Мярка 2: Подкрепа на младежките дейности

- Изграждане на Общински детски комплекс

Мярка 3: Подкрепа на спортните клубове и дейности

- Създаване на условия за развитие на младите хора и защита на децата;
- Модернизация на спортните бази в общината;
- Подобряване на качеството на съществуващата и разширяване на училищната спортна база; осигуряване на пълноценното ѝ използване и опазване;
- Осигуряване на достъп до спортните бази за хора с увреждания;
- Публично-частно партньорство при ползване на спортните обекти.

Специфична цел 5: Развитие на социалните услуги и интеграция на уязвимите групи

Мярка 1. Развитие на социалните услуги

- Изграждане на дом за стари хора и инвалиди;
- Ремонт и модернизация на средата и условията в социалните заведения;
- Активно включване на неправителствения сектор в разширяване и подобряване на социалните услуги.

Мярка 2. Интеграция на уязвимите групи

- Насърчаване достъпа на уязвимите групи до образование и мотивиране за активно поведение на трудовия пазар;
- Подобряване достъпа на хора с увреждания до обществени места, сгради, транспорт, обществена информация;

ПРИОРИТЕТ 6: УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНАТА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ПРОЦЕСА НА ПРОГРАМИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА РАЗВИТИЕТО

Повишаването на капацитета на общинската администрация за работа с бизнеса и населението в процеса на изпълнение на общинския план за развитие, необходимостта от проектен капацитет за усвояване на средства от фондовете на ЕС, по-високата социализация на хората и развитието на гражданското общество в общината е свързано с реализацията на редица мерки:

Мярка 1. Подобряване на местното самоуправление и предоставяните услуги от местната администрация

Към тази специфична мярка ще бъдат подкрепяни дейности, допринасящи за:

- Въвеждане на съвременни информационни продукти за обслужване на населението и бизнеса, базирани на технологията “Електронна община” с три компонента:
  - Население-Администрация;
  - Бизнес-Администрация;
  - Администрация-Администрация.
- Въвеждане на обслужване на едно гише;
- Развитие на нови подходи и умения в местната администрация за насърчаване и насочване на местното развитие;
- Обучение на местната администрация за работа с нови информационно-комуникационни технологии;
- Развитие на контактите и активна международна дейност с институциите на ЕС и страните-членки на общността за изучаване на техния опит и усвояване на добри практики по основните направления на развитие.
- Създаване на капацитет в общинската администрация за самостоятелно определяне на местните данъци и такси и оптимизиране на приходите в общинския бюджет;
- Създаване и определяне на трайни законови собствени приходоизточници;
- По ефективно управление на общинската собственост;
- Въвеждане на преференции за насърчаване на инвестиционната дейност и развитието на малкия и среден бизнес в община Балчик чрез местните данъци и такси, развитие на инфраструктурата и решаване на приоритетни социални и икономически проблеми и проекти;
- Активно участие на Община Балчик в програмата за побратимяване на ЕС за подготовка на специалисти и създаване на трайни ползотворни връзки между икономическите субекти на територията на Балчик и градовете-побратими, за развитието на социалните дейности, устойчивото развитие, както и в областта на културата, туризма, спорта и др.

Мярка 2. Подпомагане изграждането на партньорства за развитие

Дейностите, които ще допринесат за подпомагане на процесите на партньорство, са:

- Ефективно взаимодействие и партньорство между общинската администрация и държавните структури по решаването на значими и актуални обществени проблеми;
- Развитие на публично-частни партньорства за осъществяване дейностите по плана за развитие на общината и повишаване на възможностите за усвояване на средства от фондовете на ЕС;
- Обучение на местните партньори за разработване, финансиране и управление на съвместни проекти и прилагане на интегрирани програми за развитие.

- Изграждане на дискуссионни форуми като съвети по партньорство между общината и съответните браншови партньори, в т.ч. туристически бизнес, агробизнес, промишленост и др.
- Стимулиране създаване на мрежи от неправителствени организации от различни сектори на обществения и социално-икономически живот и подпомагане на тяхната дейност;
- Стимулиране развитието на междуобщинско коопериране и работа по съвместни проекти, в т.ч. изграждане на регионални клъстери.

Мярка 3. Укрепване на капацитета и подобряване на координацията за управление на средствата от Структурните фондове на ЕС на местно ниво

Към тази специфична мярка ще бъдат подкрепяни дейности, допринасящи за:

- Промени в структурата на общинската администрация, обезпечавачи функционално-организационното изпълнение на задачите, свързани с повишаване на административния и програмен капацитет;
- Подобряване на координацията и взаимодействието за прилагане на регионалната политика и прилагането на програмите за регионално развитие.
- Техническа помощ за подготовка на проекти;
- Обучение и развитие на уменията за управление на проекти, оперативен мониторинг;
- Информационно осигуряване на процеса на управление;
- Изграждане на системи за мониторинг на процеса на реализация на плана и програмиране в общината.

5. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БАЛЧИК

Организацията на изпълнението на плана за развитие на община Балчик включва последователност от действия, свързани с:

ресурсното осигуряване и разпределяне на средствата при реализацията на мерките;

функционалната, институционалната и териториалната организация на действията по изпълнение на мерките, програмите и проектите на плана;

оперативното управление и координацията между участниците в процеса на реализация;

мониторингът (наблюдението), оценката и контролът на изпълнението по отношение на целите, действията, ресурсите и резултатите;

актуализацията и усъвършенстването на самия планов документ, и

осигуряването на публичност и прозрачност на самия процес на разработване, приемане и реализация на плана, което пряко се свързва със засилване демократичността в управлението.

Всички тези съставни етапи на реализацията следва да бъдат програмно, ресурсово, кадрово и организационно осигурени.

Ресурсното осигуряване и разпределение на средствата при реализация на мерките в рамките на общинския план се осъществява чрез разработената индикативна финансова таблица (Приложение 1). Тя дава числен финансов и времеви израз на предвидените в

плана мерки. Групирани, основните източници за финансиране на планираните дейности и проекти са:

национални източници, включващи средствата на държавното финансиране – републикански бюджет, общински бюджети, от търговски дружества с държавно и общинско участие и финансиране от частни търговски дружества ;

средства с източник Европейския съюз – предприсъединителни фондове ФАР, САПАРД и ИСПА до началото на 2007 г.; Структурни фондове и Кохезионен фонд, както и останалите инициативи на Общността - след приемането на страната ни за пълноправен член на ЕС (вж. Приложение № 2);

безвъзмездни средства от други източници и донорски програми;

привлечени средства чрез кредитни инструменти и инвестиционни фондове (вж. Приложение № 3).

Програмата за реализация и по специално, индикативната финансова таблица, следва да се обвържат с процедурата по изработването на проекта на бюджет на общината. В индикативната финансова таблица (в резултат от извършен мониторинг и оценка) е възможно да се правят целесъобразни оперативни и текущи изменения – както в размера на заложените средства или прехвърляне на конкретни ресурси, така и да се актуализират определени източници на финансиране, срокове, приоритети и конкретни изпълнители.

Функционалната, институционалната и териториалната организация на действията по изпълнение на мерките, програмите и проектите на плана се осъществяват от общинския съвет и кмета на община Балчик. За целта, тези въпроси следва да се решат в рамките на Наредба, приета от общинския съвет. С нея се уреждат всички въпроси свързани с текущото управление на реализацията на общинския план за развитие.

Осигуряването на партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на общинския план поставя важни изисквания към осъществяването на цялостната дейност по разработването, приемането и реализирането му. Дейността на общината в областта на местното развитие е и трябва да бъде неразривно свързана с участието на населението в управлението на местните дела. Особено желателно е участието на населението и на социалните партньори непосредствено преди приемането на плана от общинския съвет. Тук следва да се проучи и изясни общественото мнение относно визията, целите и приоритетите на плана. За по-важни проблеми от развитието на общината, ръководството може да приложи и част от формите на допитване до гражданите.

Всички заинтересовани участници в процеса на местно развитие могат и следва да се привлекат в създаваните работни групи или при обсъждането в комисиите на общинския съвет при приемането на предлаганите приоритети и мерки. Приемането на самия план от общинския съвет предполага широко гражданско обсъждане и одобрение.

От контактите на общината с гражданите и социалните партньори при обсъждането и приемането на плана, до голяма степен зависи формирането на благоприятен климат при последващата реализация. Приетият план за развитие се нуждае и от съществена медийна подкрепа за разгласяване и отразяване на обществени реакции. В процеса на текущата реализация на плана е препоръчително междинните резултати да се публикуват в уеб-страницата на общината, да се посочват предстоящите мерки и конкретните действия, които следва да се предприемат.

Друг важен въпрос, свързан с разработването и прилагането на общинския план за развитие е защитата на принципа на партньорство между местната власт и всички легални партньори, заинтересовани участници в процеса на местното развитие. В този принцип се крие именно силата на подкрепата за плана.

Както всички общини, така и Балчик трябва да разчита на собствения си капацитет и ресурси за финансиране подготовката на проекти и тяхното съ-финансиране. От една страна, това означава при съставянето на годишните бюджетите да се определят приоритети и да се отпускат средства за разработване и съ-финансиране на приоритетни проекти. От друга страна, това налага възприемане на активна позиция от общината за мобилизиране на ресурси чрез създаване на партньорства както с НПО, така и с частни фирми и/или други общини, т.е. чрез обединяване на средства.

Продължаването на процеса на финансова децентрализация и предоставяне на по-голяма автономност на местните власти ще допринесат за повишаване на капацитета на общините, в т.ч на община Балчик, за усвояване на средства по Европейските фондове. Освен това се предвиждат и други мерки за утвърждаване на финансовата децентрализация, например:

Разработване на законови процедури, регламентиращи правомощията на общините да емитира дълг - процедури по обезпечаване, получаване и оповестяване на кредитен рейтинг, публичност и отчетност на операциите;

Стимулиране развитието на общинските кредитни пазари;

Даване на автономност на местните власти при въвеждането на преференции за инвеститорите (от гледна точка на местните данъци и такси, развитие на инфраструктурата и т.н.). С действието се цели стимулиране на състезателния характер при привличането на инвеститори от общините.

Всички тези мерки ще доведат до нови възможности за финансиране и разработване на проекти и привличане на инвестиции от местните власти.

За да се осигури постоянното частно съфинансиране на дейностите, финансирани от Структурните фондове, ще се обърне внимание на мерките по Оперативните програми, където се изисква частно съ-финансиране. Предвижда се създаването на публично-частни партньорства, предимно в областта на концесиите при подобряването на базисната инфраструктура.

Прилагането на принципа на публично-частните партньорства за изпълнението и финансирането на задачите на общинското развитие, трябва да се разглежда като въпрос от непрекъснато нарастваща степен на значимост. В настоящия момент, участието на частния сектор в изпълнението на програмите за общинско развитие е ограничено почти изцяло до съ-финансирани проекти с крайни бенефициенти - МСП.

Прилагането на принципа на партньорство е само по себе си механизъм за повишаване на капацитета за усвояване на средства на общината. Усвояването на огромните средства по Структурните фондове и фонд Сближаване не би било възможно без да се мобилизират усилията на широк кръг от местни партньори, т.е. на цялата общност за развитие, за разработване и предлагане на голям брой висококачествени проекти. В пазарната икономика финансовите средства са съсредоточени основно в частния сектор. Здравите местни партньорства с частния сектор откриват път към частно съ-финансиране, с което се осигуряват допълнителни средства за местни проекти.

В рамките на този общински план за развитие са предвидени два планови периода – първият включва изпълнението на мерки със срок до 2006 г. (включително и такива по плана 2000-2006). Вторият период обхваща новия програмен период – от 2007 до 2013 г. – това е периодът, в който ще се разчита и на структурните фондове на ЕС. До края на първия условен етап, общината би трябвало да е подготвила и създала основния набор от стратегически документи – мерки, програми и проекти, стартиращи през 2007 г. Създадената до тогава “банка” проекти е решаваща за реализиране на инвестиционната част от програмата.

Наложително е да се приложат неотложни мерки за повишаване на програмния и проектен капацитет на общината, доколкото достъпът до тези финансови източници трябва да зависи от нейната действителна способност да представят ефективни и конкурентни проекти. Местните участници трябва да осъзнаят, че успешното включване в

Структурните фондове на ЕС и програмите, подкрепящи регионалното развитие, ще зависи и от тяхната инициатива, способност за поемане на риск, новаторство и капацитет за изграждане на партньорства.

6. НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И КОНТРОЛ НА ОБЩНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БАЛЧИК

Наблюдението на изпълнението на ОПР е задача на Общинския съвет на община Балчик и на Кмета на общината. Това налага съветът да вземе решение за създаване (по предложение на кмета) на *работна група за наблюдение* на плана. На основа на взетото решение, кметът издава заповед за нейното създаване. Групата за наблюдение следва да включва представители на съвета и експерти от състава на общинската администрация, като организацията и функционирането ѝ се регламентира с решение на ОбС (Наредбата за текущо управление на реализацията на общинския план за развитие).

Групата за наблюдение:

- Разглежда и предлага за утвърждаване на индикаторите за наблюдение на степента на изпълнение на плана. В правомощията на съвета е той да утвърди по предложение на кмета на общината, изготвеното предложение от групата, като съответно определя техния конкретен набор и стойностите им;
- Периодично извършва преглед на постигнатия напредък и докладва на ръководството на общината състоянието и възможните мерки;
- Обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите, изготвя отчет за постигнатите резултати;
- Разглежда резултатите от междинната оценка (ако такава е възложена) и прави предложение пред ръководството на общината за предприемане на необходимите действия;
- Ежегодно изготвя доклад за изпълнението, като предлага мерки за промяна, ако това е наложително. Докладът и мерките се предлагат на кмета за последващо внасяне и разглеждане от съвета;
- Прави предложения за усъвършенстване на плана, както и за преразпределяне на средствата по мерките, програмите и проектите.

В рамките на дейността си, групата за наблюдение изготвя регулярни или конкретни отчети, които предоставя на съвета и кмета на общината. В отчетите се оценява и прогреса при реализацията на плана и изпълнението на показателите и индикаторите.

Мониторингът води до засилване потенциалните възможности на общинския план за развитие. Това е така, защото *тук се осъществява смяна на основния принцип*, валиден за създаването на областната стратегия (която е създадена на принципа “отгоре-надолу”). Специфичен за общинския план е факта, че той следва да се разглежда като важна стъпка в процеса на прилагане на изцяло нов по-демократичен подход на регионално развитие, в основите на който стои *принципът “отдолу – нагоре”*. Това е така, защото именно тук става съчетаването и приемствеността между стратегическите и програмните документи, характерни за политиката на регионално развитие в Европейския съюз. Чрез прилагането на този принцип е възможно да се подобри *сътрудничеството* между различните участници и актьори, които си комуникират при изпълнението на плана, като широко се прилага принципа на прозрачност, публичност и партньорство. Внасянето на елементи на обществено обсъждане води до реално обогатяване на ОПР с участието на населението на общината.

Важен момент при организацията на мониторинга е определянето на неговите водещите компоненти. Най-общо тук се включва:

- Определяне на индикаторите за измерване степента на изпълнение;
- Създаване на механизъм за измерване и проследяване на водещите параметри;
- Избор и адаптиране на механизми за сравнение и оценка на резултатите и

- Оценка на резултатите и предприемане на корекции при значими отклонения.

От гледна точка информационното осигуряване на мониторинга, важен е въпросът за събираемостта на данните за самото оценяване – те следва да са редовни (официализирани), верифицирани, релевантни (съответстващи) и прости. Това налага да се осъществява периодична координация и съвместен обмен на информация между общинската администрация на Балчик и регионалната статистика за набиране и анализиране на текущи данни и информационни източници.

Вторият важен момент в осъществяването на текущ контрол по изпълнението на целите и приоритетите на ОНР е *процеса на оценяване*. Оценка е структурно-определящ елемент на изпълнението на програмния документ и ориентир за правилността на провежданата местна политика на развитие. В зависимост от времевия хоризонт на действие на плана (2007-2013г.), се формират три вида оценки в съответствие със изискванията на закона.

Предварителна оценка – Тази оценка е препоръчителна и може да се извърши на фазата на разработването на общинския план преди неговото окончателно приемане от Общинския съвет. Тази оценка следва да се изготви от независим експерт и тя трябва да включва основно отговор на два принципни въпроса: доколко и как са отчетени предвижданията на Областната стратегия за развитие на територията за съответния период, както и оценка за очакваното въздействие на самата стратегия върху социалната и икономическата ситуация в областта.

Междинна оценка – Тази оценка следва да се извърши в средата на периода на действие на общинския план за развитие (удачно е това да стане през 2009 г.). В рамките на тази оценка, следва да се оценят обобщените резултати от изпълнението му, като се прави и преглед на степента на достигане на формулираните цели, приоритети и мерки и се отчетат възникнали положителни или отрицателни отклонения. Оценка следва да завърши с конкретен анализ, с който да се предвиди съответната реакция. Това реално може да служи и за начало на евентуално усъвършенстване и актуализация на плана.

Последващата оценка – тази оценка включва:

- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните мерки, инструменти и ресурси за изпълнението на плана;
- Оценка на общото въздействие върху социално-икономическата обстановка в общината;
- Анализ на факторите при изпълнението на ОНР;
- Оценка на степента на постигане на приоритетите и мерките и устойчивост на резултатите;
- Изводи относно същността и начина на прилагане на съответния общински план за развитие, като и на резултатите от осъществените мерки.

Наблюдението и оценката следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината (настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции). Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана.

Предложените в *Приложение 4* количествени и качествени индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на плана, отговаря на следните изисквания: стремеж към количествено представени индикатори, т.е измерими, систематизирани, стандартизирани с изискванията на Евростат, съпоставими, както и да се допълват от система от данни, която да осигурява периодичното им набиране, верификация на информацията, достъп до тях.

Законът не предвижда изрично осъществяването на тези оценки, но по аналогия, тези процедури могат да се провеждат и за настоящия план. Обикновено оценките могат да се осъществяват от групата за наблюдение, но е възможно те да се извършват от независим експерт. За конкретно прилагане на механизма за оценяване е препоръчително

общинския съвет да приеме наредба, с която да уреди решаването на подобни въпроси. Наредбата по същество е възможно да уреди и други въпроси, свързани с разработването, приемането, изпълнението и актуализацията на общинския план за развитие, както и с въвеждането на определени механизми и инструменти за управлението и реализацията на плана.

Актуализация

Настоящият план е отворена система. Веднъж приет, той би трябвало да остане относително “твърд” в стратегическата си насоченост и цели, но отворен и гъвкав – по отношение на мерките и проектите.

Заключение

Общинският план за развитие на община Балчик е *основен документ за провеждане на политиката за регионално развитие на местно ниво*. С негова помощ се обективизират действията на местната изпълнителна власт и се създават условия за планомерно и целенасочено изпълнение на решенията на общинския съвет и дейността на кмета и общинската администрация.

От гледна точка на неговото последващо прилагане, съществуват определени потенциални рискове. От една страна, по отношение на самия процес на планиране и програмиране, е налице силен уклон, произтичащ от разбирането, че *планът е еднократен акт със завършен краен продукт*. Това предполага преди всичко вътрешно усъвършенстване на процеса на планиране и частично развитие на неговите съставни елементи. Ударението се поставя върху партньорството, постигане на “пробиви” в самата реализация, изработване на механизъм за мониторинг и оценка и правилно съчетаване на секторното и регионалното развитие. От друга страна, съществува риск от изпадане в другата крайност, свързана с *концепцията за “непрекъснатото планиране”* (в буквалния смисъл на думата), предполагащ перманентна цялостна реорганизация, разбира се при спазване на определени срокове. Често този процес е свързан с риска за тоталната промяна и отказ от приемственост. *Реалната алтернатива* е прилагането на т.н. *“структуриран планов процес”*, при който планирането и програмирането (в т.ч. и изпълнението на плана) се разделя на стъпки (етапи) и е предварително известно кога и с какъв резултат завършва всеки от етапите.

Именно при създаването на общинския план за развитие на община Балчик сме се водили от този подход. Тук се спазва изискването, че планът следва да се прилага при отчитане на динамично променящите се условия, фактори и предпоставки, с оглед реализирането на дългосрочните и краткосрочните цели на местната политика за развитие.

За целта се налага върху него да се осъществява непрекъснат мониторинг, с помощта на който да се провежда ефективен контрол при етапното му управление. На тази основа, периодично планът за развитие следва да бъде актуализиран в програмната си част и поддържан винаги в актуалност при промяна в състоянието на основните социално-икономически процеси и на средата.

Само при спазването на тези изисквания ще може да се осъществява публичност и прозрачност при разработването и реализирането на общинския план. Независимо, че планът бе разработен в условията на недостатъчна информационна и прогнозна обезпеченост, от страна на по-високите нива на планиране, той може да бъде ефикасно средство за диалог с централните власти при решаването на текущите и оперативни задачи на общината.

Накрая, авторският колектив изказва своята сърдечна благодарност на всички от община Балчик, допринесли за изработването на този стратегически планов документ.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (хил.лв)	Източници на финансиране					Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства		
ПРИОРИТЕТ 1: РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ				3735						
Специфична цел 1. Планово, организационно и информационно усъвършенстване на туристическия сектор				890						
	<i>Мярка 1. Изработване на общинска стратегия за развитие на туризъм</i>	2005-2006	<i>община, социално-икономически партньори (СИП)</i>	30						
	<i>Мярка 2. Създаване на специализирана устройствена схема за развитие на туризъм в общината</i>	2006	<i>община, СИП</i>	60						
	<i>Мярка 3. Подобряване на организацията на информационното обслужване на туристите</i>	2005-2007	<i>община, СИП</i>	180						
1	Поддържане и обновяване на туристическите информационни центрове (ТИЦ) в Балчик, Албена и Кранево	2005-2006	община, СИП	90						
2	Обновяване и обогатяване на информационните материали на ТИЦ	2005-2006	община, СИП	60						
3	Повишаване на качеството на обслужване в ТИЦ	2005-2007	община, СИП	30						
	<i>Мярка 4. Подобряване на рекламата и маркетинга на туристическите продукти</i>	2005-2013	<i>община, СИП</i>	620						
1	Реализиране на единна програма за визуална информация, ориентация и реклама на туристическото предлагане в общината (желателно е да се разшири и до мащабите на областта);	2006-2010	община, СИП	60						
2	Изработване на нови рекламни материали – справочници, пътеводители, карти, брошури, указателни знаци;	2006-2007	община, СИП	50						
3	Обновяване и поддържане на WEB страница на общината с актуална информация за туристическото предлагане;	2006-2010	община, СИП	30						
4	Инициране и провеждане на туристически семинари, изложби, презентации и конкурси;	2005-2013	община, СИП	130						
5	Организиране на промоции на нови туристически продукти;	2005-2010	община, СИП	90						
6	Участие в туристически изложения и борси;	2005-2013	община, СИП	160						
7	Провеждане на маркетингови проучвания за определяне на приоритетните пазари на местните туристически продукти;	2005-2007	община, СИП	100						
Специфична цел 2. Диверсификация на туристическите продукти				540						
	<i>Мярка 1. Административно съдействие за изграждане на голф-селище</i>	2005-2006	<i>община</i>	10						
	<i>Мярка 2. Обучение на местен персонал за поддържане на голф-игрището</i>	2006	<i>община, СИП</i>	20						
	<i>Мярка 3. Осигуряване на довеждаща инфраструктура до голф-селището</i>	2006-2007	<i>община, СИП</i>	120						

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране					Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства		
	<u>Мярка 4.</u> Подобряване на околния ландшафт чрез допълнително зеленеяване и озеленяване	2007-2009	община, СИП	100						
	<u>Мярка 5.</u> Създаване на туристически продукт "Археологически училища на терен"	2006	община, СИП	30						
	<u>Мярка 6.</u> Информирание на населението за възможните инициативи и достъпните финансови източници за изграждане на туристическа инфраструктура и предлагане на туристически услуги	2006	община, СИП	20						
	<u>Мярка 7.</u> Професионална промоция и реклама на туристически продукти, базирани на сегашното предлагане	2005-2006	община, СИП	70						
	<u>Мярка 8.</u> Маркетингово проучване на подходящи локализации за изграждане на "туристически чифлици"	2006	община, СИП	90						
	<u>Мярка 9.</u> Възраждане на движението "образцово село" под новата егида "село за туризъм"	2006-2013	община, СИП	50						
	<u>Мярка 10.</u> Създаване на общинска програма за алтернативен туризъм (обвързана с общинската стратегия)	2006	община, СИП	30						
	Специфична цел 3. Подобряване и доразвитие на туристическата инфраструктура			1065						
	<u>Мярка 1.</u> Изготвяне на експертна оценка за състоянието на съществуващите туристически обекти и довеждащата инфраструктура	2006	община	10						
	<u>Мярка 2.</u> Съдействие при изграждане на нови туристически обекти и обновяване на съществуващите	2005-2013	община	30						
	<u>Мярка 3.</u> Разработване на проектно-предложения за включване в програми за развитие на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината	2005-2013	община	1025						
1	Текущо поддържане Пешеходна алея Балчик - Албена	2005-2013	община	120						
2	Възстановяване и поддържане осветлението по пътя Балчик - Албена и отклонения към вилна зона до Овчаровски плаж и алея Дамба	2005-2013	община	50						
3	Възстановяване и текущо поддържане на тротоарна настилка по ул. "Средна гора" с. Оброчище от страната на хотел "Рай"	2005-2013	община	30						
4	Изграждане на паркинг и автобусен обръщач в района на хотел "Хемус" и "Холандско селище" гр. Балчик	2006	община	30						
5	Инвестиционно проектиране за алея Двореца за изграждане на пазар Търговски обекти и информационен център	2006	община	45						
6	Изграждане на тротоарни площи ул. "Черно море" гр. Балчик,	2006	община	90						
7	Интегрирано управление на инфраструктурата на водния фронт на гр.Балчик с оглед на нуждите на туризма в хинтерланда	2005-2007	община	660	60		600			Програма ФАР

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране					Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства		
	Специфична цел 4. Екологизация на туризма в общината, подобряване на безопасността, общественя ред и сигурността			1240						
	<i>Мярка 1. Организиране на информационна кампания за новите тенденции и философията на устойчивия туризъм</i>	2006	община, СИП	30						
	<i>Мярка 2. Опазване, поддържане и развитие на зелените площи и "меката инфраструктура"</i>	2005-2013	община, СИП	930						
1	Създаване и поддържане на зелени площи в района на Двореца, входните артерии на гр.Балчик, подхода към Албена, с.Кранево, с.Оброчище (около църквата);	2005-2013	община, СИП	120						
2	Поддържане на алея "Двореца", алея "Дамба";			30						
3	Изграждане на алея "Ехо";			50						
4	Изграждане на вело-пътеки и вело-паркинги;			100						
5	Възстановяване и поддържане на осветлението по туристическите алеи;			60						
6	Изграждане, обновяване и поддържане на санитарни възли по туристическите алеи и в гр.Балчик;			70						
7	Проектиране на зони за търговски обекти и информационен център по алея "Двореца";			30						
8	Допълнително залесяване в активната туристическа зона.			100						
9	Поддържане на чистотата в гр. Балчик	2005-2013	община, СИП	300						
10	Поддържане на чистотата в с. Кранево	2005-2013	община, СИП	60						
11	Доставка и монтаж на съдове за смет /кошчета/ по алея Дамба, подхода към Двореца и с. Кранево	2006	община	10						
	<i>Мярка 3. Инвестиционен маркетинг за привличане на инвеститори в "хотели с девет звезди"</i>	2005-2013	община, СИП	100						
	<i>Мярка 4. Подобряване на безопасността, общественя ред и сигурността</i>	2005-2013	община	180						
1	Съфинансиране издръжката на Пожарна в кк Албена за обслужване на с. Кранево, с. Оброчище, с. Църква и с. Рогачево		община, СИП	30						
2	Поддържане на пропускателен режим по алея Дамба и охраняем паркинг "Нов плаж" гр. Балчик		община	30						
3	Поддържане обход и подвижен автопатрул в с. Кранево		община	30						
4	Проектиране и монтаж на информационно табло и указател на Покрит пазар гр. Балчик		община	50						
5	Поетапно инвестиционно проектиране на Парк "Ехо", включващо геоложки проучвания, геодезия, вертикална планировка и проектиране Паркинг и спортни площадки		община	30						
6	Обособяване на парко-места по ул. "Приморска"		община	10						
	ПРИОРИТЕТ 2: СЪЗДАВАНЕ НА ВИСОКОПРОДУКТИВНА И ЕКОЛОГИЧНО ЧИСТА ИНДУСТРИЯ, ЩАДЯЩА БОГАТИТЕ ПРИРОДНИ РЕСУРСИ			19190						

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране				Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства	
	Мярка 1. Създаване на условия за развитие / внасяне на високотехнологични производства	2005-2013		4850	0	0	0	0	
1	Определяне на потенциални инвеститори в сегменти от производства, към развитието на които общината ще се ориентира, в т.ч. развитие на фармацевтична промишленост	2005-2006	община, бизнес	50					За целта следва да бъде извършено предварително инвестиционно проучване
2	Привличане и насърчаване на инвестиции за изграждане и развитие на технологични производства	2005-2007	община, бизнес	300					
3	Създаване на малък Високотехнологичен парк в гр.Балчик, отреждане на терен и изграждане на високотехнологичен парк за настаняване на производствата	2007-2008	община, бизнес	4000					
4	Маркетингане на условията на общината за привличане на инвеститори	2005-2013	община	100					
5	Изграждане на “научен сектор” в области, свързани с развитието на високотехнологичните производства	2009-2010	община, бизнес	300					
6	Насърчаване развитието на публично-частното партньорство при развитието и трансфера на нови технологии	постоянен	община, бизнес, НПО	100					
	Мярка 2. Развитие на морска индустрия	2005-2013	община, бизнес, НПО	7200	0	0	0	0	
1	Разширяване дейността на пристанището чрез отдаване на концесия и по-тясно обвързване на неговата дейност с производствената специализация на района (преди всичко изнасяне на земеделска продукция)	постоянен	община, бизнес	2000					
2	Подкрепа на развитието на аквакултури и рибарството	2006-2013	община, бизнес	200					
3	Изграждане на мощности, свързани с морските дейности, в т.ч. оборудване на морски съдове и подкрепа на рибарството	постоянен	община, бизнес	3000					
4	Развитие на дейности и услуги, подкрепящи морския бизнес, в т.ч. изграждане на школа по морски спортове, морско образование и др	2007-2010	община, бизнес, НПО	2000					
	Мярка 3. Развитие на преработваща промишленост и преди всичко – хранително-вкусова промишленост	2005-2013	община, бизнес, НПО	3350	0	0	0	0	
1	Анализ на нуждите на пазара и съпоставянето му с местните ресурси и потенциални възможности;	2006-2007	община, бизнес, НПО	50					
2	Създаване на местни браншови организации и сдружения, които да защитават интересите на местните производители	2006-2008	община, бизнес, НПО	200					
3	Създаване на модерен индустриален парк в района на с.Сенокос, който да събира и преработва голяма част от местните ресурси	2007-2009	община, бизнес, НПО	3000					
4	Организационни и институционални предпоставки за включване към регионални клъстери на храни в региона.	2008-2010	община, бизнес, НПО	100					
	Мярка 4. Участие в регионални клъстери и бизнес мрежи	2006-2013	община, бизнес, НПО	2000	0	0	0	0	
1	Изграждане на клъстер “Туризмъ”	2006-2010	община, бизнес, НПО	600					
2	Развитие или включване в регионален клъстер “морска индустрия”	2006-2010	община, бизнес, НПО	400					
3	Развитие или включване в регионален клъстер “Храни“	2007-2009	община, бизнес, НПО	500					

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране				Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства	
4	Развитие или включване в регионален клъстер "Високи технологии"	2008-2013	община, бизнес, НПО	500					
	Мярка 5. Развитие на подходяща бизнес и информационна инфраструктура		община, бизнес, НПО	1790	0	0	0	0	
1	Разработване на програма за изграждане на бизнес и информационна инфраструктура, като общ чадър за обслужване на бизнеса, туристите и гражданите на общината	2005-2007	община, бизнес	200					
2	Изграждане на местен агробизнесцентър	2006-2008	община, бизнес	390					
3	Изграждане на местен бизнесцентър	2006-2009	община, бизнес, НПО	300					
4	Доизграждане на инфраструктурата на информационното общество	2007-2010	община, бизнес, НПО	700					
5	Развитие и предоставяне от общинска администрация на он-лайн услуги на бизнеса и населението	постоянен	община	200					
ПРИОРИТЕТ 3: РАЗВИТИЕ НА БАЛАНСИРАН АГРАРЕН СЕКТОР, ИНТЕГРИРАН С ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВА ИНДУСТРИЯ И ТУРИЗЪМ				33270					
Специфична цел 1: Оптимално използване на природните ресурси				16870					
	Мярка 1. Развитие на модерно животновъдство	2005-2013		2310	0	0	0	0	
1	Изготвяне на бизнес планове и проекти за създаване на модерни ферми	2005-2006	община, фермери	110					
2	Осигуряване на компетентна информация за подходящи породи, изисквания за качество, пазарни конюнктури	постоянен	община, държава	100					
3	Административна подкрепа в изготвяне и реализация на инвестиционните проекти	постоянен	община, държава	100					
4	Изготвяне на устройствени проекти и осигуряване на базова инфраструктура	2006-2008	община	2000					
	Мярка 2. Подмяна и увеличаване на трайните насаждения (лозя, овоцни градини)	2005-2013		10125	0	0	0	0	
1	Максимално оползотворяване на възможностите на САПАРД	2005-2006	фермери и производители	10000					
2	Консултантска помощ по изготвяне на проекти за кандидатстване	2005-2013	община, държава	55					
3	Съдействие за комасация на необходимата земя	2005-2013	община, бизнес	35					
4	Маркетингане на възможностите за привличане на инвеститори	2005-2013	община, бизнес	35					
	Мярка 3. Възстановяване на поливното земеделие	2005-2013	община, СИП	3545	0	0	0	0	
1	Инициране на публичен проект за обновяване и разширяване на напоителните полета и съоръжения;	2007-2009	община, СИП	3000					
2	Информационна, методическа и организационна помощ за създаване на сдружения за напояване;	2005-2007	община, държава	35					
3	Осигуряване на достъп до научно-приложните разработки за оптимизиране на напояването (информационно-съветваща система);	2006-2013	община, СИП	300					

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране					Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства		
4	Актуализиране и картиране на микрорайоните, подходящи за поливно земеделие.	2005-2008	община, държава	210						
	Мярка 4. Екологизация на земеделието	2005-2013	община, СИП	450	0	0	0	0		
1	Разпространение на информация за изискванията и предимствата на биологичното земеделие;	постоянен	община, държава	150						
2	Организационна помощ за сертифициране и регистрация на биологични ферми;	постоянен	община, държава	100						
3	Организиране на базари за продукти от биологични ферми.	постоянен	община	200						
	Мярка 5. Подобряване на достъпа до земеделските стопанства и естетизиране на ландшафта	2005-2013	община, СИП	320						
1	Изграждане, отводняване и стабилизиране на селскостопански пътища;	2007-2010	община	220						
2	Устройване на полски чешми, крайпътни залесявания, заслони, места за почивка.	2006-2013	община, държава	100						
	Мярка 6. Изготвяне/актуализация на земеустройствени проекти и схема за райониране на културите	2006-2007	община, СИП	120						
Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на човешките ресурси в аграрния сектор				4400						
	Мярка 1. Осигуряване на масов достъп до актуална информация и повишаване на научното обслужване в аграрния сектор	2006-2013	община, СИП	500						
	Мярка 2. Укрепване на съществуващите и създаване на нови браншови организации на производители (зърнопроизводители, животновъди, овощари, пчелари.)	2007-2009	община, СИП	400						
	Мярка 3. Подкрепа на млади фермери		община, СИП	2000						
	Мярка 4. Подкрепа на натурални и полу-пазарни стопанства за превръщането им в пазарно-ориентирани		община, СИП	1500						
Специфична цел 3: Подобряване на качеството и маркетинга на земеделските продукти				2500						
	Мярка 1. Подпомагане на фермерите да се приспособят към нарастващите изисквания на стандартите на ЕС	2007-2010	община, държава	2000						
	Мярка 2. Изграждане на сезонно земеделско тържище и борса	2006-2008	община, бизнес	500						
1	Инфраструктурно съоръжена площадка	2006	община, бизнес	1200						
2	Мобилни павилиони (фургонен тип)	2006	община, бизнес	400						
3	Коопериране със стационарните борси във Варна и Добрич	2006-2007	община, бизнес	100						
Специфична цел 4: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селските райони				3100						
	Мярка 1. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микро-предприятия (сувенири, екобрикети, пакетиране на храни)	2006-2010	община, СИП	2100						

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране				Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства	
	<u>Мярка 2.</u> Подпомагане на частни стопани в адаптиране на къщите си за приемане на гости-туристи	2006-2010	община, СИП	1000					
	Специфична цел 5: Присъединяване към регионален клъстер "Добрички храни"			4400					
	<u>Мярка 1.</u> Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция	2006-2010	община, СИП	50					
	<u>Мярка 2.</u> Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорства	2006-2010	община, СИП	100					
	<u>Мярка 3.</u> Оползотворяване на държавните целеви фондове за институционално изграждане на клъстери	2006-2010	община, СИП	4000					
	<u>Мярка 4.</u> Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращи фирми в сектора	2006-2010	община, СИП	200					
	<u>Мярка 5.</u> Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към клъстер "храни"	2006-2010	община, СИП	50					
	Специфична цел 6: Развитие на алтернативен туризъм			2000					
	<i>Тази цел е включена в първия Приоритет; тук се залага отново, но от позициите на стремежа към интегриран аграрен сектор</i>								
	ПРИОРИТЕТ 4. ИЗГРАЖДАНЕ НА КАЧЕСТВЕНА ЖИЗНЕНА СРЕДА С МОДЕРНИ ИНФРАСТРУКТУРИ И СЪХРАНЕНА ПРИРОДНА СРЕДА			97400					
	Специфична цел 1: Доизграждане и модернизирание на техническата инфраструктура в активната туристическа зона			56350					
	<u>Мярка 1.</u> Изграждане на нова, подмяна и реконструкция на съществуваща водоснабдителна инфраструктура	2005-2013	община, държава	8700					
1	Изграждане на водоснабдителна мрежа за ново-отредените терени за строителство по крайбрежната зона	2005-2013	община	700					
2	Ремонт и реконструкция на водоснабдителната мрежа в гр. Балчик	2005-2013	община, държава	2300					
3	Доизграждане на водоснабдителната мрежа в с. Кранево	2005-2013	община	1700					
4	Завършване на водоем за питейна вода с обем 5 000 м3 при ПС Царичино	2005-2013	община, държава	4000					
	<u>Мярка 2.</u> Доизграждане на канализационната инфраструктура в крайбрежната зона	2005-2013	община, държава	20100					
1	Доизграждане на канализацията в гр. Балчик	2005-2010	община	3700					
2	Доизграждане на канализацията в с. Кранево	2007-2009	община	1400					
3	Изграждане на нова ПСОВ и довеждащ колектор в гр. Балчик	2007-2010	община, държава	12000					
4	Изграждане на канализационни мрежи и съоръжения за всички вилни зони по крайбрежието	2007-2011	община	3000					
	<u>Мярка 3.</u> Предотвратяване и ограничаване на свлачищните процеси	2005-2008	община, държава	9100					

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране				Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства	
1	Завършване укрепването на "Източно дърво", гр. Балчик (върху него ще се положи довеждащия колектор от новия град до ПСОВ)	2006-2007	община	900					
2	Укрепване свлачище "Западно дърво", гр. Балчик	2005-2006	община	700					
3	Укрепване свлачище "Циганско дърво", гр. Балчик	2006-2007	община	1500					
4	Довършване на брегозащитното съоръжение "Дамба"(свързващо гр. Балчик с к.к.Албена)	2007-2008	община, държава	6000					
	Мярка 4. Ремонт и реконструкция на общинската пътна мрежа	2005-2013	община	7000					
1	Доизграждане, ремонт и поддържане на местната пътна мрежа, обслужваща вилните зони	2007-2009	община	4000					
2	Поддържане добро експлоатационно състояние на пътища, водещи до интересни обекти за посещение	постоянен	община	3000					
	Мярка 5. Разширяване и поддържане на техническите параметри на електроенергийната мрежа	2007-2010	община, държава	7450					
1	Изграждане на възлови станции 20/20 кв - в.с."Кранево 2" и в.с. "Рогачево"	2007-2010	община, държава	3000					
2	Изграждане на нови трансформаторни постове (мачтов тип) за вилните зони "Белите скали", "Сборно място", "Изгрев", "Момчил" и присъединяването им към мрежата средно напрежение (СН)	2007-2010	община, държава	160					
3	Изграждане на нови трансформаторни постове в гр. Балчик и селата Кранево и Рогачево	2007-2010	община, държава	290					
4	Реконструкция на мрежата ниско напрежение (НН) за отделните квартали на Балчик и вилните зони, а също и за селата Кранево и Рогачево.	2007-2010	община, държава	4000					
	Мярка 6. Усъвършенстване и развитие на съобщителната инфраструктура	2007-2010	СИП, община	4000					
1	Продължаване процеса на модернизация на телекомуникационната мрежа и разширяване предлаганено на съвременни съобщителни услуги	2006-2009	СИП, община	2000				50	
2	Увеличаване на броя на обществените места за достъп до информационни и комуникационни технологии и Интернет /телецентрове/	2007-2013	СИП, община	1000					
3	Доизграждане и развитие на GSM мрежата	2006-2008	СИП, община	1000					
	Специфична цел 2. Доизграждане и развитие на техническата инфраструктура, стимулираща балансирано териториално развитие на общината			26250					
	Мярка 1. Оптимално усвояване потенциала на добре развитата транспортна инфраструктура за перспективното развитие на общината	2007-2013	община, СИП, държава	9000					

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (хил.лв)	Източници на финансиране					Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства		
1	Обновяване на пристанище Балчик и разширяване на дейността му (след отдаването му на концесия)	2007-2009	община, СИП	2000						
2	Подобряване параметрите на републиканската пътна мрежа	2007-2008	държава	3000						
3	Поддържане в добро експлоатационно състояние на общинската пътна мрежа, обслужваща отделните населени места в общината	2007-2013	община	4000						
	Мярка 2. Доизграждане и реконструкция на амортизираната водопроводна мрежа в общината	2007-2013	община	5900						
1	Изграждане на водопроводи за допълнително водоснабдяване на села от общината	2007-2009	община	3000						
2	Подмяна на амортизирани мрежи и съоръжения на водопроводната мрежа	2008-2009	община	2000						
3	Проучване и изграждане на допълнителни водоизточници	2007-2013	община	900						
	Мярка 3. Доизграждане на канализационната инфраструктура в общината	2007-2013	община	10200						
1	Изграждане канализация в с.Оброчище		община	1200						
2	Изграждане канализация в с.Рогачево		община	900						
3	Изграждане на канализационен колектор с.Рогачево и с.Оброчище до ПСОВ "Албена"	2007-2013	община	2100						
4	Изграждане канализация в населени места с население над 500 жители.	2007-2013	община	6000						
	Мярка 4. Повишаване на енергийната ефективност и поддържане техническите параметри на електроенергийната мрежа	2005-2013	община, СИП	550						
1	Разработване на програма за енергийна ефективност с проекти за саниране на обществени сгради, повишаване ефективността на уличното осветление и др.	2006	община, СИП	100						
2	Разработване на програма за използване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)	2006-2007	община, СИП	50						
3	Поддържане на електроразпределителната мрежа СН в общината	2005-2013	община, СИП	300						
4	Ремонт и реконструкция на електроснабдителната мрежа НН в селата	2006-2008	община, СИП	100						
	Мярка 5. Доизграждане и развитие на съобщителната инфраструктура	2005-2013	община, СИП	600						
1	Подобряване на телекомуникационното обслужване в малките населени места на основата на нови цифрови телефонни централи;	2006-2008	община, СИП	400						
2	Осигуряване на далекосъобщителни услуги в икономически изостаналите райони на общината;	2006-2008	община, СИП	200						
	Специфична цел 3. Трайно подобряване на екологичното състояние на общината			14800						

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране				Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства	
	<u>Мярка 1. Екологичен мониторинг - изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата</u>	2005-2013	община, СИП	120					
	<u>Мярка 2. Твърди отпадъци – премахване на нерегламентираните сметища, организиране на събирането, депонирането и третирането на твърдите отпадъци</u>	2005-2013	община, СИП	10180					
1	Изработване и приемане на общинска програма за управление на твърдите отпадъци, в т.ч. битови и строителни	2006	община, СИП	20					
2	Изграждане на регионално депо за ТБО за общините Каварна, Балчик и Шабла	2007-2009	община, СИП	7000					
3	Регламентиране на депа за строителни отпадъци	2006	община, СИП	30					
4	Изграждане на площадки за компостиране на биоразградими отпадъци	2006	община, СИП	150					
5	Поетапно въвеждане на организирано сметосъбиране и сметоизвозване за всички населени места в общината	2006-2009	община, СИП	200					
6	Въвеждане на система за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци	2006-2008	община, СИП	2000					
7	Премахване на нерегламентираните сметища и рекултивация на нарушени терени	2005-2006	община, СИП	300					
8	Засилване на контрола и недопускане на повторно замърсяване на почистени територии	2005-2013	община, СИП	80					
9	Закупуване на допълнителна техника за събиране и извозване на ТБО, както и на специализирани съдове за отпадъци	2006	община, СИП	400					
	<u>Мярка 3. Екологични проекти по донорски фондове</u>	2005-2013	община, СИП	3000					
	<u>Мярка 4. Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии</u>	2005-2013	община, СИП	1000					
	<u>Мярка 5. Екологично поведение на населението и туристите (образователни, обучителни и информационни програми за повишаване на екологичната култура)</u>	2005-2013	община, СИП	500					
	ПРИОРИТЕТ 5. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И СОЦИАЛНО СЪБЛИЖАВАНЕ			19310					
	Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция			5010					
1	Информирание на работодателите и безработните лица за политиката по заетостта, регламентирана в Националния план за действие по заетостта;	2005-2013	община, СИП	30					
2	Усъвършенстване на системата за работа с работодателите, с цел максималното им обхващане и насърчаване за използване на предлаганите от ДБТ услуги по заетостта, съобразно ситуацията на пазара на труда;	2005-2013	община, СИП	60					

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (хил.лв)	Източници на финансиране					Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства		
3	Успешно прилагане на новия процесен модел в дейността на ДБТ, с цел повишаване качеството на обслужване както на търсещите работа лица, така и на работодателите;	2005-2013	община, СИП	60						
4	Усвояване на нови техники и методики за работа, насочени към всеобхватно и качествено обслужване на търсещите работа лица;	2005-2013	община, СИП	100						
5	Изграждане на информационна система за търсената от инвеститорите работна сила и съответно предлаганите специалисти;	2005-2013	община, СИП	100						
6	Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси;	2005-2013	община, СИП	500						
7	Помощ за индивиди за самонаемане;	2005-2013	община, СИП	200						
8	Подкрепа за професионално обучение на предприемачи и самонаети;	2005-2013	община, СИП	100						
9	Адаптиране на съществуващата и създаване на нова образователно-квалификационна инфраструктура с много-целево предназначение;	2005-2013	община, СИП	2000						
10	Създаване на работни места в секторите с растеж;	2005-2013	община, СИП	1000						
11	Даване на шанс за младите хора;	2005-2013	община, СИП	100						
12	Действия за увеличаване устойчивото участие на жените в пазара на труда;	2005-2013	община, СИП	50						
13	Действия за засилване на социалната интеграция на хората в неравностойно положение, в т.ч. хората, изложени на социално изключване, малцинствата и хората с увреждания;	2005-2013	община, СИП	300						
14	Модернизация на системите за социална защита, така, че да стимулират поддържането на заетостта;	2005-2013	община, СИП	100						
15	Действия за подобряване на социалната подкрепа и социалните услуги;	2005-2013	община, СИП	200						
16	Програми за подкрепа на диалога между публичните и частни органи свързани със заетостта	2005-2013	община, СИП	60						
17	Развиване на връзки между социалните и икономическите партньори и мониторинг на нуждите на пазара на труда.	2005-2013	община, СИП	50						
Специфична цел 2: Повишаване на качеството на човешкия капитал				2010						
1	Обновяване на сградния фонд и оборудването на училищата;	2005-2013	община, СИП	900						
2	Ремонт на детска градина в с.Оброчище	2005	община	350	70	280				СИФ
3	Своевременно реструктуриране (закриване) и рязко намаляване на слетите паралелки;	2005-2013	община, СИП	100						
4	Интеграция на децата от етническите малцинства;	2005-2013	община, СИП	100						
5	Мотивиране а учителите за възискателност и качествен учебен процес;	2005-2013	община, СИП	200						

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (хил.лв)	Източници на финансиране				Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства	
6	Включване на информационните и комуникационните технологии в училищата;	2005-2013	община, СИП	300					
7	Развиване на връзки между социалните и икономическите партньори и мониторинг на нуждите на пазара на труда.	2005-2013	община, СИП	60					
Специфична цел 3: Подобряване на здравните услуги и свободния достъп до тях				1560					
1	Провеждане на общинска политика за намаляване броя на здравно неосигурените лица, особено в селата;	2005-2013	община, СИП	200					
2	Създаване на условия за привличане на медицински специалисти в непривлекателни селски райони на общината;	2005-2013	община, СИП	300					
3	Подобряване на координацията между лечебните заведения;	2005-2013	община, СИП	60					
4	Участие в международни проекти и здравни мрежи.	2005-2013	община, СИП	1000					
Специфична цел 4: Развитие на културата, спорта и младежките дейности				8170					
Мярка 1. Развитие на културата, опазването и експонирането на културно-историческото наследство		2005-2013	община, СИП	5200					
1	Осигуряване на инвестиции за обновяване на културните институции;	2005-2013	община, СИП	3000					
2	Опазване, експониране и социализиране на културно-историческото наследство;	2005-2013	община, СИП	2000					
3	Насърчаване на предприемачеството в сферата на културата, обвързване с културен туризъм;	2005-2013	община, СИП	100					
4	Създаване на партньорства между общинската власт, културните институции, неправителствения сектор и бизнеса за насърчаване на художественото творчество и обогатяване на културния календар на общината	2005-2013	община, СИП	100					
Мярка 2. Подкрепа на младежките дейности		2005-2013	община, СИП	1500					
1	Изграждане на Общински детски комплекс	2005-2013	община, СИП	1500					
Мярка 3. Подкрепа на спортните клубове и дейности		2005-2013	община, СИП	1470					
1	Създаване на условия за развитие на младите хора и защита на децата;	2005-2013	община, СИП	200					
2	Модернизация на спортните бази в общината;	2005-2013	община, СИП	900					
3	Подобряване на качеството на съществуващата и разширяване на училищната спортна база; осигуряване на пълноценното ѝ използване и опазване;	2005-2013	община, СИП	270					
4	Осигуряване на достъп до спортните бази за хора с увреждания;	2005-2013	община, СИП	70					
5	Публично-частно партньорство при ползване на спортните обекти.	2005-2013	община, СИП	30					
Специфична цел 5: Развитие на социалните услуги и интеграция на уязвимите групи				2560					
Мярка 1. Развитие на социалните услуги		2005-2013	община, СИП	2240					
1	Изграждане на дом за стари хора и инвалиди;	2005-2013	община, СИП	1900					

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (хил.лв)	Източници на финансиране				Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства	
2	Ремонт и модернизация на средата и условията в социалните заведения;	2005-2013	община, СИП	300					
3	Активно включване на неправителствения сектор в разширяване и подобряване на социалните услуги	2005-2013	община, СИП	40					
	Мярка 2. Интеграция на уязвимите групи	2005-2013	община, СИП	320					
1	Насърчаване достъпа на уязвимите групи до образование и мотивиране за активно поведение на трудовия пазар;	2005-2013	община, СИП	120					
2	Подобряване достъпа на хора с увреждания до обществени места, сгради, транспорт, обществена информация;	2005-2013	община, СИП	200					
ПРИОРИТЕТ 6: УКРЕПВАНЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ОБЩИНАТА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ПРОЦЕСА НА ПРОГРАМИРАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА РАЗВИТИЕТО				4820					
	Мярка 1. Подобряване на местното самоуправление и предоставяните услуги от местната администрация		община	2980					
1	Въвеждане на съвременни информационни продукти за обслужване на населението и бизнеса, базирани на технологията "Електронна община" с три компонента: Население-Администрация; Бизнес - Администрация; Администрация-Администрация	2006-2007	община	220					
2	Въвеждане на обслужване "на едно гише"	2006	община	200					
3	Развитие на нови подходи и умения в местната администрация за насърчаване и насочване на местното развитие	постоянен	община	100					
4	Обучение на местната администрация за работа с нови информационно-комуникационни технологии	постоянен	община, държава	100					
5	Развитие на контактите и активна международна дейност с институциите на ЕС и страните-членки на общността за изучаване на техния опит и усвояване на добри практики по основните направления на развитие	постоянен	община	60					
6	Създаване на капацитет в общинската администрация за самостоятелно определяне на местните данъци и такси и оптимизиране на приходите в общинския бюджет	постоянен	община	100					
7	Създаване и определяне на трайни законови собствени приходоизточници	постоянен	община	60					
8	По-ефективно управление на общинската собственост	постоянен	община	100					
9	Въвеждане на преференции за насърчаване на инвестиционната дейност и развитието на малкия и среден бизнес в община Балчик чрез местните данъци и такси, развитие на инфраструктурата и решаване на приоритетни социални и икономически проблеми и проекти	постоянен	община	2000					

по р	Мерки/програми, Проекти	Срок	Отговорна институция/партньори	Необходими средства (мл.лв)	Източници на финансиране				Забележка
					Община	Държава	Фондове ЕС, друга помощ	Частни средства	
10	Активно участие на Община Балчик в програмата за побратимяване на ЕС за подготовка на специалисти и създаване на трайни ползотворни връзки между икономическите субекти на територията на Балчик и градовете-побратими	постоянен	община	40					за развитието на социалните дейности, устойчивото развитие, както и в областта на културата, туризма, спорта и др.
	Мярка 2. Подпомагане изграждането на партньорства за развитие	2005-2013	община, НПО, бизнес	540					
1	Ефективно взаимодействие и партньорство между общинската администрация и държавните структури по решаването на значими и актуални обществени проблеми	2007-2013	община	30					Разработване на проект от общината
2	Развитие на публично-частни партньорства за осъществяване дейностите по плана за развитие на общината и повишаване на възможностите за усвояване на средства от фондовете на ЕС	2007-2013	община, НПО, бизнес	60					
3	Обучение на местните партньори за разработване, финансиране и управление на съвместни проекти и прилагане на интегрирани програми за развитие.	постоянен	община	100					
4	Изграждане на дискуссионни форуми като съвети по партньорство между общината и съответните браншови партньори, в т.ч. туристически бизнес, агробизнес, промишленост и др.	постоянен	община, бизнес, НПО	50					
5	Стимулиране създаване на мрежи от неправителствени организации от различни сектори на обществения и социално-икономически живот и подпомагане на тяхната дейност	постоянен	община, бизнес, НПО	100					
6	Стимулиране развитието на междуобщинско коопериране и работа по съвместни проекти, в т.ч. изграждане на регионални клъстери.	постоянен	община, бизнес, НПО, държава	200					
	Мярка 3. Укрепване на капацитета и подобряване на координацията за управление на средствата от Структурните фондове на ЕС на местно ниво	2005-2013	община, бизнес	1300	0	0	0	0	
1	Промени в структурата на общинската администрация, обезпечавачи функционално-организационното изпълнение на задачите, свързани с повишаване на административния и програмен капацитет	2005-2007	община	300					
2	Подобряване на координацията и взаимодействието за прилагане на регионалната политика и прилагането на програмите за регионално развитие.	постоянен	община, НПО	200					
3	Техническа помощ за подготовка на проекти	постоянен	община, държава, НПО	200					
4	Обучение и развитие на уменията за управление на проекти, оперативен мониторинг	постоянен	община, НПО	300					

Приложение 2**ПРИОРИТЕТИ НА СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2007-2013 Г.**

Европейски фонд за регионално развитие Финансирани основни приоритети и мерки за периода 2007-2013		
Конвергенция/Сближаване	Регионална конкурентоспособност и заетост	Европейско териториално сътрудничество
<p>Изследвания, технологии и развитие, иновации и предприемачество</p> <p>Информационно общество</p> <p>Околна среда</p> <p>Предпазване от рискове</p> <p>Туризм</p> <p>Транспорт: трансевропейски мрежи и чист градски транспорт</p> <p>Енергия, вкл. трансевропейски мрежи</p> <p>Образование</p> <p>Здравеопазване</p> <p>Директни помощи за инвестиции в МСП</p> <p>Регионите с БВП под 75% от средното за Общността имат право на достъп до тази цел</p>	<p>Иновации и икономика на знанията</p> <p>Капацитет за изследвания, технологии и развитие, и иновации</p> <p>Иновации в МСП</p> <p>Предприемачество</p> <p>финансови инструменти и инкубаторни възможности</p> <p>Околна среда и предпазване от рискове</p> <p>Достъп извън основните градски центрове до транспортни и телекомуникационни услуги от общ икономически интерес</p> <p>Всички региони от ЕС, които нямат право на достъп до цел "Конвергенция", отговарят на условията по тази цел</p>	<p>Трансгранични социално-икономически дейности</p> <p>Транснационално сътрудничество</p> <p>Работа в мрежа и обмен на опит между регионалните и местните власти</p>

Европейски фонд за регионално развитие Финансирани основни приоритети и мерки за периода 2007-2013 по специфични райони		
Селски райони	Райони с природни препятствия	Градско измерение
<p>Инфраструктура</p> <p>Телекомуникационни мрежи и услуги</p> <p>Развитие на нови дейности, извън аграрни и рибния сектор</p> <p>Засилване на връзките между градските и селските райони</p> <p>Развитие на туризма и услугите в селата</p>	<p>Достъпност</p> <p>Икономически дейности, свързани с културното наследство</p> <p>Устойчиво използване на природните ресурси</p> <p>Туризм</p>	<p>Възстановяване на физическата среда</p> <p>Преустройство на нарушени терени</p> <p>Развитие на историческото и културното наследство с мерки за насърчаване на предприемачество на местно ниво</p>

Финансирани приоритети и мерки по европейски фондове – избираеми за периода 2007-2013 г.

Европейски социален фонд (ESF)	Фонд “Сближаване”	Селско развитие
<p>Адаптабилност на работниците</p> <p>Достъп на търсещите работа до заетост и предпазване от безработица</p> <p>В районите по цел “Конвергенция”, Европейския социален фонд се намесва с цел:</p> <p>Разширяване на инвестициите в човешкия капитал</p> <p>Засилване на институционалния капацитет на публичните администрации в следните области:</p> <ul style="list-style-type: none"> - икономика - заетост - социална сфера - околна среда - законова рамка <p>Приоритетната ос, свързана с транснационалното сътрудничество, трябва да бъде включена в оперативна програма.</p>	<p>Трансевропейски транспортни мрежи</p> <p>Опазване на околната среда</p> <p>Устойчиво развитие</p> <ul style="list-style-type: none"> -Енергийна ефективност -Възобновяема енергия -Транспорт <p><u>Заб.</u>: Това засяга държавите членки с БВП под 90% от средното за Общността</p>	<p>Подобряване на конкурентоспособността в селското и горското стопанство</p> <p>Мениджмънт на земите:</p> <ul style="list-style-type: none"> Устойчиво използване на земеделските земи Устойчиво използване на горските земи <p>Диверсификация на селската икономика и качеството на живот в селските райони</p> <p>Подходът Лидер</p>

Изследвания, технологии и развитие 2007-2013

7-ата Рамкова програма за изследвания, технологии и развитие трябва да бъде фокусирана върху следните 6 приоритета:

1. Създаване на европейски центрове of excellence чрез сътрудничество между лаборатории
2. Лансиране на европейски технологични инициативи
3. Стимулиране творчеството на фундаменталните изследвания чрез конкуренция между екипите на европейско ниво
4. Придаване на повече привлекателност на Европа за най-добрите изследователи
5. Развитие на изследователската инфраструктура в европейски интерес
6. Подобряване на координацията на националните изследователски програми.

Образование и обучение 2007-2013

Новата програма се подразделя в 4 оси:

- Комениус (Comenius): Участие на учениците от ЕС в общи дейности
- Еразмус (Erasmus): Възможност за получаване на висше образование в чужбина
- Леонардо да Винчи (Leonardo da Vinci): Обучения в предприятия и обучителни центрове в друга европейска страна
- Грунтвиг (Grundtvig): действия, свързани с мобилност

Култура 2007

Програмата възнамерява да засили:

- мобилността на работниците
- транснационалното движение на работници и културно-художествени произведения
- межкултурен диалог

<p>РАСЕ 2006-2010</p> <p>Програма на Общността за подпомагане на предприемачеството и конкурентоспособността на предприятията</p>	<p>Предложението на Европейската комисия е структурирано около 4 основни цели, подразделени на 18 действия.</p> <p>4-те основни цели са:</p> <ul style="list-style-type: none"> ускоряване адаптирането на индустрията към структурните промени; насърчаване създаването на среда, благоприятна за инициативи и за развитие на предприятията, особено на малките и средните предприятия; насърчаване създаването на среда, благоприятна за сътрудничество между предприятията; засилване на по-добрата експлоатация на потенциала на политиките за иновационно, изследователско и технологично развитие. <p>18-те действия са:</p> <p>Насърчаване и засилване на интеграцията на информационните и</p>
--	---

	<p>комуникационните технологии в бизнес стратегиите</p> <p>Насърчаване на корпоративната социална отговорност и устойчивото производство</p> <p>Засилване на конкурентоспособността на предприятията и адаптирането им към промените в специфични сектори</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Насърчаване на предприемаческия дух 5. Подпомагане поемането на риск от страна на предприемачите 6. Съвръзване на предприятия с цел растеж и конкурентоспособност 7. Насърчаване достъпа до финанси за предприятия, особено за МСП <p>Създаване на благоприятна за предприятия регулаторна и административна рамка на национално ниво</p> <p>Засилване на ТГС между компании от ЕС</p> <p>Насърчаване и улесняване на международните бизнес връзки за предприятия от ЕС</p> <p>Функциониране на европейските мрежи за подкрепа на бизнеса</p> <p>Засилване на иновациите чрез по-добри знания и по-ефективен мениджмънт на интелектуалната собственост</p> <p>Насърчаване на технологичния трансфер и кластери</p> <p>Насърчаване на организационните и други не-технологични иновации, вкл. и дизайн</p> <p>Анализ и мониторинг за подобряване разбирането на вътрешните фактори за конкурентоспособността и иновативността на предприятията</p> <p>Принос за подобряване качеството на регулаторната рамка на Общността</p> <ol style="list-style-type: none"> 17. Оценка 18. Разпространение
--	---

План за действие в областта на иновациите

Публикуване през април 2004 г. на консултативен документ, фокусиран върху следните 6 цели:

- иновиране навсякъде
- поява на иновацията на пазара
- знания навсякъде
- инвестиране в иновацията
- умения за иновации
- ефективно управление на иновациите

Околна среда 2007-2013

Възможности за финансиране чрез следните инструменти:

- LIFE – Демонстрационни проекти
- Натура
- Трети страни
- Подпомагане на екологични организации.

План за действие в областта на предприемачеството

Представяне на сайта на Генерална дирекция “Предприятия” на 5 цели и 9 ключови действия:

http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/action_plan.htm

Цели:

- Подхранване на предприемаческия дух
- Насърчаване на повече хора да станат предприемачи
- Съвръзване на предприемачи с цел растеж и конкурентоспособност
- Подобряване на финансовия поток
- Създаване на по-благоприятна за МСП регулаторна и административна рамка

9-те ключови действия са:

1. Предприемачество и младежите,
2. Намалване на риска от провал в бизнеса,
3. Улесняване на трансфера на бизнес дейности,
4. Подобряване на социалната сигурност на нови собственици на малък бизнес,
5. Подпомагане “по мярка” на жените и етническите малцинства,
6. Улесняване сътрудничеството на малкия и средния бизнес на вътрешния пазар; Подкрепа за иновативните кластери,

7. По-голяма справедливост (equity) и по-силен баланс,
8. Вслушване в предложенията на МСП,
9. Намалване сложността с цел справяне с данъчното законодателство.

Услуги от общ интерес

Публикуването на Бялата книга по този въпрос е от юни 2004 г. Тази Бяла книга предлага Комисията:

- да приеме решение за прилагането на чл. 86 от Договора за държавната помощ във вид на компенсация за публична услуга, предоставяна по някои доверени задачи при функционирането на услуги от общ икономически интерес, до юли 2005 г.,
- да приеме общностната рамка за държавната помощ във формата на компенсация за публична услуга, до юли 2005 г.
- да приеме изменение на Директива 80/723/ЕЕС за прозрачността на финансовите връзки между държавите членки и публичните задачи, до юли 2005 г.,
- да доизясни при какви условия компенсациите за публична услуга могат да бъдат държавна помощ по силата на чл. 87 (1), до юли 2005.
- Държавите членки трябва да подпомагат Комисията при прилагането на новата законова рамка и по-конкретно чрез ясно дефиниране на задълженията за публично обслужване и чрез прилагане на прозрачни правила на компенсация.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

Инвестиционни фондове, опериращи в България

Avlar Bioventures Fund 2 (www.avlar.com/evlar_site_in_pro.htm)

Период на действие: 2001-2006

Региони: ЕС(15+10), България, Румъния, ЕАСТ

Проекти, които се финансират от Инвестиционния фонд:

- Здраве, социална сфера, нови технологии, политика на МСП, Иновации, Икономика, Финанси;
- Подкрепа на фирми от сферата на биотехнологиите и здравеопазването (при създаването и в ранен етап на развитие)
Фондът участва до 10 % от рисковия капитал на компанията, с максимум до 3.3 млн. Евро
Годишен бюджет на фонда - 45-75 млн. Евро;
Финансиране на проекта: до 3.3 млн. евро

Baring Private Equity Partners (www.bpep.com/bpep/index.asp)

Региони: ЕС(15+10), България, Румъния, Нови независими държави, Азия

Проекти, които се финансират от Инвестиционния фонд:

- капиталово финансиране за средния предприятия, които планират разширяване;
Фондът ще държи мажоритарен или миноритарен дял
Годишен бюджет - 15 млн. Евро;
финансиране на проекта: между 5 и 10 млн. евро

DBG Eastern European Fund LTD 2 (www.dbgee.com)

Период на действие: 2003-2013

Региони - България, Румъния, Балкани

Проекти, които се финансират от Инвестиционния фонд:

- Услуги, Политика на МСП, Индустрия, Заетост, Икономика, Финанси, Местно развитие
- Капиталово финансиране за периферни компании; насърчаване на инвестициите, насърчаване на производството

Бенефициенти - корпорации, малки и средни фирми

Годишен бюджет - 80 млн. Евро;

финансиране на проекта: между 3 и 12 млн. евро

Black Sea Fund L.P (www.globalfinance.gr)

Региони - България, Румъния, Нови независими държави, Балкани

Проекти, които се финансират от Инвестиционния фонд:

- Услуги, Политика на МСП, Индустрия, Икономика, Финанси
- Капиталово финансиране за компании с потенциал за растеж
- Малки и средни предприятия;

Фондът участва с инвестиция, не по-голяма от 15 % от поверения капитал на всяка една компания

Годишен бюджет - 100 млн. Евро;

Финансиране на проекта: между 2.2 и 10.1 млн.евро

Приложение 4

Основни показатели за мониторинг на Общинския план за развитие

- ✓ Темп на нарастване на приходите от продажби на човек;
- ✓ Повишаване равнището на заетост, мъже, жени (2004 = 100%);
- ✓ Различия в равнището на заетост по населени места ;
- ✓ Повишаване равнището на заетост във високотехнологични сектори (2004 = 100%);
- ✓ Намаляване равнището на безработица, мъже, жени (2004 = 100%);
- ✓ Различия в равнището на безработица по населени места;
- ✓ Повишаване равнището на доходите (2004 = 100%);
- ✓ Ръст на местните и чуждестранни инвестиции “на зелено” и в обновяване/разширяване на съществуващи производства (2004 = 100%);
- ✓ Ръст на реализирания износ (в стойностно изражение) (2004 = 100%);
- ✓ Трайни стандартни параметри на питейната вода (във всички селища);
- ✓ Изградена канализационна мрежа, км, (2004 = 100%);
- ✓ % на трайно премахнати нерегламентирани сметища (2004% = 100%);
- ✓ Подобрени общински пътища в лошо състояние и такива без настилка в км (2004% = 100%);
- ✓ Подобрена улична мрежа в лошо състояние в км (2004 = 100%);
- ✓ Брой стандартни обитавани жилища на 1000 човека (2004 = 100%);
- ✓ Брой жилища без основни благоустройствени елементи (ток, вода, канал) (2004 = 100%);
- ✓ Брой жилища с енергиен сертификат (2004 = 100%);
- ✓ % отпадни води, подложени на първично пречистване;
- ✓ % отпадни води, подложени на вторично пречистване;
- ✓ % на домакинствата с подобрени системи за водоснабдяване;
- ✓ Подобряване ефективността на водоснабдяването (в %);
- ✓ Намаляван на загубите на вода по водопреносната мрежа (в %);
- ✓ Дължина (в километри) на построената / обновена електропреносна / газопроводна мрежа (% от мрежата, която е завършена);
- ✓ Дължина на инсталираната широколентова (оптичен кабел) мрежа (в км);
- ✓ Брой на абонатите на Интернет на 1000 жители;
- ✓ Брой на създадените "онлайн" услуги;
- ✓ Брой на новосъздадените фирми, които предлагат услуги, свързани с информационните технологии (online, електронна търговия и др.);
- ✓ Брой на малките и средни предприятия (собственици – мъже / жени), които получават бизнес услуги;
- ✓ Площ на изградените нови бизнес подкрепящи инфраструктурни обекти;
- ✓ Брой на изградени технопаркове и техно-инкубатори;
- ✓ Размер на инвестициите за развитие на технопаркове и техноинкубатори (% от общите инвестиции);
- ✓ Брой на фирмите, разположени в технопарковете и техно-инкубаторите;
- ✓ Общ размер на инвестициите, привлечени в технопарковете;
- ✓ Брой на фирмите, участващи в регионални кълстери;
- ✓ Създадени нови местни туристически продукти;
- ✓ Създадени нови фирми в областта на туризма;
- ✓ Предоставена площ в туристически обекти (м²);
- ✓ Брой на нови маркетингови инициативи / схеми за промоциране на туристическия бизнес;
- ✓ Брой на създадени/подобрени атракции;
- ✓ Дължина на изградена нова/подобрена техническа инфраструктура в подкрепа на местни туристически продукти;
- ✓ Изградени/модернизирани културни обекти (2004 г.=100%);
- ✓ Брой туристи (2004 г.=100%);
- ✓ Брой на продадените нощувки годишно (след 1 година);
- ✓ Среден брой посетители на ден;
- ✓ Брой на служителите, участващи в програмите за обучение (тип, продължителност);
- ✓ Брой на МСП, получаващи финансова помощ за обучение (мощаб, тип, продължителност);
- ✓ Брой съвместни проекти между работодатели и студенти;
- ✓ Брой нови учебни програми, ориентирани към регионални и местни пазари на труда;
- ✓ Дял на целевото население, участвало в програмите за обучение;
- ✓ Дял на студентите, включени в стажове, практики и други форми за придобиване на практически опит;
- ✓ Процент на настанените на работно място бенефициенти (%);
- ✓ Повишаване на квалификацията на целевото население (%);
- ✓ Брой на компютрите на 100 ученика в училищата;
- ✓ Брой на Интернет места на 100 ученика в училищата;
- ✓ Брой обучителни часове, насочени към ИКТ (часове x обучавани);
- ✓ Брой обучавани ученици в ИКТ съобразно техния профил;

- ✓ Брой, относителен дял и индекси на изменение на броя на лицата, преминали през обучение за предприемачество, усъвършенстване на притежаваната квалификация, обучение за ключови знания и умения;
- ✓ Проведени активни мерки на пазара на труда, в т.ч. за групи в неравностойно положение;
- ✓ Брой осигурени места за квалификации на групи в неравностойно положение;
- ✓ Предприети и организирани квалификационни курсове за групи в неравностойно положение;
- ✓ Предоставени консултации и съвети за групи в новоразкрити работни места;
- ✓ Относителен дял на безработните лица, устроени на работа, от общия брой на лицата от групите в неравностойно положение;
- ✓ Подпомогнати проекти за обновяване на града;
- ✓ Брой преминали общински служители в програми за повишаване на квалификацията;

Легенда

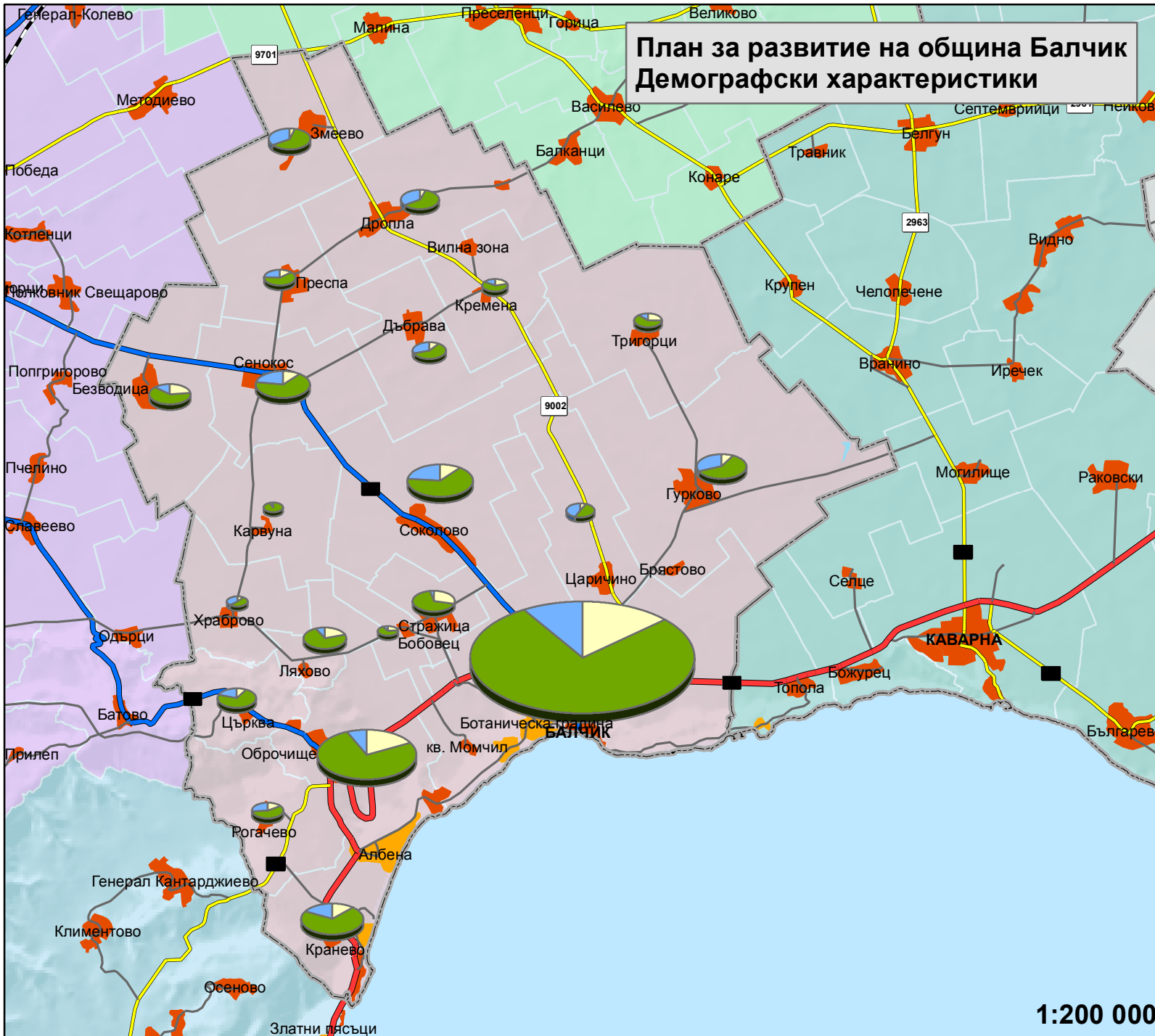
- Общинска граница
- Землищна граница
- Населени места
- Промислени зони
- Курортни зони

Пътна мрежа

- Първи клас
- Втори клас
- Трети клас
- Общинска пътна мрежа

План за развитие на община Балчик

Демографски характеристики

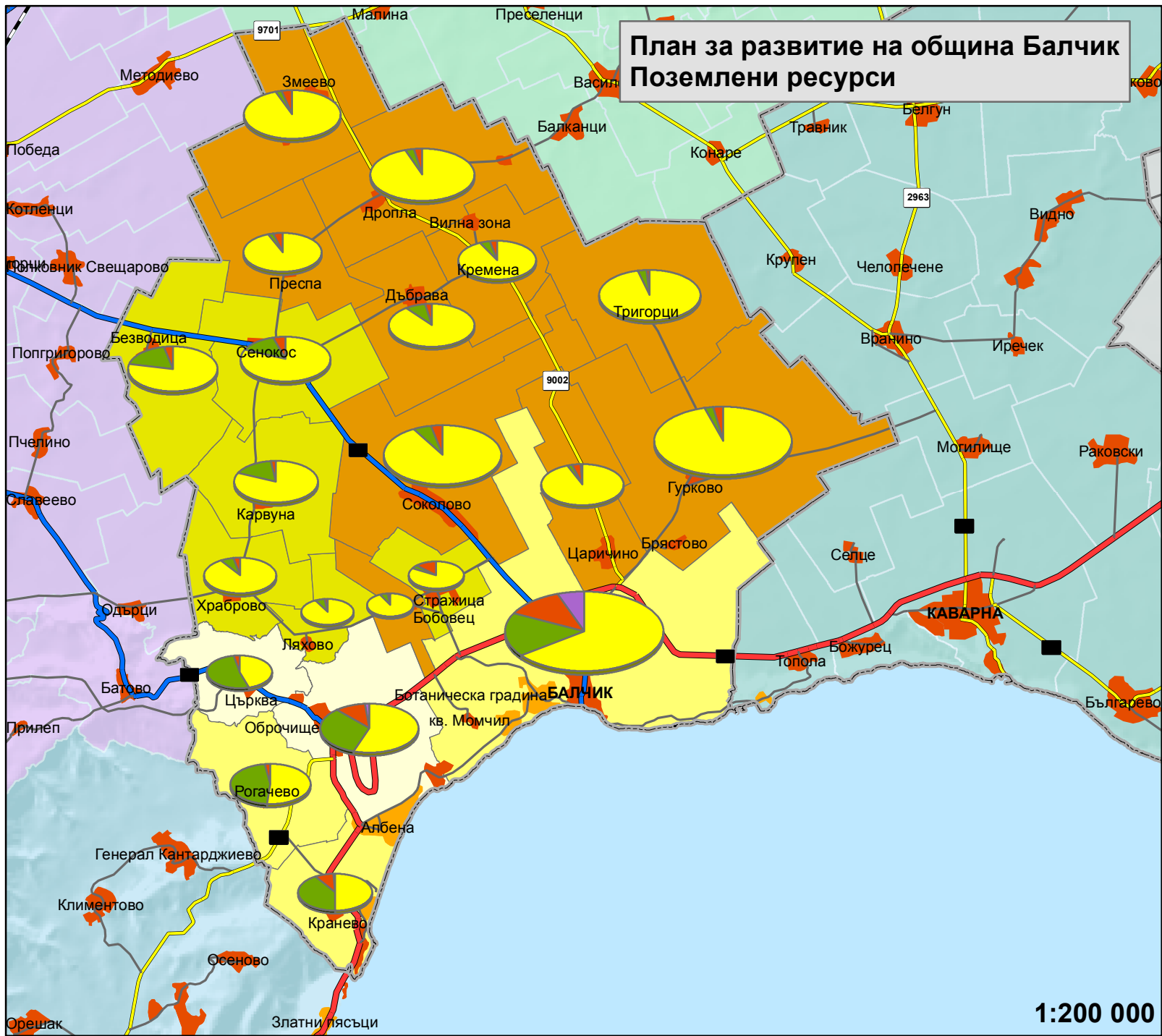

Легенда

- Общинска граница
  - Землищна граница
  - Населени места
  - Курортни зони
-
- ### Брой и възрастова структура на населението
- 350
- От 0 до 14 г.
  - От 15 до 64 г.
  - Над 65 г.
-
- ### Пътна мрежа
- Първи клас
  - Втори клас
  - Трети клас
  - Общинска пътна мрежа

1:200 000

План за развитие на община Балчик Поземлени ресурси

Легенда

- Общинска граница
- Землищна граница
- Населени места
- Курортни зони

Видове територии

- 11 000 дка
- Земеделски територии
- Горски територии
- Нас. места и урбанизирани
- Водни площи
- За добив и депа
- За транспорт и инфраструктура

Отн. дял на обработваемата земя от общата площ на землището

- 0-20%
- 21-40%
- 41-60%
- 61-80%

Пътна мрежа

- Първи клас
- Втори клас
- Трети клас
- Общинска пътна мрежа

1:200 000

План за развитие на община Балчик Териториално разположение на лекарски практики

Легенда

- Общинска граница
- Землищна граница
- Населени места
- Курортни зони

Брой и разположение на лекарски практики

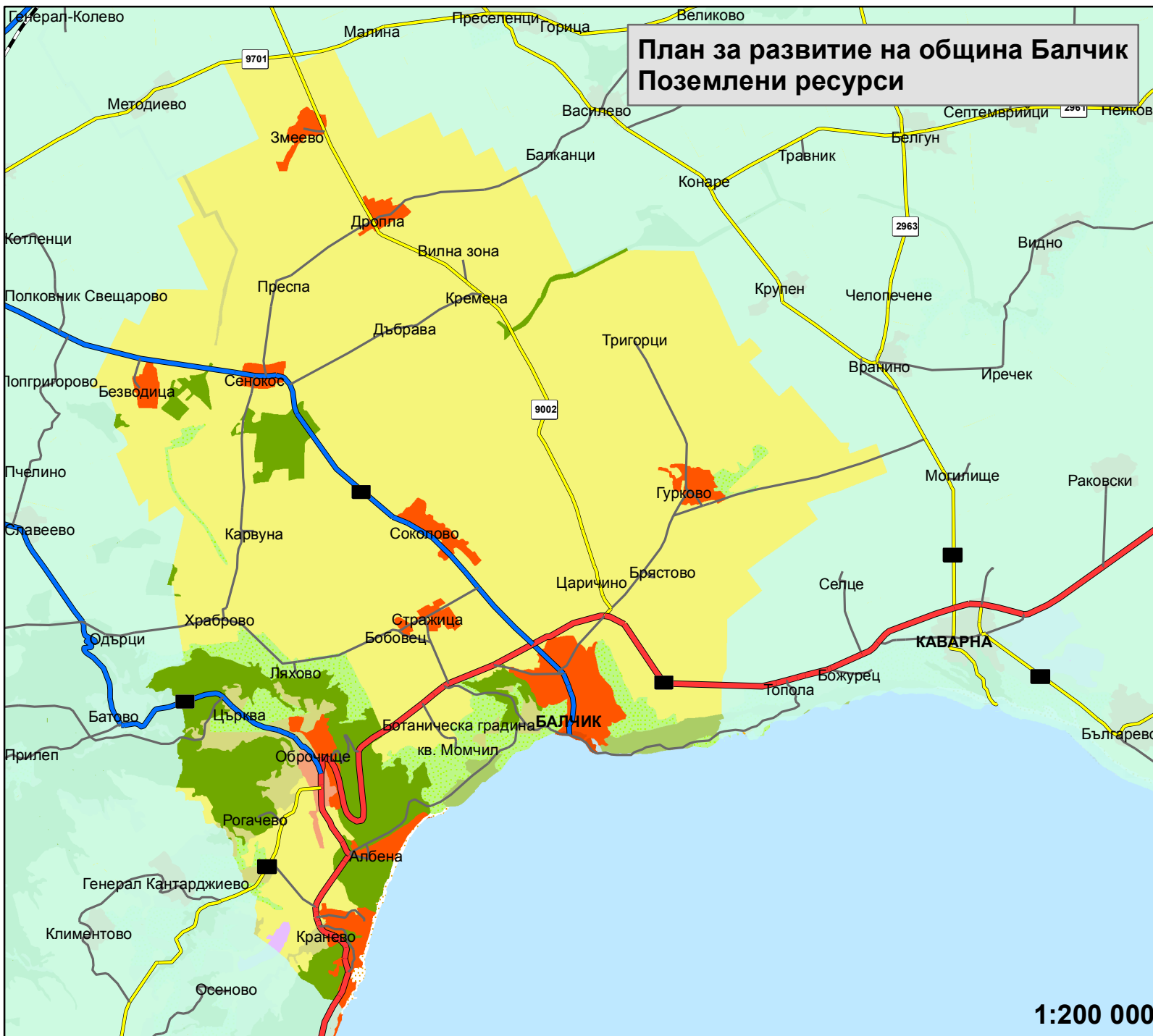
Пътна мрежа

- Първи клас
- Втори клас
- Трети клас
- Общинска пътна мрежа

1:200 000

План за развитие на община Балчик Поземлени ресурси

Легенда

- Общинска граница
- Землична граница
- Населени места

Видове територии

- Неполивни ниви
- Лозя
- Овощни градини
- Пасища
- Други земеделски територии
- Рядка растителност
- Гори
- Урбанизирани територии
- Водни площи
- Скали и пясъци

Пътна мрежа

- Първи клас
- Втори клас
- Трети клас
- Общинска пътна мрежа

1:200 000

План за развитие на община Балчик Териториално разположение на училищата по видове

Легенда

- Общинска граница
- Землична граница
- Населени места
- Курортни зони

Брой и разположение на училища

- Начално
- Основно
- СОУ
- Професионално
- Специално

Пътна мрежа

- Първи клас
- Втори клас
- Трети клас
- Общинска пътна мрежа

1:200 000

